

Miljøprojekt nr. 160

1991

Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 2

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Miljøprojekt

- Nr. 62 : Luftforurening med kvælstofoxider i Danmark
- Nr. 63 : Anvendelse af analyseresultater ved vandkontrol
- Nr. 64 : Kosmetik – bivirkninger
- Nr. 65 : Miljøfremmede stoffer i kommunalt spildevand
- Nr. 66 : Undersøgelser af blødt aggressivt vand
- Nr. 67 : Kilder til grundvandsforurening
- Nr. 68 : Overflade aktiveret iltning af ferrojern i vand fra Hvidmosen
- Nr. 69 : Forbrug og forurening med chlorphenoler
- Nr. 70 : Organiske opløsningsmidler
- Nr. 71 : Kviksølv i havneslam
- Nr. 72 : Organiske solvents
- Nr. 73 : Arealanvendelse og geologi – nitrat i grundvand
- Nr. 74 : Kviksølv i danske ferskvandsøkosystemer
- Nr. 75 : Forureningstilstanden i danske svømmebade
- Nr. 76 : Nitrat og pH i drikkevand
- Nr. 77 : Kviksølv i jord
- Nr. 78 : Drænvandskvalitet fra pyritholdige arealer
- Nr. 79 : Leptospira-bakterier i rotter ved dambrug og landbrug
- Nr. 80 : Svømmebade og sygdomsrisici
- Nr. 81 : Lokale forureninger og helbredseffekter
- Nr. 82 : QSAR og toksikologi – en ny strategi i kemikalievurdering
- Nr. 83 : Forurening fra gamle affaldsdepoter uden kemikalieaffald
- Nr. 84 : Alternativ lossepladsteknologi – en litteraturgennemgang
- Nr. 85 : Tilførsel af næringsstoffer til vandløb
- Nr. 86 : Genanvendelse af tekstilaffald
- Nr. 87 : Substitution af PVC-plast med andre plastmaterialer
- Nr. 88 : Emballage til mælk og juice
- Nr. 89 : Vandressourcerne og klimasvingninger
- Nr. 90 : Nikkelafgivelse fra metallegeringer
- Nr. 91 : Algetoksicitetstest
- Nr. 92 : CFC-forbrugsmønstre i Danmark
- Nr. 93 : Mikrobiel nedbrydning af miljøfremmede stoffer i grundvand
- Nr. 94 : Genanvendelse af madaffald fra storkøkkener i København
- Nr. 95 : Bundfaunaundersøgelser som redskab til overvågning
- Nr. 96 : Svovlbrintdannelse og -kontrol i trykledninger
- Nr. 97 : Renere teknologi i fiskeindustrien
- Nr. 98 : Renere teknologi i træ- og møbelbranchen
- Nr. 99 : Kompostering af haveaffald i Frederiksborg amt
- Nr. 100 : Hazard Assessment of 1,1,1-Trichloroethane
- Nr. 101 : Organiske opløsningsmidler i husholdningsprodukter
- Nr. 102 : Fuglefaunaen på konventionelle og økologiske landbrug
- Nr. 103 : Sprøjtefri randzoner i kornmarker
- Nr. 104 : Miljøforbedring ved hovedseparation i rejepilleindustrien
- Nr. 105 : Forbrug af og forurening med bly i Danmark
- Nr. 106 : Haloner – forbrugsmønstre i Danmark
- Nr. 107 : Galvanisk overfladebelægning uden affald og spildevand
- Nr. 108 : Madaffald fra storkøkkener – organisation af indsamling og oparbejdning
- Nr. 109 : Erstatningsstoffer for fosfat – spredning og effekter i miljøet
- Nr. 110 : Olie/kemikalieaffald – en spørgeskemaundersøgelse
- Nr. 111 : Undersøgelser af vejledende pyritgrænseværdier
- Nr. 112 : Kvantitative og kvalitative kriterier for risikoaccept
- Nr. 113 : Storskrald og haveaffald
- Nr. 114 : Papirindsamling via specialcontainere og genbrugsstation
- Nr. 115 : Vandmiljøplanens overvågningsprogram
- Nr. 116 : Renere teknologi i svine- og kreaturslagteribranchen
- Nr. 117 : Dioxinmission ved affaldsforbrænding
- Nr. 118 : Klorkilders betydning for dioxindannelse ved forbrænding
- Nr. 119 : Okkerrensning i forbindelse med landbrugsmæssig dræning
- Nr. 120 : Kontrol af køretøjer med katalysator
- Nr. 121 : Forurenede industrigrunde
- Nr. 122 : Indsamling af papir og pap fra erhvervs virksomheder
- Nr. 123 : Risikovurdering af forurenede grunde
- Nr. 124 : Vedligeholdelse af køle-smøremidler
- Nr. 125 : Fugleføde i kornmarker – insekter og vilde planter
- Nr. 126 : Miljøvenlige malematerialer i jernindustrien
- Nr. 127 : Miljøfremmede, organiske stoffer i kommunalt spildevand
- Nr. 128 : Nedsivning fra byggeaffald
- Nr. 129 : Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald – del 1
- Nr. 130 : Forureningsfri galvanomaskiner til værkstedsbrug
- Nr. 131 : Miljøvurdering af PVC og udvalgte alternative materialer
- Nr. 132 : PVC i kontorartikler, sundhedssektor, m.v.
- Nr. 133 : PVC i byggeri og anlæg
- Nr. 134 : PVC i emballage
- Nr. 135 : Hjemmekompostering
- Nr. 136 : Bearbejdning af danske måledata af regn og afstrømning
- Nr. 137 : Regulering af forurening fra afløbssystemer under regn
- Nr. 138 : Renere teknologi på energiområdet
- Nr. 139 : Afvask af trykpresser med sojaolie
- Nr. 140 : Vandige malematerialer til korrosionsbeskyttelse
- Nr. 141 : Det grønne affaldssystem i AFAV
- Nr. 142 : Det grønne affaldssystem i Høng
- Nr. 143 : Katodisk elektrodyppemaling

Miljøprojekt nr. 160

1991

Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 2

**Branchelov-, kompetence- og
sagsbehandlingsvejledninger - forslag til
koordinering og forenkling af regler**

Ellen Margrethe Basse

**Miljøministeriet
Miljøstyrelsen**

Rapporten er udarbejdet med tilskud fra Rådet vedr. genanvendelse og mindre forurenende teknologi.

Det skal bemærkes, at de fremsatte synspunkter ikke nødvendigvis dækkes af Rådet eller Miljøstyrelsen.

Indhold

	Forord	7
1.	Indledning	9
1.1	Branchelovvejledninger, kompetence- og sagsbehandlingsvejledninger	9
1.2	Rapportens opbygning	10
2.	Retsstillingen ved produktion, import og videresalg m.v. af bygge- og anlægsmateriale	13
2.1	Formål og område	14
2.1.1	Vejledningens formål	14
2.1.2	Vejledningens anvendelsesområde	14
2.1.3	Vejledningens grundlag	14
2.2	Regler om klassificering, emballering, brugsanvisning og faremærkning m.v.	15
2.2.1	Farlige kemiske stoffer	15
2.2.2	Emballering, mærkning og brugsvejledning	16
2.2.3	Krav til en brugsanvisning	16
2.2.4	Registre m.v.	17
2.3	Generelle restriktioner, kvalitetssikringskrav samt krav om renere teknologi	18
2.3.1	Beskyttelse af sundhed og miljø	18
2.3.2	Renere teknologi - substitutionskrav	20
2.3.3	Krav om rekvisition	20
2.3.4	Forurening og råstofspild	21
2.3.5	Råstofhusholdning	22
2.4	Undersøgelses-, oplysnings-, egenkontrol- og anmeldelsespligt	22
2.4.1	Forebyggelse af sundheds- og miljøskader	22
2.4.2	Anmeldelsespligt	23
2.4.3	Egenkontrol	24
2.4.4	Oplysningspligt uden anmodning	25
2.4.5	Konkret pålagt oplysningspligt	26
2.4.6	Produktansvar	27
2.5	Regler om miljømærkning	27
2.6	Godkendelses- og tilbagekaldelsesregler	27
2.6.1	Godkendelsespligt	27
2.6.2	Tilbagekaldelse	29
2.7	Regler om afgifts- og gebyrordninger	29
2.7.1	Sagsbehandlingsgebyrer m.v.	29
2.7.2	Råstofafgifter	30
2.7.3	Affaldsafgift	30
2.7.4	Bortskaffelsesgebyrer	30
2.7.5	Registrerede virksomheder	31
2.8	Regler om tilskud	31

2.8.1	Forsknings- og udredningsprojekter vedrørende sundhed og miljø	31
2.8.2	Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse	32
2.8.3	Renere teknologi	32
2.9	Affaldsbortskaffelse	33
3.	Retsstillingen ved iværksættelse og udførelse af bygge- og anlægsarbejder	35
3.1	Formål og område	36
3.1.1	Vejledningens formål	36
3.1.2	Vejledningens anvendelsesområde	36
3.1.3	Vejledningens grundlag	36
3.2	Generelle restriktioner, kvalitetssikrings- krav samt krav om renere teknologi	37
3.2.1	Farlige kemiske stoffer	37
3.2.2	Begrænsning i, eller forbud mod, anvendelse	38
3.2.3	Beskyttelse af sundhed	39
3.2.4	Renere teknologi og råstofhusholdning	40
3.3	Generelle regler om arbejdets udførelse, om genanvendelse og om affalds- bortskaffelse	41
3.3.1	Regler om arbejdets udførelse	41
3.3.2	Hensyntagen til genanvendelse og affaldsbortskaffelse	42
3.3.3	Entrepriseforhold	44
3.3.4	Teknisk rådgivning og bistand	44
3.4	Godkendelses-, tilladelses- og oplysnings- regler m.v.	44
3.4.1	Godkendelseskrav	44
3.4.2	Byggesagsbehandling	46
3.4.3	Kvalitetssikring	46
3.4.4	Naboretlige hensyn	47
3.4.5	Bygge- og anlægsprojekter på forurenede grund	47
3.4.6	Oplysningspligt	48
3.5	Regler om tilskud	48
3.5.1	Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse	48
3.5.2	Renere teknologi	49
4.	Retsstillingen for entreprenører	51
4.1	Formål og område	52
4.1.1	Vejledningens formål	52
4.1.2	Vejledningens anvendelsesområde	52
4.1.3	Vejledningens grundlag	52
4.2	Oplysnings- og undersøgelsespligt	53
4.3	Generelle regler om arbejdets udførelse, om genanvendelse og om affaldsbortskaffelse	54

4.3.1	Regler om arbejdets udførelse	54
4.3.2	Entrepriseforhold	55
4.3.3	Naboretlige hensyn	56
4.3.4	Hensyntagen til genanvendelse	56
4.3.5	Bortskaffelse af affald	57
4.3.6	Godkendelsespligt ved deponering	58
4.4	Tilladelses- og lokalplankrav m.v.	59
4.4.1	Lokalplanpligt	59
4.4.2	Byggesagsbehandling	59
4.4.3	Tilladelseskrav efter vejlovgivningen	59
4.4.4	Dispensationsadgang vedrørende olie- og kemikalieaffald	60
4.4.5	Frigivelse af depoter	60
4.5	Regler om afgifts- og gebyrordninger	60
4.5.1	Affaldsgebyrer	60
4.5.2	Affaldsafgifter	61
5.	Retsstillinger ved affaldsbehandling og genanvendelsesvirksomhed	63
5.1	Formål og område	64
5.1.1	Vejledningens formål	64
5.1.2	Vejledningens anvendelsesområde	64
5.1.3	Vejledningens grundlag	64
5.2	Generelle regler om genanvendelse, om affaldsbehandling, om affaldsplaner og om afleveringspligt m.v.	65
5.2.1	Regler om affaldsbortskaffelse	65
5.2.2	Affaldsplaner	65
5.2.3	Bortskaffelsesordninger	66
5.2.4	Naboretlige hensyn	67
5.2.5	Arbejds miljøhensyn	67
5.2.6	Transportregler	67
5.3	Tilladelses-, godkendelses- og lokalplan-krav m.v.	67
5.3.1	Lokalplankrav og zonelovstilladelse	68
5.3.2	Miljøgodkendelse	68
5.3.3	Dispensationsadgang vedrørende olie- og kemikalieaffald	69
5.4	Oplysnings- og anmeldelsesregler	69
5.5	Regler om afgifts- og gebyrordninger	69
5.5.1	Affaldsgebyrer	70
5.5.2	Affaldsafgift	70
5.5.3	Registreringspligt	70
5.6	Regler om tilskud og konkurrenceforhold	71
5.6.1	Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse	71
5.6.2	Kommunalfuldmagten	71
6.	Kompetence- og sagsbehandlingsvejledning	73
6.1	Vejledningens formål	74

6.2	Vejledningens grundlag	74
6.3	Rette myndighed?	75
6.3.1	Byggesagsbehandling og miljøgodkendelse	75
6.3.2	Vejanlæg	75
6.3.3	Godkendelse af materialer m.v.	76
6.3.4	Anvisningsordninger	76
6.3.5	Dispensationsadgang	76
6.3.6	Frigivelse af affaldsdepot	76
6.3.7	Støtteansøgninger	77
6.4	Hvem er Klageinstans	77
6.4.1	Byggesagsbehandling	77
6.4.2	Lokalplanafgørelser	77
6.4.3	Forureningssager	77
6.4.4	Depotafgørelser	78
6.4.5	Materialegodkendelser	78
6.4.6	Afgørelser vedrørende støtte	78
6.5	Borgernes rettigheder under myndighedsbehandling	78
6.5.1	Vejlednings- og begrundelsespligt	79
6.5.2	Forvarslingspligt	79
6.5.3	Indsigt i sagens dokumenter	80
6.5.4	Sagens udsættelse	81
6.5.5	Underretning om afgørelse	81
6.6	Indgivelse af ansøgninger og klager	81
6.6.1	Særlige krav til ansøgninger	82
6.6.2	Klageindgivelse	82
7.	De enkelte myndigheders opgaver	85
7.1	Kommunernes opgaver	85
7.1.1	Sammenfatning af de overordnede kompetencer	87
7.1.2	Pligter og rettigheder fastlagt ved affaldsbekendtgørelsen	87
7.1.3	Koordinering og effektivitet i sagsbehandlingen	88
7.2	Amtskommunernes opgaver og kompetencer	89
7.2.1	Koordinerende beføjelser	90
7.2.2	Specielt om forurenet jord	91
7.3	De centrale myndigheders opgaver	92
8.	Stikordsregister	95
9.	Regeloversigt	97
10.	Handlingsplaner og vejledninger	99

Forord

Denne bog er den sidste af to, der udsendes om "Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald, styringsmidler, koordinering og regelforenkligning". Se som Bog 1 Miljøprojekt nr. 129/1990. Projektet er gennemført af Miljøsamarbejdet i Århus og igangsat i foråret 1989 efter opnåelse af en bevilling hertil fra Genanvendelsesrådet.

Under projektarbejdet har der været nedsat en projektgruppe, som ud over forfatteren, har bestået af: Lars Søborg og Lisbeth Mørk fra Miljøstyrelsen, Jørgen Ringgaard fra Miljøsamarbejdet i Århus, Dorthe Hamann og Jesper Friis Nielsen fra Århus Kommune, Jens Bjørn Jacobsen fra COWIconsult og Lars Bådstorp fra Nellemann A/S.

Renskrivning af manuskriptet til Bog 2 er afsluttet 1. september 1990, hvorfor regler eller lovforslag efter denne dato ikke er medtaget.

Århus, den 1. september 1990

Ellen Margrethe Basse

1 Indledning

1.1 Branchelovvejledninger, kompetence- og sagsbehandlingsvejledninger

Overskueligt
beslutningsgrundlag

Formålet med denne håndbog er at tilvejebringe et mere overskueligt beslutningsgrundlag for de regeludstedende myndigheder så vel som for de regulerede.

De regeludstedende myndigheder sidder i dag med en sektoropdelt lovgivning, som på forskellig vis regulerer de samme områder. Resultatet heraf synes at være en temmelig uoverskuelig regulering med de deraf følgende uheldige konsekvenser for retsbevidstheden og for resourceforbruget i den offentlige forvaltning. Med denne bog samles parallelle regler i fælles afsnit, og én af flere forudsætninger for regelforenkling og koordinering skulle hermed være tilvejebragt.

Hvem møder sådanne krav? Hvilke krav møder de? I hvilke love fastlægges kravenes indhold? - Og hvilke problemer er forbundet med opfyldelsen af disse krav?

Hvem stiller kravene - og hvordan er samarbejdet mellem dem?

Det er spørgsmål, som forsøges besvaret i denne håndbog.

De regulerede

De, der bliver reguleret i deres adfærd, er bygherrer, entreprenører, affaldsbortskaffere og andre, som stilles over for miljømæssige krav til bl.a. bygge- og anlægsmateriale og affaldet herfra.

Målgruppe

Det rimeligt regeltunge materiale, der konkret er tale om, afdækker, at bogen mere er rettet imod branchernes organisationer, for at give disse et grundlag for forenklingsovervejelser, end den er rettet til den enkelte virksomhed, der forudsættes informeret af sin organisation gennem mere overskueligt vejledningsmateriale.

Bogen skal endvidere kunne bruges som et rådgivningsgrundlag for konsulenter, advokater m.v., der på forskellig vis stilles over for nye rådgivningsopgaver som følge af de ændrede krav til ressourceforbrug, genanvendelse og affaldsbortskaffelse.

De reguleringer, der skal vurderes, vedrører krav

- om brug af bestemte materialer og stoffer
- om genanvendelse af nedrevne materialer
- om råstofhusholdning, og
- om miljørigtig nedbrydning og bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

Læsere, der vil vide mere om lovgivningen og om de mange virkemidler, der bruges inden for dette område, kan læse herom i Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 129/1990 om "Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald" (i det følgende kaldet Bog 1).

Mængden af bygge- og anlægsaffald er behandlet i Miljøprojekt nr. 150/1990 "Prognose for bygge- og anlægsaffald - hovedrapport". De med håndtering, forbrænding og deponering forbundne risici er behandlet i Miljøprojekt nr. 128/1990 "Nedsivning fra byggeaffald".

Orienteringsproblemer

En række danske virksomheder er nødt til at overveje, hvordan de gældende regler berører dem. Der tænkes i denne sammenhæng først og fremmest på regler, der fastlægger kriterier for valget mellem alternative bygge- og anlægsmaterialer, der stiller krav til omgang med sådanne materialer, og som begrænser valgmulighederne ved materialernes bortskaffelse.

Behovet for afklaring gælder såvel de projekterende, de udførende som leverandørerne af materialer og komponenter, der anvendes inden for bygge- og anlægssektoren.

Med det meget omfattende reguleringssystem, der er tale om i dag, er det ikke let for den enkelte at finde ud af, hvilke love og regler, der gælder i forhold til netop ham.

Lovene fortæller normalt ikke særlig præcist, hvem reglerne vedrører. Oftest er der tale om, hvad man ud fra en bruger-synsvinkel kunne kalde en "skøn forvirring" af regler sammenfattet i forskellige love, hvor både reglerne og de lovsystemer, reglerne indgår i, kan være rettet til én eller flere forskellige private adressatgrupper og/eller til forskellige offentlige myndigheder.

Branchelovvejledninger

Det var derfor nærliggende at spørge, om det ikke er muligt at foretage en sammenskrivning i én vejledning, hvori de materielle krav, der er formuleret i de gældende regler, gengives på en måde, der gør det lettere for den pågældende branche at orientere sig. Vejledningen kunne kaldes en branchelovvejledning.

Kompetence- og sagsbehandlingsvejledning

En sådan branchelovvejledning kunne også indeholde en oversigt over de relevante myndigheder, sagsbehandlingsregler, klagesystemers opbygning, krav til klagers indgivelse m.v. I denne bog er sådanne regler sammenfattet i en særlig vejledning vedrørende kompetencefordeling, sagsbehandling og indgivelse af ansøgninger/klager m.v. inden for området, som er fælles for alle adressatgrupper - d.v.s. for alle brancher. Jf. herom kapitel 6.

I kapitel 7 er medtaget en oversigt over de mest centrale myndigheders kompetenceområder.

Regelforenkling

En mere radikal løsning ville være at fremkomme med præcise forslag til en egentlig regelforenkling gennem sammenlægning af en række love. Da der aktuelt er en række politiske overvejelser i denne retning - som det ikke er tanken at blande sig i med dette miljøprojekt - vil der i stedet blive givet et bud på udformningen af relevante branchelovvejledninger og kompetence- og sagsbehandlingsvejledninger.

1.2 Rapportens opbygning

Skematisk oversigt

I det følgende vil det i skemaform blive angivet, hvilke love og hvilke virkemidler, der er relevante i forhold til hver enkelt af de forskellige adressatgrupper. Efterfølgende angives det formål, som reglerne skal varetage og de love, hvori de findes.

En guide

Udgangspunktet er hvilke godkendelser, der skal søges, hvilke mærkningsregler der skal overholdes o.s.v., og ikke en slavisk gennemgang af de enkelte love. Tanken hermed er at gøre det mere overskueligt for adressaternes organisationer, adressaterne og deres rådgivere at finde rundt i den relevante lovgivning. Håndbogen forsøger med andre ord at give en branchevejledning i, hvordan lovreguleringen af bygge- og anlæg er i dag. Da reguleringen er så omfattende, har indholdet i de administrative regler som udgangspunkt ikke kunnet medtages. Kun i tilfælde, hvor lovreglerne er helt intetsigende, gengives indholdet af de administrative regler.

Den relevante lovhjemmel

Derimod angives det i vejledningen, hvilke love den "rigtige hjemmel" findes i - og dermed også hvilke myndigheder, der er kompetente. Den relevante lovhjemmel angives i parentes for herved at sikre, at det er muligt at finde frem til de egentlige retskilder. En sådan sammenskrivning skulle samtidig gøre det muligt for brancherne, Miljøministe-

riet og/eller Folketinget at vurdere, om der ud fra den relevante branchesynsvinkel kunne være grundlag for at foreslå en forenkling af systemet.

Lovforslag er medtaget

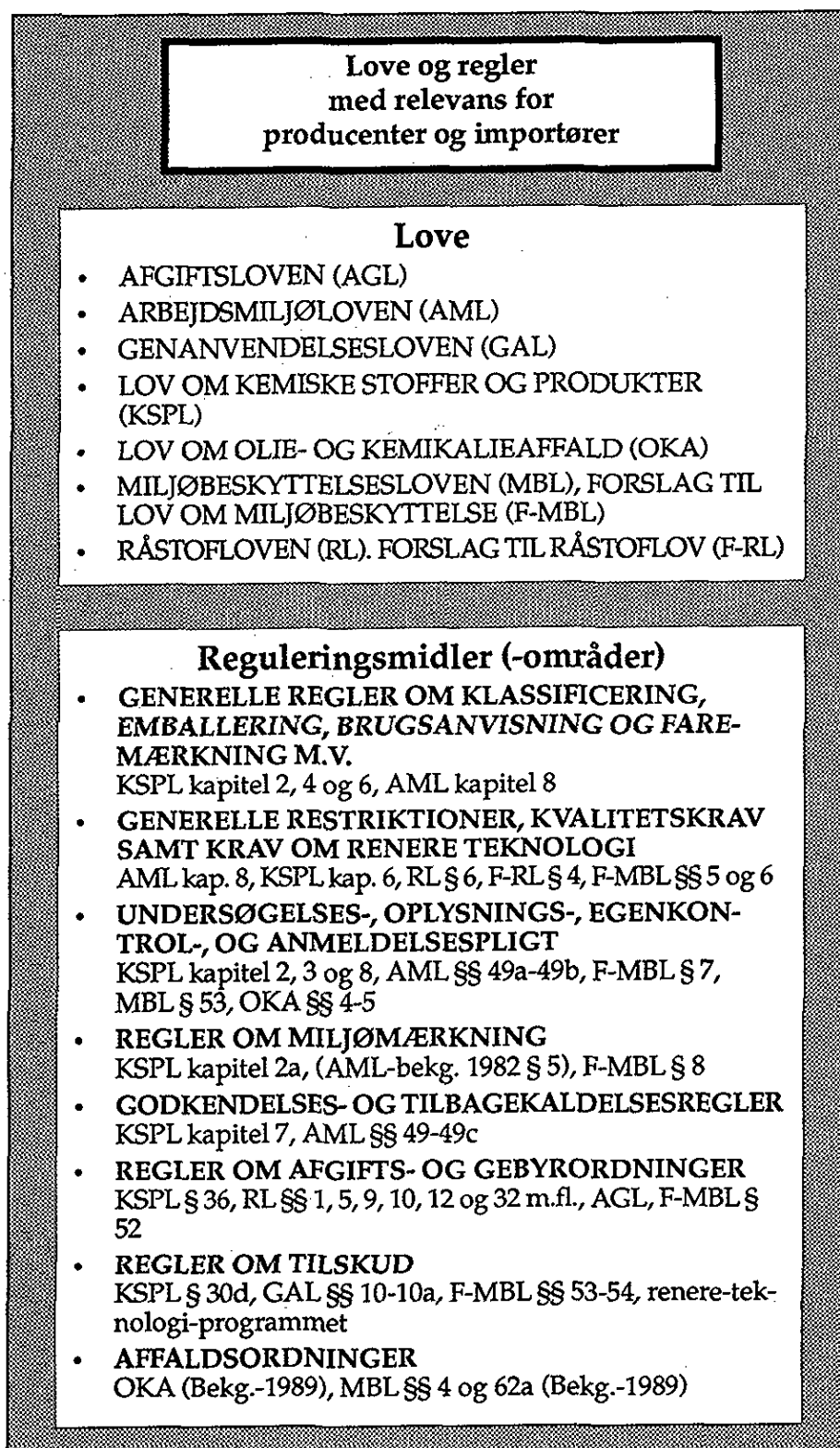
Da miljølovgivningen aktuelt overvejes ændret ved en ret omfattende reform, er de i januar 1990 fremsatte lovforslag inddraget, selv om de ikke blev vedtaget, idet de forventes fremsat stort set uændret i efteråret 1990.

Hver branche sit kapitel

Bogen er præget af gentagelser, idet den er bygget således op, at den enkelte branche kan begrænse sin læsning til det for denne relevante kapitel. Samtidig skal der ikke lægges skjul på, at der er en sådan indbyrdes sammenhæng mellem reguleringen af de enkelte brancher, at det største udbytte opnås ved en gennemlæsning af hele bogen.

2 Retsstillingen ved produktion, import og videresalg m.v. af bygge- og anlægsmateriale

De love og regler, der er relevante for producenten og importøren, kan fremstilles skematisk som vist i figur I:

Figur I: Love og regler, der er relevante for producenter og importører. Se i øvrigt Bog 1, afsnit 2.1.

Subsidiær regulering

Figur 1 er en oversigt over, hvordan krav om emballering, klassificering, miljømærkning m.v. er opstillet i forskellige parallelle love, til dels til varetagelse af samme formål.

Det må her nævnes, at lov om kemiske stoffer og produkter (i det følgende kaldet kemikalieloven), § 7 selv fastslår, at den er en subsidiær lov i forhold til andre love. Hvor flere lovsystemers regler regulerer de samme forhold med ensartede midler, finder reglerne inden for andre love altså anvendelse i stedet for kemikalielovens.

2.1 Formål og område

En branchelovvejledning for producenter og importører

Som producent eller importør kan det være formålstjenligt at orientere sig i de love, der, på den ene eller den anden måde, sætter grænser for det frie valg i produktudviklingen. Også reguleringer af forskellige produktionsmetoder er centrale at have med i de forudgående vurderinger af produktets anvendelighed.

En indbyrdes sammenhæng

Producentens og importørens retsstilling er så nært knyttet til den retsstilling, der gælder for bygherren og andre, der senere anvender materialet eller bortskaffer bygge- og anlægsaffald, at de regler, der er beskrevet i de efterfølgende kapitler også har relevans for producenten og importøren.

2.1.1 Vejledningens formål

Vejledningen skal informere om de regler, der er gennemført med henblik på at værne om et sikkert og sundt arbejdsmiljø samt om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og planteliv. I en vis udstrækning informeres der og også om lovforslag.

Højt prioriterede formål

Med de love, som denne vejledning er en sammenskrivning af, tilsigtes særligt,

- 1) at forebygge sundhedsfare og miljøskade i forbindelse med fremstilling, import og anvendelse af bygge- og anlægsmaterialer,
- 2) at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- 3) at fremme anvendelse af renere teknologi,
- 4) at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse, og
- 5) at afdække ansvarsgrundlaget ved produktion og import af produkter.

2.1.2 Vejledningens anvendelsesområde

Vejledningen omfatter import og produktion af bygge- og anlægsmateriale samt bortskaffelse af affald fra sådant materiale.

Begrebet produktion

Begrebet produktion omfatter også opblanding, fortynding, imprægnering, omhældning og pakning.

Også salg o.lign.

Omfattet af reglerne er også udbud til salg, opbevaring i salgsoje-med, tilbud og enhver overgivelse til andre mod eller uden vederlag.

2.1.3 Vejledningens grundlag

Relevante love

Vejledningen er en sammenskrivning af regler fra

- lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989 om miljøbeskyttelse,
- lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989 om kemiske stoffer og produkter,
- lovbekendtgørelse nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse og begrænsning af affald,
- lovbekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 1989 om råstoffer,
- lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 om arbejdsmiljø, som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og ved lov nr. 380 af 13. juni 1990,
- lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer,
- lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald og
- lov nr. 371 af 7. juni 1989 om produktansvar.

I vejledningen er til orientering også medtaget de mest centrale bestemmelser i lovforslag (L163) og (L 164) fremsat den 18. januar 1990 om henholdsvis råstoffer og miljøbeskyttelse.

2.2 Regler om klassificering, emballering, brugsanvisning og faremærkning m.v.

Da de risici, der kan være forbundet med brug af forskellige materialer, er meget forskelligartede, er der brug for såvel en opdeling i kategorier som en brugervenlig information om de farer, der er tale om, og om hvordan risikoen kan begrænses. Derfor er der i lovgivningen indføjet krav til byggematerialeproducenten og -importøren.

2.2.1 Farlige kemiske stoffer

Miljøministerens kompetence

Miljøministeren kan med henblik på at forebygge forurening, hvor dette har større betydning for miljøbeskyttelsen, i medfør af kemikalielovens § 20, fastsætte regler om på hvilket grundlag et kemisk stof eller produkt skal betragtes som farligt, og hvordan det skal klassificeres.

En sådan klassificering er afgørende for de krav, der stilles til producenten og importøren, jf. herom bl.a. bekendtgørelse nr. 662 af 14. oktober 1987 om klassificering, emballering, mærkning og opbevaring af farlige kemiske stoffer og produkter og de nedenfor under 2.2.2 nævnte øvrige bekendtgørelser om klassificeringer.

Se også Miljøstyrelsens lovinformation nr. 2/1987 Klassificering af farlige malevarer og farlige opløsningsmidler og vejledning nr. 2/1981 Kemiske stoffer og produkter. Klassificering m.v.

Miljøministeren kan udarbejde en liste over farlige stoffer med angivelse af, hvilken fareklasse og hvilke krav til risikoangivelser og sikkerhedsforskrifter, der gælder for hvert stof på listen. (Jf. kemikalielovens § 21). Denne bemyndigelse er anvendt ved udstedelse af bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989 af listen over farlige stoffer. Bekendtgørelsen indeholder et bilag med de klassificeringer, som er vedtaget af EF, se senest ved direktivet om 10. tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 67/548/EØF. Klassificeringen indeholder R-sætninger (risikoangivelser) og S-sætninger (sikkerhedsforskrifter).

Miljøministeren kan udfærdige fortegnelsen over de tilladte stoffer og deres anvendelse. (Jf. kemikalieloven § 32, stk. 2). Se om sådanne forskrifter nedenfor under 2.2.2.

Positiv-liste

Emballering

2.2.2 Emballering, mærkning og brugsvejledning

Et farligt stof eller produkt må kun sælges i en hel, stærk og forsvarligt tillukket emballage, der er forsynet med særlig faremærkning på dansk. Miljøministeren kan fastsætte regler om anden mærkning af kemiske stoffer og produkter end denne faremærkning.

Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om emballering af farlige stoffer og produkter samt af stoffer og produkter, som skal godkendes. (Jf. kemikalielovens § 22, stk. 1, 2 og 3).

Brugsanvisning

Miljøministeren kan, som nævnt, fastsætte mere detaljerede regler om emballagen. Der kan herunder stilles krav til etikettens udformning, om anvendelse af risikoangivelser, sikkerhedsforskrifter, indholdsdeklarationer og brugsanvisninger på etiketten, samt om hvilke andre sprog der, i særlige tilfælde, må anvendes ved mærkning af emballagen. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at emballagen skal være forsynet med følbar advarselsmærkning. (Jf. kemikalielovens § 22, stk. 4 og 5).

Arbejds miljøhensyn

Stoffer og materialer, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, skal, for så vidt der ikke er foreskrevet andet, være emballeret således, at emballagen, med hensyn til modstandsdygtighed og uigennemtrængelighed, opfylder de i bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 § 4 af arbejdsministeren fastsatte krav. Jf. herom også Arbejdstilsynets meddelelser, bl.a. At-meddelelse Nr. 3.02. 1. juni 1989 vejledning om stoffer og materialer, hvorefter: emballagen skal være tæt, emballagen ikke må kunne angribes af indholdet, lukningen ikke utilsigtet må kunne gå op, hel eller delvis tømning skal kunne ske forsvarligt, og emballagen skal være mærket efter Miljøministeriets regler og eventuelt PR-nr. (produktregistreringsnummer), tildelt af Arbejdstilsynet.

Forbud mod vildførelse

Et kemisk stof eller produkt må ikke sælges under omstændigheder, der er egnede til at vildlede brugerne med hensyn til stoffets eller produktets anvendelse eller med hensyn til den risiko, der kan være forbundet med stoffet eller produktet. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om dette forbud mod vildledende markedsføring. (Jf. kemikalielovens § 10, stk. 3 og 4).

Administrative regler

Miljøministeren har udstedt:

- bekendtgørelse nr. 662 af 14. oktober 1987 om klassificering, emballering, mærkning, salg og opbevaring af farlige kemiske stoffer og produkter,
- bekendtgørelse nr. 724 af 18. november 1987 om klassificering, emballering og mærkning af farlige stoffer, der skal anvendes som opløsningsmiddel,
- bekendtgørelse nr. 725 af 18. november 1987 om klassificering, emballering og mærkning af farlige malevarer, som ændret ved bekendtgørelse nr. 259 af 24. april 1990 og
- bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989 af listen over farlige stoffer.

Udformning, indhold og godkendelse

2.2.3 Krav til en brugsanvisning

Miljøministeren kan træffe bestemmelse eller fastsætte regler om, at kemiske stoffer, produkter eller varer, der indebærer fare for sundhed eller medfører skade på miljøet, ved salg skal være ledsaget af en brugsanvisning. Der kan herunder stilles krav til udformningen og indhold af brugsanvisningen, ligesom der kan stilles krav om, at brugs-

anvisningen skal være godkendt af ministeren. (Jf. kemikalielovens § 30a, stk 1).

Bindende anvisninger

Der kan i den nævnte brugsanvisning fastsættes bindende regler om anvendelse og bortskaffelse af stoffet, produktet eller varen. (Jf. kemikalielovens § 30a, stk. 2).

De R- og S-sætninger, der er anvendt ved klassificering, skal påføres etiketten med det ordvalg, som er angivet i bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989, bilag 4 og 5. D.v.s. at risikoangivelser og sikkerhedsforskrifter er normsat på en for producenten og importøren bindende måde.

Offentliggørelse

Forskrifter givet som vilkår ved en godkendelse af et bekæmpelsesmiddel for anvendelse og opbevaring af det godkendte stof eller produkt kan bekendtgøres ved gengivelse heraf på emballagen efter miljøministerens nærmere bestemmelser. (Jf. kemikalielovens § 35, stk. 6).

Arbejdstilsynets vejledning

At-meddelelse nr. 3.02. 2. juni 1989 angiver, at en brugsanvisning skal indeholde følgende oplysninger, såfremt det er teknisk og fagligt muligt:

- 1) handelsnavn samt et eventuelt PR-nr. (produktregistreringsnummer), tildelt af Arbejdstilsynet,
- 2) anvendelsesområder på virksomheden,
- 3) anvendelsesbegrænsninger på virksomheden,
- 4) krav om særlig uddannelse,
- 5) sundhedsfarlige egenskaber, herunder eventuelle symptomer ved indtagelse eller optagelse i organismen,
- 6) forholdsregler ved omgang med stoffet eller materialet, herunder om særligt arbejdstøj og personlige værnemidler samt eventuelt forbud mod enegang,
- 7) førstehjælp,
- 8) egenskaber ved opvarmning og brand,
- 9) forholdsregler ved brand,
- 10) forholdsregler ved spild og bortskaffelse på virksomheden,
- 11) sikkerhedsforskrifter ved oplagring på virksomheden og
- 12) mærkning.

At-meddelelse Nr. 3.02.1, juni 1989, indeholder vejledning om stoffer og materialer.

2.2.4 Registre m.v.

Arbejds miljøregler

Arbejdsministeren kan fastsætte regler om oprettelse, drift og brug af registre for stoffer og materialer. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49a, stk. 4).

Datablade m.v.

Arbejdsministeren kan endvidere fastsætte regler om, at tekniske datablade og lignende, som udsendes af fremstillere og importører af stoffer og materialer, skal indeholde alle væsentlige oplysninger om stoffets eller materialets virkninger på sikkerhed og sundhed i arbejdsmiljøet. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49b).

Administrative regler

I medfør heraf har arbejdsministeren udstedt:

- bekendtgørelse nr. 466 af 14. september 1981 om materialeregistrering,
- bekendtgørelse nr. 692 af 21. december 1984 om registrering af stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende,

- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 (som ændret ved bekg. nr. 139 af 23. marts 1987) om registrering m.m. af asbest,
- bekendtgørelse nr. 535 af 12. juli 1990 om registrering af stoffer og materialer, som anses for kræftfremkaldende.

2.3 Generelle restriktioner, kvalitetssikringskrav samt krav om renere teknologi

I visse tilfælde er det ikke tilstrækkeligt at tilvejebringe en oversigt over de relevante risici og at informere herom. Farerne kan være så store for mennesker og/eller miljø, at de ikke kan accepteres. Også muligheden for at erstatte miljømæssigt uheldige materialer med mindre uheldige - eller med ufarlige - materialer kan begrunde, at det offentlige forbyder eller begrænser produktion og import af produkter indeholdende farligt materiale.

2.3.1 Beskyttelse af sundhed og miljø

*Kemiske stoffer -
importbegrænsninger*

Når det findes nødvendigt for at sikre, at et kemisk stof eller produkt ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren, i medfør af kemikalielovens § 30, stk. 1, træffe bestemmelse eller fastsætte regler om begrænsning i, eller forbud mod, salg, import og anvendelse af stoffer eller produkter.

Under samme betingelser kan miljøministeren træffe bestemmelse eller fastsætte regler om begrænsning i, eller forbud mod, salg, import og anvendelse af kemiske stoffer eller produkter med nærmere angivne egenskaber. (Jf. kemikalielovens § 30, stk. 1. 2. pkt.).

*Kemiske stoffer -
kravspecifikation*

Miljøministeren kan, i medfør af kemikalielovens § 32, fastsætte regler, hvorefter der til særlige formål, eller i bestemte produkter, kun må anvendes kemiske stoffer, der er tilladt til sådanne formål eller i sådanne produkter. Der kan både i medfør af § 30, stk. 1 og § 32 stilles krav til stoffets renhed og til koncentrationen af de stoffer, der indgår i et kemisk produkt. Koncentrationsangivelser skal fremgå af mærkningen, jf. bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989, bilag 1.

*Andre stoffer - regulering af
indholdet*

Når det findes nødvendigt for at sikre, at andre varer end de nævnte ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren træffe bestemmelse eller fastsætte regler om varens indhold eller afgivelse af et bestemt kemisk stof eller produkt. Tilsvarende kan miljøministeren træffe bestemmelse, eller fastsætte regler, om en vares indhold eller afgivelse af et kemisk stof, når det findes nødvendigt for at sikre, at stoffet ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet. (Jf. kemikalielovens § 30, stk. 2).

Under samme betingelser kan miljøministeren i øvrigt træffe bestemmelse eller fastsætte regler om, at en vare, der indeholder eller afgiver kemiske stoffer eller produkter, ikke må sælges eller anvendes til nærmere bestemte formål. (Jf. kemikalielovens § 30, stk. 3 og § 30c).

*Miljøministerens krav til
produktets sammensætning og
renhed*

For at sikre at et kemisk produkt ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren træffe bestemmelse eller fastsætte regler om sammensætningen af produktet. Der kan herunder stilles krav til, i hvilket omfang, og på hvilken måde, bestemte kemiske stoffer eller kemiske stoffer med nærmere angivne egenskaber, må forekomme i produktet. Under samme betingelser kan der stilles krav til, i hvilket omfang urenheder må forekomme i produktet. Minis-

*Påbud fastlagt ved
arbejdsmiljøloven*

teren kan træffe bestemmelse eller fastsætte regler om produktets mikrobiologiske renhed. (Jf. kemikalielovens §§ 30-31).

Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges. (Jf. arbejdsmiljølovens § 48).

*Arbejdsministerens kompetence
m.v.*

Arbejdsministeren fastsætter, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, regler om fremstilling, import, oplagring, transport og anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, herunder regler om emballering, omfyldning og mærkning.

Farlige stoffer og materialer indebærer fare ved indånding, ved indtagelse gennem munden, ved kontakt med hud eller øjne eller ved brand og eksplosion, jf. At-meddelelse nr. 3.02.1, juni 1989.

Arbejdsministeren kan, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, stk. 2, give regler om forbud mod fremstilling, import og anvendelse af særlig farlige stoffer og materialer.

*Administrative bestemmelser
udstedt af miljøministeren*

Af centrale administrative bestemmelser udstedt af miljøministeren med hjemmel i kemikalieloven bør nævnes:

- bekendtgørelse nr. 289 af 22. juni 1983 om begrænsning af formaldehyd i spånplader, krydsfinerplader og lignende plader, som anvendes i møbler, inventar og lignende (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986),
- bekendtgørelse nr. 396 af 26. juli 1983 om fremstilling og import af cadmiumholdige produkter (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986),
- bekendtgørelse nr. 442 af 6. september 1983 om ændring af gifte og sundhedsfarlige stoffer til specielt angivne formål,
- bekendtgørelse nr. 718 af 9. oktober 1986 om begrænsning i anvendelse af PCB og PCT,
- bekendtgørelse nr. 99 af 16. februar 1987 om plastvarer af polyvinylchlorid,
- bekendtgørelse nr. 120 af 16. februar 1987 om folie af cellulosegenerat og
- bekendtgørelse nr. 791 af 10. december 1987 om kemiske bekæmpelsesmidler.

*Administrative bestemmelser
udstedt af arbejdsministeren*

Af centrale administrative bestemmelser udstedt i medfør af arbejdsmiljøloven må nævnes:

- bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer,
- bekendtgørelse nr. 323 af 7. juli 1983 om arbejdets udførelse,
- bekendtgørelse nr. 199 af 26. marts 1985 om epoxyharpikser og isocyanater m.v.,
- bekendtgørelse nr. 562 af 16. december 1985 om metallisk bly og dets ionforbindelse,
- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (som ændret ved bekg. nr. 139 af 23. marts 1987),
- bekendtgørelse nr. 764 af 2. december 1987 om visse materialer, som indeholder stoffer, der i deres rene form er kræftfremkaldende,
- bekendtgørelse nr. 52 af 13. januar 1988 om materialer med indhold af flygtige stoffer, herunder organiske opløsningsmidler,
- bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 om forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende og

- bekendtgørelse nr. 770 af 11. december 1989 om forbud mod visse stoffer og materialer.

Beskyttelse af miljøet

2.3.2 Renere teknologi - substitutionskrav

Når hensynet til miljøbeskyttelsen i øvrigt taler herfor, kan miljøministeren træffe bestemmelse, eller fastsætte regler, om begrænsning i eller forbud mod salg eller anvendelse af stoffer, produkter eller varer, selv om disse ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 1).

Renere teknologi

Salgs- eller anvendelsesbegrænsninger kan fastsættes, hvis de pågældende stoffer, produkter eller varer kan erstattes af stoffer, produkter, varer eller metoder med samme anvendelsesområder, som i væsentlig grad begrænser forureningen i forbindelse med fremstillingen, brugen eller bortskaffelsen af de pågældende stoffer, produkter eller varer, eller som i øvrigt i væsentlig grad forbedrer mulighederne for anvendelse af renere teknologi. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 2).

Hensyntagen til økonomien

Det er efter kemikalieloven en betingelse for fastsættelse af salgs- og anvendelsesbegrænsninger, at den nævnte erstatning af stoffer, produkter eller varer kan ske uden væsentlige samlede meromkostninger for virksomhederne og forbrugerne. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 3).

Arbejdsmiljø

Arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at et stof eller materiale, der kan være farligt for eller i øvrigt forringer sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49c, stk. 2).

Arbejdstilsynets vejledning

I At-meddelelse nr. 3.02.1, juni 1989, redegøres der nærmere for erstatningsstoffer og -materialer. Det anføres heri bl.a. at Miljøministeriets klassificering kan være vejledende inden for arbejdsmiljøområdet. F.eks. må et lokalirriterende stof foretrækkes for et ætsende. Et sundhedsskadeligt stof må foretrækkes for et giftigt, hvis sundhedsfaren er knyttet til samme påvirkninger, f.eks. ved indånding. Grænseværdier er ikke umiddelbart et udtryk for stoffets farlighed, men kan bruges vejledende ved substitution når de sammenholdes med stoffets flygtighed, hudpåvirkning eller andre egenskaber.

Merudgifter m.v.

Hvis overgangen til brug af et erstatningsstof vil medføre tekniske vanskeligheder eller ikke uvæsentlige merudgifter, må der foretages en samlet afvejning heraf over for de arbejdsmiljømæssige forbedringer. Virksomhedens sikkerhedsorganisation skal inddrages i vurderingen.

Erhvervsmæssig brug

2.3.3 Krav om rekvisition

Som salgs- eller anvendelsesbegrænsninger for stoffer og materialer, der ikke medfører fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren, når hensynet til at forebygge sundhedsfare eller miljøskade gør det særligt begrundet, bestemme eller fastsætte regler om, at bestemte kemiske stoffer eller produkter kun må sælges mod rekvisition til nærmere angivne erhvervsmæssige brugere. (Jf. kemikalielovens § 30b, stk. 1).

Tilsynsmyndighedens påtegning og tilsyn

Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsynsmyndighedens påtegning af de nævnte rekvisitioner, om rekvisitionens indhold og form samt om, i hvilket omfang sådanne rekvisitioner skal opbevares af sælger, og efter anmodning, udleveres til tilsynsmyndigheden. (Jf. kemikalielovens § 30b, stk. 2).

Beskyttelse af miljøet

Administrative bestemmelser

Ressourcebevidsthed - et nyt forslag

Renere teknologi og genanvendelse - et forslag

2.3.4 Forurening og råstofspild

Miljøministeren kan med henblik på at forebygge forurening, hvor dette har større betydning for miljøbeskyttelsen, fastsætte regler til beskyttelse imod forurening fra virksomheder. I særlige tilfælde kan ministeren fastsætte regler om, at afgørelser, der er truffet i medfør af miljøbeskyttelsesloven, kan ændres, såfremt det er nødvendigt for at formindske forureningen af luft, vand og jord. (Jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 6-7).

Af centrale bestemmelser, vedrørende spildevandsudledning fra de producerende virksomheder, udstedt med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §§ 6-7, kan nævnes:

- bekendtgørelse nr. 181 af 25. marts 1986 om grænseværdierne for udledning af cadmium med processpildevand fra visse industrianlæg,
- bekendtgørelse nr. 520 af 8. august 1986 om grænseværdier for udledning af hexachlorcyklohexan til vandmiljøet,
- bekendtgørelse nr. 736 af 27. oktober 1986 om grænseværdier for kviksolv ved udledning af spildevand fra visse industrianlæg og
- bekendtgørelse nr. 928 af 11. december 1987 om grænseværdier for udledning af visse farlige stoffer i vandmiljøet.

Der findes endvidere vejledninger om udledning af giftige stoffer til luften, herunder vejledning nr. 4/1985 om begrænsning af lugtgener fra virksomheder. Af særlig interesse er nok den nye vejledning om begrænsning af luftforurening fra virksomheder, der endnu ikke er trådt i kraft, jf. vejledning nr. 6/1990 om begrænsning af luftforurening fra virksomheder.

Der er politiske bestræbelser på at skærpe importørernes og producenteres agtpågivenhedskrav. Bestræbelserne kommer til udtryk i det lovforslag, som miljøministeren fremsatte den 18. januar 1990. Forslaget blev ikke vedtaget, men da bestræbelserne er et centralt element i de fælles bestræbelser frem mod en bæredygtig udvikling, må de forventes genfremsat i mere eller mindre uændret form.

Den, der fremstiller eller importerer varer eller produkter, skal - hvis forslaget senere gennemføres til lov - i videst muligt omfang sikre, at varen eller produktet ikke giver anledning til forurening eller spild af materialer og energimæssige ressourcer. (Jf. forslag til miljøbeskyttelseslov § 5, stk. 1).

Der skal herunder lægges vægt på, at varen eller produktet har en sådan sammensætning og udformning, at varen eller produktet:

- 1) sikres den længst mulige levetid,
- 2) i videst muligt omfang lader sig genanvende, og
- 3) ved den endelige bortskaffelse som affald ikke giver anledning til forurening eller anden miljøbelastning. (Jf. forslag til miljøbeskyttelseslov § 5, stk. 2).

Miljøministeren foreslås endvidere inden for miljøbeskyttelseslovens rammer tillagt en kompetence til at fremme genanvendelse og renere teknologi samt til at begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelse. Til opfyldelse af denne målsætning kan ministeren fastsætte regler om eller bestemme at:

- 1) særlige råvarer, tilsætnings- eller hjælpestoffer ikke eller kun i nærmere angivet omfang, må forekomme i materialer eller produkter, der sælges eller anvendes her i landet,

- 2) bestemte materialer, og produkter heraf, skal indeholde bestemte andele genanvendte eller genanvendelige materialer eller produkter, og
- 3) bestemte materialer eller typer af materialer skal anvendes i produkter eller varer til nærmere angivne formål, herunder til emballage. (Jf. forslag til ny miljøbeskyttelseslov § 50).

Koordinering

2.3.5 Råstofhusholdning

Miljøministeren kan, med henblik på at sikre en ressourceøkonomisk anvendelse af råstofforekomsterne, efter forhandling med boligministeren og trafikministeren, fastsætte regler:

- 1) om mængden og kvaliteten af de råstoffer, der må anvendes ved udførelsen af byggearbejder samt ved bestemte typer anlægsarbejder, og
- 2) om, at der ved udførelsen af byggearbejder, samt bestemte typer af anlægsarbejder, skal anvendes affalds- og erstatningsprodukter eller ske genanvendelse, (jf. råstoflovens § 6).

Råstoflovens regler

Miljøministerens kompetence foreslås udvidet ved det forslag til en ny råstoflov, der blev fremsat den 18. januar 1990. Forslaget faldt bort, men må forventes genfremsat i mere eller mindre revideret form i efteråret 1990. Ved forslaget indføres følgende reguleringskompetence:

- 3) ministeren kan fastsætte regler om mængden og kvaliteten af de råstoffer, der må anvendes ved fremstilling af industriprodukter. (Jf. forslag til ny råstoflov § 4).

2.4 Undersøgelser-, oplysnings-, egenkontrol- og anmeldelsespligt

I bestræbelserne på at begrænse den offentlige indblanding og det offentlige ressourceforbrug, foreskrives det i en lang række love, at den, der udsætter sig selv, andre eller naturen for at lide skade, skal udvise den fornødne forsigtighed og udføre den fornødne kontrol. Jo mere farligt et materiale er, jo større forsigtighed skal der udvises.

Disse sikkerhedsforskrifter kan bl.a. få betydning ved vurdering af, om der foreligger strafbare eller erstatningspådragende forhold fra producentens eller importørens side.

Indhentning af oplysninger

2.4.1 Forebyggelse af sundheds- og miljøskader

Enhver producent eller importør af et kemisk stof eller produkt skal skaffe sig de oplysninger om sammensætning, egenskaber og virkninger, som er nødvendige for at vurdere, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at forebygge sundheds- og miljøskader, hidrørende fra stoffet eller produktet. (Jf. kemikalielovens § 10, stk. 1).

Videregivelse af oplysninger

Producenten eller importøren skal sørge for, at forhandlere og brugere, i fornødent omfang, får kendskab til stoffets eller produktets egenskaber og virkninger og til eventuelle sikkerhedsforanstaltninger. (Jf. kemikalielovens § 10, stk 1).

Undersøgelsespligt

Et nyt kemisk stof må ikke sælges eller importeres, før producenten eller importøren har foranstaltet undersøgelser til at belyse stoffets virkninger på sundheden og miljøet. Et kemisk stof anses for at være nyt, når det ikke inden den 18. september 1981 har været solgt her i landet eller importeret til et land, der er medlem af De Europæiske

Fællesskaber. Dette gælder såvel for rene kemiske stoffer som for stoffer, der er en blanding af kemiske stoffer. Miljøministeren kan udarbejde en fortegnelse over de stoffer, som ikke skal anses for nye. (Jf. kemikalielovens § 11, stk. 1 og 2). Fortegnelsen er en gennemførelse af EF-direktivkrav.

Administrative bestemmelser

I medfør af denne bestemmelse er udstedt:

- anordning nr. 221 af 4. maj 1981, hvorefter regler om påbudte undersøgelsesmetoder for kemiske stoffer, der udstedes af Miljøstyrelsen, ikke offentliggøres i Lovtidende,
- bekendtgørelse nr. 52 af 1. maj 1985 om undersøgelsesmetoder ved anmeldelse af kemiske stoffer og produkter og
- bekendtgørelse nr. 685 af 7. november 1989 om anvendelse af og kontrol med principper for god laboratoriepraksis.

Krav begrundet i eksterne miljøforhold

2.4.2 Anmeldelsespligt

Enhver producent eller importør, der vil sælge eller importere et nyt kemisk stof, skal, inden markedsføring, indgive anmeldelse herom efter regler fastsat af miljøministeren. Ministeren har en generel dispensationskompetence, idet han kan fastsætte regler om, at anmeldelsespligten ikke gælder for nærmere angivne nye stoffer, der sælges eller importeres i små mængder. (Jf. kemikalielovens § 12, stk. 1).

Miljøministeren har fastsat regler om, at stoffer tidligst må markedsføres efter udløbet af en nærmere angivet frist, regnet fra modtagelsen af anmeldelsen. (Reglerne er udstedt med hjemmel i kemikalielovens § 12, stk. 2).

Krav til anmeldelsen

Miljøministeren kan - og har - fastsat nærmere regler om de oplysninger, som anmeldelsen skal indeholde, og om anmeldelsens form, herunder at anmeldelsen skal indgives på et særligt skema. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet og omfanget af anmeldelsespligten efter stk. 1, herunder om undtagelser fra denne. (Jf. kemikalielovens § 12, stk. 3 og 5).

Om anmeldelse se bl.a. Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 2/1980 Kemiske stoffer. Anmeldelse.

Producenten og importøren er endvidere i medfør af bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald §§ 4 - 5 pligtig til, over for kommunalbestyrelsen, at anmelde, om der fremkommer eller importeres kemikalieaffald.

Ajourføringspligt

Enhver producent eller importør af et kemisk stof, som er anmeldt efter kemikalielovens regler, skal underrette miljøministeren om væsentlige ændringer i, eller tilføjelser til, de allerede indsendte oplysninger. (Jf. kemikalielovens § 12, stk. 4).

Miljøministeren kan fastsætte bestemmelser om anmeldelse til tilsynsmyndigheden af virksomhedens anvendelse af råvarer, hjælpestoffer og andre materialer samt om udledninger til vand, jord og luft i forbindelse med virksomhedens eller anlæggets drift, herunder frembringelsen af affald. (Jf. forslag til lov om miljøbeskyttelse § 7, stk. 1 nr. 8).

Administrative bestemmelser

Af centrale administrative bestemmelser udstedt i medfør af kemikalielovens bestemmelser må nævnes:

- bekendtgørelse nr. 409 af 17. september 1980 om anmeldelse af kemiske stoffer (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986) og
- bekendtgørelse nr. 640 af 4. oktober 1989 om anmeldelse af nye kemiske stoffer.

Arbejdsmiljømæssigt begrundede krav

Med henblik på at forebygge og imødegå sundheds- og ulykkesskader kan arbejdsministeren fastsætte regler om, at den, der fremstiller

eller importerer et stof eller materiale, skal indgive anmeldelse. Der kan herunder fastsættes regler for alle stoffer og materialer, for enkelte stoffer og materialer, for bestemte grupper af stoffer eller materialer eller for stoffer og materialer til særlig anvendelse. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49 a, stk. 1).

Arbejdsgiverens pligt

Arbejdsgiveren skal foretage anmeldelse om sådanne stoffer og materialer til arbejdstilsynet og føre registre efter regler, som fastsættes af arbejdsministeren. (Jf. arbejdsmiljølovens § 22, stk. 1).

Oplysninger til statistisk brug

Direktøren for arbejdstilsynet kan til statistisk brug forlange oplysninger af arbejdsgiveren om:

- 1) de ansattes antal, køn, alder og sundhedsforhold,
- 2) maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler,
- 3) stoffer og materialer,
- 4) andre forhold af arbejdsmiljømæssig betydning. (Jf. arbejdsmiljølovens § 22, stk. 2).

Anonymisering

Hvis statistikken offentliggøres, må navn eller firma ikke nævnes. (Jf. arbejdsmiljølovens § 22, stk. 3).

2.4.3 Egenkontrol

Dokumentationskrav

Miljøministeren kan fastsætte regler om, at producenter eller importører af et kemisk produkt, eller en anden vare, skal være i besiddelse af dokumentation for, at produkter eller varer opfylder de fastsatte krav (egenkontrol), hvis der er tale om et produkt eller en vare, som kun må sælges og anvendes i overensstemmelse med de, i henhold til kemikalielovens kapitel 6, fastsatte regler. Dokumentation skal efter anmodning udleveres til ministeren. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 1). Miljøministeren har endvidere ved kemikalieloven fået tillagt en kompetence til at fastsætte nærmere regler om kravene til den nævnte dokumentation. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 2).

Påbudshjemmel

Miljøministeren har endvidere ved kemikalieloven fået tillagt en kompetence til at fastsætte regler om, at ministeren i tilfælde, hvor en producent eller importør ikke opfylder kravene til dokumentation, kan påbyde denne at udføre, eller lade udføre, de nødvendige undersøgelser til dokumentation for, at produktet eller varen opfylder de fastsatte krav. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 3).

Selvhjælpshandling

Som et rimeligt effektivt virkemiddel foreskriver kemikalieloven, at miljøministeren kan fastsætte regler om, at ministeren for den ansvarliges regning kan udføre, eller lade udføre, de undersøgelser, hvorom der er givet påbud efter regler, fastsat i medfør af kemikalielovens § 38 d, stk. 3, hvis påbudet ikke er efterkommet inden for den fastsatte frist. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 4).

Ved særlige faresituationer hjemler kemikalieloven at inddragelsen af producent eller importør kan undlades. Miljøministeren kan således fastsætte regler om, at ministeren uden forudgående påbud, for den ansvarliges regning, kan udføre eller lade udføre de nødvendige undersøgelser til kontrol af, at produktet eller varen opfylder de fastsatte krav, hvis producenten eller importøren ikke er i besiddelse af, eller undlader at aflevere, dokumentation herfor, og hvis der er grund til at antage, at produktet eller varen kan indebære alvorlig sundhedsfare eller medføre alvorlig skade på miljøet. (Jf. kemikalielovens § 38 d, stk. 5).

<i>Aflevering af prøver</i>	Det er lettest for producenten og importøren at tilvejebringe oplysninger om produktets karakter. Derfor kan miljøministeren fastsætte regler om, at producenten eller importøren efter anmodning uden vederlag skal udlevere de nødvendige prøver af produktet eller varen til gennemførelse af de nævnte undersøgelser. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 6).
	Miljøministeren kan fastsætte regler om, at andre forhandlere af produktet eller varen, end producenten eller importøren, efter anmodning skal aflevere de nævnte prøver af produktet, eller varen, for importørens eller producentens regning, hvis denne ikke selv kan opfylde udleveringspligten. (Jf. kemikalielovens § 38d, stk. 7).
<i>Kvalitetssikring</i>	Leverandørers kvalitetssikring af deres leverancer omfattes indirekte af byggestyrelsens cirkulære af 12. december 1986 om kvalitetssikring i byggeriet. Kvalitetskravene fastlægges først og fremmest ved de krav, der formuleres i udbudsmaterialet, derfor skal leverancernes kvalitet sikres gennem formulering af krav fra bygherrens og rådgiverens side, ved materialevalget, ved entreprenørens modtagekontrol og ved fagtilsynets beføjelser til at kassere materialer. Se i øvrigt om kvalitetskrav til beton, Basisbetonbeskrivelsen for bygningskonstruktioner, 1986. Bygherren kan, hvor forholdene taler herfor, som et led i aftalen betinge sig indsigt i materialeproducenters produktionsforhold og produktionskontrol.
	2.4.4 Oplysningspligt uden anmodning
<i>Miljøministerens kompetence</i>	Miljøministeren kan fastsætte regler om, at producenter og importører af kemiske stoffer eller produkter skal oplyse arten og mængden af de stoffer eller produkter, de sælger eller importerer, samt hvilken sammensætning produkterne har. (Jf. kemikalielovens § 42, stk. 1).
	Miljøministeren kan fastsætte regler om, at de nævnte oplysninger skal indgives på et særligt skema. (Jf. kemikalielovens § 42, stk. 2).
<i>Arbejdsministerens kompetence</i>	Med henblik på at forebygge og imødegå sundheds- og ulykkesskader i arbejdsmiljøet kan arbejdsministeren fastsætte regler om, at den, der fremstiller eller importerer et stof eller materiale, skal foretage undersøgelser eller fremskaffe fornøden dokumentation for allerede foretagne undersøgelser. Der kan herunder fastsættes regler for alle stoffer og materialer, for enkelte stoffer og materialer, for bestemte grupper af stoffer og materialer eller for stoffer og materialer til særlige anvendelser. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49a, stk. 1).
<i>Krav til oplysningen af sagen</i>	Det kan fastsættes, at anmeldelsen skal indeholde: 1) Oplysninger om forhold, som har betydning for vurderingen af stoffers eller materialers egenskaber og virkninger, herunder om det har egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed og sundhed. 2) Forslag til klassificering, emballering og mærkning. 3) Oplysninger om forebyggende foranstaltninger, der effektivt sikrer de beskæftigede mod forringelse af sikkerhed og sundhed. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49a, stk. 2).
<i>Frist for ibrugtagning</i>	Det kan endvidere fastsættes, at nye stoffer og materialer tidligst må tages i brug en måned efter anmeldelsen. Denne frist skal kunne forlænges for tilfælde, hvor anmeldelsen er mangelfuld eller fejlagtig, således at stoffet eller materialet tidligst må tages i brug en måned efter, at de oplysninger, anmeldelsen skal indeholde, er modtaget. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49a, stk. 3).

Godkendte stoffer og produkter

Enhver producent eller importør af et kemisk stof eller produkt, som er godkendt, skal underrette miljøministeren om væsentlige ændringer i eller tilføjelser til de allerede indsendte oplysninger. (Jf. kemikalielovens § 37), jf. herom også nedenfor under 2.6.1. Den, der har opnået forhåndsgodkendelse i medfør af bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988, skal underrette Direktoratet for Arbejdstilsynet om ændringerne i arbejdsprocesser m.v., som kan indebære fare for sikkerhed og sundhed. Dette gælder dog kun, hvor der er tale om ændringer i forhold til de oplysninger, der blev afgivet i forbindelse med godkendelsesansøgningen.

Driftsforstyrrelser og uheld

Den, der er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening, skal straks underrette tilsynsmyndigheden, såfremt driftsforstyrrelser eller uheld medfører væsentlig forurening eller indebærer fare herfor (jf. miljøbeskyttelseslovens § 53).

Den ansvarlige fastholdes

Underretning indebærer ingen indskrænkninger i den ansvarliges pligt til at søge følgerne af driftsforstyrrelsen eller uheldet effektivt afværget eller forebygget. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 53).

Aflevering af let tilgængelige oplysninger

2.4.5 Konkret pålagt oplysningspligt

Enhver producent, importør, forhandler eller erhvervsmæssig bruger af et kemisk stof eller produkt skal, efter anmodning fra miljøministeren eller tilsynsmyndigheden, jf. kemikalielovens § 37, give de oplysninger om stoffet eller produktet, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for myndighedernes administration af loven. Det samme gælder for producenter, importører, forhandlere eller erhvervsmæssige brugere af varer omfattet af kemikalielovens kapitel 6. (Jf. kemikalielovens § 39).

Ved behandling af ansøgninger m.v.

Enhver producent eller importør af et kemisk stof, som er anmeldt her i landet efter kemikalielovens § 12, stk. 1, eller af et kemisk stof eller produkt, hvorom ansøgning om godkendelse er indgivet efter kemikalielovens § 33, skal, efter anmodning fra miljøministeren, foretage, eller lade foretage, yderligere undersøgelser end allerede krævet efter kemikalielovens § 12 eller kemikalielovens § 34. (Jf. kemikalielovens § 41).

Sundhedsfarlige eller miljøskadelige stoffer - skærpet oplysningspligt

Såfremt der er grund til at antage, at et kemisk stof eller produkt har sundhedsfarlige eller miljøskadelige virkninger, skal enhver producent eller importør af det pågældende stof eller produkt, efter anmodning fra miljøministeren, foretage, eller lade foretage de nødvendige undersøgelser til belysning af sådanne virkninger. (Jf. kemikalielovens § 40, stk. 1). Miljøministeren kan, i medfør af § 43, bestemme eller fastsætte regler om, at analyser og undersøgelser skal udføres efter bestemte metoder, jf. bekendtgørelse nr. 685 af 7. november 1989 om anvendelse af og kontrol med principper for god laboratoriepraksis.

Oplysninger om affald

Enhver der håndterer olie- og kemikalieaffald, skal efter anmodning fra tilsynsmyndigheden afgive alle oplysninger, herunder oplysninger om affaldets sammensætning, der er nødvendig for at vurdere de miljømæssige forhold og sikre en miljømæssig forsvarlig bortskaffelse (jf. bekendtgørelse nr. 202 af 15. december 1989 § 8 og miljøbeskyttelseslovens § 52).

Selvhjælpshandlinger

Foretager producenten eller importøren ikke inden for den fastsatte frist de undersøgelser, hvorom der er stillet krav, kan miljøministeren foretage, eller lade foretage, de nævnte undersøgelser for producentens eller importørens regning. (Jf. kemikalielovens § 40, stk. 2).

Ny lov

2.4.6 Produktansvar

Producenten og importøren kan i medfør af produktansvarsloven (lov nr. 371 af 7. juni 1989) ifalde ansvar for de skader, der indtræder på grund af defekter ved produktet. Produktansvarsreglerne regulerer fysiske skader, der indtræder såvel hos køberen (ham selv, hans familie og hans folk) som hos andre for så vidt angår personskade og forbrugertings-skade, der er forskellig fra salgsgenstanden (d.v.s. det defekte produkt).

Produktet skal være defekt

Det er den, der påstår, at have lidt et tab, der skal dokumentere tilstedeværelsen af en defekt. Bæres denne bevisbyrde, er hovedreglen herefter, at der indtræder et produktansvar, idet der i medfør af produktansvarslovens § 6, stk. 1 er pålagt producenten og importøren et ansvar for skade, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, som er produceret eller leveret af denne. Der er med andre ord tale om et objektivt ansvar, så snart defekten er dokumenteret.

Mangler

Ansaret for manglen ved selve det defekte produkt over for købe- ren er reguleret af de almindelige mangelsregler.

Leverandøransvar

Byggestyrelsen har udsendt en særlig vejledning om leverandøransvar i maj 1985, der bl.a. henviser til de branchemæssige leveringsbetin- gelser, standardforbehold og statslige cirkulærer for statslige og stats- støttede byggearbejder.

2.5 Regler om miljømærkning

Eksisterende regler

Miljøministeren foreslås tillagt en kompetence til at fastsætte regler om opnåelse af ret til at anvende et miljømærke i forbindelse med salg af kemiske stoffer og produkter samt af andre varer, der indeholder eller afgiver kemiske stoffer eller produkter. Miljøministeren kan herunder fastsætte regler om betingelserne for at anvende mærket, om mærkets udformning og dets anbringelse på varen. (Jf. kemikalielovens § 10a, stk. 1).

Administrative bestemmelser

Emballage skal mærkes i overensstemmelse med de af Miljøminis- teriet fastsatte regler om mærkning samt med et eventuelt tildelt pro- duktregistreringsnummer (PR-nr.). (Jf. bekendtgørelse 540 af 2. septem- ber 1982 § 5).

Nye mærkningsregler - et forslag

Miljøministeren foreslås tillagt kompetence til at fastsætte regler om retten til at anvende miljømærke ved salg af materialer, produkter eller varer, som indeholder genanvendte eller genanvendelige materialer, eller som i øvrigt af miljømæssige grunde er at foretrække fremfor andre materialer, produkter eller varer med samme anvendelse. (Jf. forslag til ny miljøbeskyttelseslov § 8, stk. 1).

2.6 Godkendelses- og tilbagekaldelsesregler

Den mest intensive kontrol med overholdelsen af kvalitets- og miljøkrav m.v. tilvejebringes ved regler om godkendelse af de omtalte materialer og ved regler om adgang til at tilbagekalde opnåede godkendelser.

Godkendelsespligtige produkter

2.6.1 Godkendelsespligt

Et kemisk stof eller et produkt, som anvendes til et formål, der er nævnt i bilaget til kemikalieloven, skal, før salg, import eller anvendelse af stoffet eller produktet, være godkendt af miljøministeren. Er man usik- ker over for, om et stof skal godkendes eller ej, må man derfor undersøge bilaget. Det er stort set kun bekæmpelsesmidler, der er medtaget på

<i>Frist for ansøgning</i>	bilaget. Miljøministeren kan foretage ændringer i dette bilag. (Jf. kemikalielovens § 33, stk. 1 og 6).
<i>Tidsbegrænset</i>	Miljøministeren fastsætter regler om, at producenter og importører inden en fastsat frist skal ansøge om godkendelse af stoffer og produkter, der er klassificeret af Giftnævnet. (Jf. kemikalielovens § 33, stk. 2). Godkendelse meddeles for en periode af 8 år. For kemiske stoffer og produkter klassificeret som "meget giftig" og "giftig" meddeles godkendelse dog for en periode af 4 år. (Jf. kemikalielovens § 33, stk. 3). Godkendelser, der er meddelt før 1. september 1987, bortfalder 1. september 1995. For kemiske stoffer og produkter klassificeret som "meget giftige" og "giftige" bortfalder godkendelsen dog 1. september 1991. (Jf. kemikalieloven § 33, stk. 4).
<i>Krav til ansøgningen</i>	Miljøministeren fastsætter nærmere regler om fornyelse af godkendelser samt om ophør af retten til salg eller import af et stof eller produkt, som ikke kan godkendes. Ansøgninger om godkendelse efter kemikalielovens § 33 skal indeholde sådanne oplysninger om stoffets eller produktets anvendelsesområde og mulige virkninger på sundheden og miljøet, at de fornødne vilkår for godkendelse kan fastsættes. Miljøministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang, der, for bekæmpelsesmidler, skal være foretaget afprøvning af midlets effektivitet. Miljøministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om, hvilke oplysninger en ansøgning skal indeholde. Det kan bestemmes, at denne ansøgning skal indgives på et særligt skema. (Jf. kemikalielovens § 34).
<i>Særlig farlige stoffer eller produkter</i>	Godkendelse kan ikke meddeles til stoffer eller produkter, som, i forbindelse med anvendelsen eller den dermed forbundne håndtering og opbevaring er, eller på grundlag af foreliggende undersøgelser eller erfaringer formodes at være, særligt farlige for sundheden eller særligt skadelige for miljøet.
<i>Substitutionsmuligheder</i>	Godkendelse kan ikke meddeles til et stof eller et produkt, hvis der findes stoffer, produkter eller metoder med samme anvendelsesområde, som er, eller på grundlag af foreliggende undersøgelser eller erfaringer formodes at være, væsentligt mindre farlige for sundheden eller væsentligt mindre skadelige for miljøet. (Jf. kemikalielovens § 35, stk. 1 og 2).
<i>Vilkår</i>	Godkendelse kan meddeles på nærmere fastsatte vilkår om stoffets mængde, salg, import, emballering, reklamering og mærkning med forskrifter for anvendelse og opbevaring m.v. Godkendelse kan endvidere i særlige tilfælde meddeles på vilkår om, at der inden for en fastsat frist foretages videregående undersøgelser til belysning af sådanne egenskaber ved stoffet eller produktet, som kan være af betydning for sundheden eller miljøet. Hvis et tidligere markedsført stof eller produkt godkendes på vilkår, der begrænser stoffets eller produktets hidtidige anvendelsesområde, kan godkendelse betinges af, at stoffet eller produktet sælges under et andet navn. (Jf. kemikalielovens § 35, stk. 3 og 4). Se også inden for arbejdsmiljølovens rammer bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 § 5 stk. 1.
<i>Godkendelsesordningen</i>	Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om godkendelsesordningen, herunder hvordan der må reklameres for et godkendt stof eller produkt. (Jf. kemikalielovens § 35, stk. 5).
<i>Administrative bestemmelser</i>	I medfør af kemikalielovens § 35 er udstedt bekendtgørelse nr. 791 af 10. december 1987 om kemiske bekæmpelsesmidler.
<i>Helbredsrisici</i>	Arbejdsmiljøministeren har, i medfør af arbejdsmiljølovens §§ 49 og 49c, foreskrevet en forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende, jf. bekendtgørelse nr. 202 af

*Forhåndsgodkendelse af
arbejdsmiljøforhold*

24. februar 1988. Bekendtgørelsen omfatter de stoffer, der er opført på bilaget til bekendtgørelsen, samt materialer, hvori stoffet indgår med 0,1% eller derover

Godkendelsesansøgningen skal ifølge bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 § 3 indeholde oplysninger om:

- 1) tiltænkt anvendelse,
- 2) med hvilken begrundelse stoffet/materialet ikke kan erstattes af et mindre farligt stof eller materiale,
- 3) eventuelle tekniske anlæg og processer, og
- 4) nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

Arbejdstilsynet kan, om fornødent, forlange yderligere oplysninger, til brug ved godkendelsesbehandlingen.

En godkendelse kan betinges af opfyldelsen af nærmere fastsatte vilkår og kan gøres tidsbegrænset.

*Vilkårsovertrædelse og
afgørende nye oplysninger*

2.6.2 Tilbagekaldelse

En godkendelse meddelt efter kemikalielovens regler kan tilbagekaldes, såfremt vilkårene herfor overtrædes, eller nye oplysninger skønnes at gøre det nødvendigt. (Jf. kemikalielovens § 38, stk. 1).

Arbejdsmiljø

En forhåndsgodkendelse meddelt i medfør af arbejdsmiljølovens regler kan tilbagekaldes, hvis fastsatte vilkår ikke overholdes, eller hvis nye oplysninger, der har været af væsentlig betydning for sundheden, gør det nødvendigt. (Jf. bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 § 5).

Pligtmæssig tilbagekaldelse

En godkendelse meddelt efter kemikalielovens regler skal straks tilbagekaldes, såfremt det konstateres, at det pågældende kemiske stof eller produkt medfører alvorlig fare for sundheden eller miljøet. (Jf. kemikalielovens § 38, stk. 2).

Klassifikation

Tilbagekaldelsesadgangen er den samme i forhold til de klassificeringer, der er meddelt af Giftnævnet. (Jf. kemikalielovens § 38, stk. 3).

Forhandlere og brugere

Miljøministeren kan, i forbindelse med et forbud mod salg eller anvendelse, meddelt i medfør af kemikalielovens § 30 eller § 38, påbyde en producent eller importør for egen regning at tilbagekalde stoffet, produktet eller varen fra forhandlere eller brugere, når det findes nødvendigt for at sikre, at stoffet, produktet eller varen ikke medfører alvorlig fare for sundheden eller alvorlig skade på miljøet.

Forhandlere og brugere af et kemisk stof, et produkt eller en vare, som tilbagekaldes efter stk. 1, har pligt til at aflevere stoffet, produktet eller varen til producenten eller importøren efter dennes anvisning. (Jf. kemikalielovens § 32a).

2.7 Regler om afgifts- og gebyrordninger

Som et stadig mere anvendt middel til, dels at reducere de offentlige udgifter og dels at påvirke borgerne til en mere miljørigtig adfærd, præsenteres nedenfor en række økonomiske virkemidler.

*Dækning af offentlige udgifter
efter kemikalieloven*

2.7.1 Sagsbehandlingsgebyrer m.v.

Miljøministeren kan fastsætte regler om, at producenter eller importører af et stof eller produkt, der er klassificeret af Giftnævnet eller godkendt i henhold til kemikalielovens § 33, skal betale gebyr til dækning af udgifterne ved:

- 1) den godkendende myndigheds virksomhed,
- 2) tilsyn og kontrol med godkendelsespligtige stoffer og produkter og med disses anvendelse,
- 3) forskning i godkendelsespligtige stoffers eller produkters indvirkning på sundhed og miljø,
- 4) uddannelse af brugere af godkendte stoffer eller produkter, og
- 5) oplysninger om disse stoffers eller produkters anvendelse og indvirkning på sundhed og miljø. (Jf. kemikalielovens § 36).

Dækning af offentlige udgifter efter råstofloven

Miljøministeren kan fastsætte bestemmelser om betaling af afgifter af råstoffer, der anvendes i henhold til råstofloven, til dækning af særlige med lovens administration forbundne udgifter. Miljøministeren skal samtidig fastsætte bestemmelser om betaling af afgifter af samme størrelse af importerede råstoffer. (Jf. råstoflovens § 32).

I medfør af råstoflovens § 32 er udstedt bekendtgørelse nr. 134 af 15. marts 1983 om afgift på råstoffer. Denne bekendtgørelse har alene gyldighed for råstoffer for kalenderåret 1989, idet bekendtgørelsen i øvrigt er afløst af bekendtgørelse nr. 876 af 20. december 1989 udstedt med hjemmel i lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer.

2.7.2 Råstofafgifter

Hvem skal betale?

Den, der erhvervsmæssigt udvinder eller indfører råstoffer, der er omfattet af råstofloven, skal betale afgift. Afgiften skal endvidere betales af den, der erhvervsmæssigt indfører varer, som indeholder et eller flere afgiftspligtige råstoffer. Afgiften betales som en dækningsafgift.

Miljøministeren fastsætter regler om dækningsafgiften, herunder beregningen af den afgiftspligtige mængde samt af det afgiftspligtige vareområde. Som sådanne regler se bekendtgørelse nr. 876 af 20. december 1989 om afgift af råstoffer. Afgiften udgør 5 kr. pr. m³ af råstoffet. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer §§ 1 - 2).

Krav på afgiftsgodtgørelse

Ved erhvervsmæssig udførsel af råstoffer, som har været underkastet en bearbejdning, og af varer som nævnt ovenfor, godtgøres den betalte afgift.

Hvornår skal afgiften betales og afregnes?

Ved indførsel af varer som nævnt i lov om afgift af affald og råstoffer § 2, stk. 1, skal afgiften betales ved indførslen. Afgiften afregnes efter reglerne i toldlovens kapitel 8. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 7, stk. 2 og § 8).

2.7.3 Affaldsafgift

Der skal betales en afgift for affald, der tilføres en registreringspligtig virksomhed (jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 9). Afgiften udgør 130 kr. pr. ton affald. Den afgiftspligtige vægt er affaldets bruttovægt (jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 10). Hvordan opgørelsen af den afgiftspligtige vægt skal foretages fremgår af lovens § 12.

2.7.4 Bortskaffelsesgebyrer

Nye afgiftstyper - forslag

Der er aktuelt overvejelser om indførelse af nye afgiftstyper, der kan have en mere dynamisk virkning. Som en sådan ny afgiftstype kan nævnes bortskaffelsesgebyrer, som var et af de mere afgørende ændringsforslag, der var indeholdt i det lovforslag, miljøministeren fremsatte den 18. januar 1990 til en ny miljøbeskyttelseslov.

Miljøministeren skal efter dette forslag kunne fastsætte regler om, at importører eller producenter af nærmere angivne materialer, produkter eller varer, herunder emballage, skal betale et gebyr til dækning af omkostningerne i forbindelse med materialers, produkters eller varers endelige bortskaffelse ved deponering eller forbrænding. (Jf. forslag til ny miljøbeskyttelseslov § 52).

2.7.5 Registrerede virksomheder

Virksomheder, der erhvervsmæssigt indvinder eller indfører afgiftspligtige råstoffer, skal registreres hos toldvæsenet. Registrerede virksomheder er berettigede til at indføre eller modtage afgiftspligtige råstoffer, uden at afgiften er berigtiget. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 4).

Registrerede virksomheder, der udleverer råstoffer, som enten ikke har været bearbejdet, eller kun har været underkastet en enkelt bearbejdning, sortering, nedknusning, lufttørring eller lignende simpel bearbejdning, skal opgøre den afgiftspligtige mængde som den mængde råstoffer, der i afgiftsperioden er udleveret fra virksomheden. Registrerede virksomheder, der anvender råstoffer i videregående processer, der bortset fra vand, kræver tilført andre materialer, opvarmning, brænding og lignende, skal medregne den udtagne mængde råstoffer til udleveringen. I opgørelsen fradrages mængden af afgiftspligtige råstoffer, der er blevet udført efter, at de har været underkastet en bearbejdning, eller som er udleveret til anden registreret virksomhed. Den afgiftspligtige mængde omregnes til m³ efter regler, der fastsættes af miljøministeren. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 5 og bekendtgørelse nr. 876 af 20. december 1989 om afgift af råstoffer).

Miljøministeren kan bestemme, at råstoffer, og de i lov om afgift af affald og råstoffer § 2, stk. 1 nævnte varer, kan fritages for afgift, når særlige forhold taler herfor. Miljøministeren kan endvidere, når forholdene taler herfor, bestemme, at virksomheder godtgøres den afgift af råstoffer, som indføres eller leveres fra indvindingsvirksomheder, og som anvendes til særlige formål. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 6 og 7, stk. 1).

2.8 Regler om tilskud

Økonomiske incitamenter i form af skattelettelser, lån, garantistillelse og egentlige tilskud bliver et stadigt mere almindeligt anvendt styringsmiddel inden for miljøområdet. Også i relation til bygge- og anlægsskud kendes sådanne virkemidler. Tildelingen af midlerne er bestemt af en konkret vurdering af projektansøgningen. Vurderingen foretages af Genanvendelsesrådet og af Miljøministeriet.

2.8.1 Forsknings- og udredningsprojekter vedrørende sundhed og miljø

Der kan ydes tilskud til forsknings- og udredningsprojekter til undersøgelse af de sundheds- og miljømæssige virkninger af kemiske stoffer og produkter eller varer, der indeholder eller afgiver kemiske stoffer eller produkter. Til fremme af miljøbeskyttelseshensyn kan der ydes tilskud til forsknings-, udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende alternative stoffer, produkter, varer og metoder. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om ydelse af sådanne tilskud. (Jf. kemikalie-

Hvem skal registreres?

Opgørelse af afgiftspligtig mængde

Dispensationsmulighed

Hjemmel i kemikalieoven

lovens § 30d). Der er ikke ved loven taget stilling til, hvem der træffer beslutninger i enkeltsager om meddelelse af tilskud. I praksis er der bl.a. tale om forskning/udvikling under renere-teknologi-programmet.

2.8.2 Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse

Hvilke projekter støttes?

Tilskud kan ydes til udrednings- og udviklingsprojekter, der har til formål at fremme genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter eller at nedsætte miljøbelastningen væsentligt ved omstilling til mindre forurenende teknologi. Tilskud kan ydes såvel til projekter med almennyttigt sigte som til virksomhedernes egne projekter. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 1).

Efter det forslag til en ny lov om miljøbeskyttelse - der ikke blev vedtaget i foråret 1990 - § 53, stk. 1 skal tilskud endvidere kunne gives til formidlings- og informationsvirksomhed vedrørende genanvendelse og renere teknologi.

Hvem kommer resultatet til gode?

Til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat kommer en bredere kreds af virksomheder, den offentlige sektor eller samfundet i øvrigt til gode, kan der ydes tilskud på indtil 100 pct. Tilskud kan ydes til udvikling af produkter, der øger muligheden for genanvendelse. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 2). Efter lovforslaget til en ny miljøbeskyttelseslov § 53 stk. 2, foreslås der en udvidelse af dette støtteområde, således at også processer, metoder og produktionsudstyr skal være omfattet.

Til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat alene tilhører den eller de ansøgende virksomheder, kan der ydes tilskud på indtil 75 pct. Der kan ydes tilskud til udvikling af processer, metoder eller produktionsudstyr. Endvidere kan der ydes tilskud til udvikling af produkter, der øger muligheden for genanvendelse. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 3).

Anlægsinvesteringer

Tilskud på indtil 25 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer til produktionsformål inden for genanvendelse. Tilskud på indtil 75 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer i indsamlingsordninger for alle affaldstyper. Det er en betingelse for tilskud til anlægsinvesteringer, at ansøgeren kan sandsynliggøre, at investeringen medfører en varig øget genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter, hvorved miljøbelastningen nedsættes væsentligt, eller hvorved der finder en hensigtsmæssig udnyttelse sted af de pågældende produkter, materialer eller spildprodukter. Der kan ikke ydes tilskud til anlæg, som i væsentlig grad vil påvirke konkurrenceforholdene til ugunst for eksisterende virksomheder. (Jf. genanvendelseslovens § 10a).

2.8.3 Renere teknologi

Hvad gives der støtte til?

Renere teknologi-programmet støtter bl.a. projekter vedrørende bygge- og anlæg, især inden for områderne:

- 1) udvikling af konstruktionsprincipper, der medfører minimering af materialeforbrug,
- 2) forlængelse af bygningers levetid,
- 3) standardisering af byggematerialer med henblik på at fremme genanvendelse, og

- 4) erstatning af miljømæssigt betænkelige materialer med mindre betænkelige materialer af hensyn til indeklima eller genanvendelse. (Jf. "Redegørelse om renere teknologi 1990-92" s. 44).

2.9 Affaldsbortskaffelse

Lov om olie- og kemikalieaffald

Ved bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald skal producenten og importøren iagttage lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald og den i medfør heraf udstedte bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald.

Anmeldelse

Virksomheder, hvor der fremkommer olie- og kemikalieaffald, skal anmelde dette til kommunalbestyrelsen. En anmeldelse skal omfatte oplysninger om affaldets art, emballage og mængde. Ved anmeldelse af olie- og kemikalieaffald udleverer kommunalbestyrelsen olie- og kemikalieaffaldskort. De olie- og kemikalieaffaldskort, der er relevante for den enkelte transport, skal medfølge under vejtransporten og være let tilgængelige. (Jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 4). Ved import skal anmeldelsen være kommunalbestyrelsen i hænde senest 1 måned før indførsel.

Indsamlings- og afleveringsordninger

Kommunalbestyrelsen skal senest 1. januar 1991 etablere indsamlings- eller afleveringsordninger for olie- og kemikalieaffald. Ordningen skal omfatte virksomheder og private husholdninger (jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 6, stk. 1).

Den, der er omfattet af en indsamlings- eller afleveringsordning, er forpligtet til at benytte ordningen og betale det af kommunalbestyrelsen fastsatte gebyr herfor. Kommunalbestyrelsen fastsætter i et regulativ de nærmere regler om ordningens tilrettelæggelse. (Jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 6, stk. 3 og 4).

Kommunalbestyrelsen kan efter ansøgning meddele dispensation fra afleveringspligten (jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 7 stk. 1).

Efter miljøbeskyttelsesloven, og den i medfør af denne udstedte bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald, kan der tilsvarende foreskrives aflevering af andet affald til de kommunale indsamlingsordninger.

3 Retsstillingen ved iværksættelse og udførelse af bygge- og anlægsarbejder

De love og regler, der er relevante for bygherrer, rådgivere m.v. kan fremstilles skematisk således:

Figur II: Love og regler, der er relevante for producenter og importører, se i øvrigt Bog I, afsnit 2.1.

Denne figur er, ligesom figur 1, en oversigt over, hvordan samme reguleringsmidler anvendes i forskellige parallelle love - til dels til varetagelse af sammenfaldende formål. Synsvinklen er nu ikke længere producentens men forbrugers, og det betyder, at det er nogle andre love og nogle andre regler, der er relevante.

Det må atter erindres, at kemikalielovens § 7 selv fastslår, at denne lov er subsidær i forhold til andre love.

3.1 Formål og område

*Branchelovvejledning for
iværksættere og udførere af
bygge- og anlægsarbejder*

Formålet med denne vejledning er at give et adækvat retligt beslutningsgrundlag for rådgivere og bygherrer forud for iværksættelse og udførelse af et bygge- og anlægsprojekt.

Retsstillingen er så nært knyttet til den retsstilling, der gælder for entreprenører og affaldsbehandlere, at en gennemlæsning af de efterfølgende kapitler kan anbefales også over for disse brancher.

3.1.1 Vejledningens formål

Vejledningen skal informere om de regler, der er gennemført med henblik på at værne om et sikkert og sundt arbejdsmiljø samt om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og planteliv. I en vis udstrækning informeres der også om lovforslag.

Højt prioriterede formål

Med de love, som denne vejledning er en sammenskrivning af, tilsigtes særligt:

- 1) at forebygge sundhedsfare og miljøskaade i forbindelse med anvendelse af bygge- og anlægsmaterialer,
- 2) at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- 3) at fremme anvendelse af renere teknologi og
- 4) at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

3.1.2 Vejledningens anvendelsesområde

Materiale og affald

Vejledningen omfatter anvendelse af bygge- og anlægsmateriale og bortskaffelse af affald hidrørende fra sådant materiale.

Vejledningen finder anvendelse ved:

- a. opførelse af ny bebyggelse og tilbygning til bebyggelse,
- b. ombygning, renovering, nedrivning og andre foranstaltninger i bebyggelse, som er væsentlig vurderet i forhold til de eksisterende forhold og
- c. anlægsarbejder, herunder vejanlæg. (Jf. byggelovens § 2, stk. 1).

Nogle definitioner

Ved bebyggelse forstås bygninger og mure samt andre faste konstruktioner og anlæg, når byggelovens anvendelse på de pågældende konstruktioner m.v. er begrundet i de hensyn, som byggeloven tilsigter at varetage. (Jf. byggelovens § 2, stk. 2).

3.1.3 Vejledningens grundlag

Relevante love

Vejledningen er en sammenskrivning af:

- lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989 om kemiske stoffer og produkter,
- lovbekendtgørelse nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse og begrænsning af affald,
- lovbekendtgørelse nr. 834 af 9. december 1986 af byggeloven,
- lov nr. 228 af 19. maj 1971 om statens byggevirkksomhed,
- lovbekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 1989 om råstoffer,
- lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 (som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og lov nr. 380 af 13. juni 1990) om arbejdsmiljø,
- lov nr. 53 af 25. februar 1976 om brandsikring af ældre beboelsesbygninger,
- lovbekendtgørelse nr. 261 af 25. april 1990 om offentlige veje,
- lovbekendtgørelse nr. 365 af 28. juli 1983 om brand med inddragelse af centrale administrative bestemmelser,
- lovbekendtgørelse nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning, som ændret ved lov nr. 270 af 2. maj 1990,
- lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald og
- lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter.

I vejledningen er også medtaget de mest centrale bestemmelser i lovforslag (L 163) og (L 164) fremsat den 18. januar 1990 om henholdsvis råstoffer og miljøbeskyttelse. Også *Almindelige Betingelser for arbejde og leverancer i bygge- og anlægsvirkksomhed* udfærdiget af Ministeriet for Offentlige Arbejder den 29. november 1972 er medtaget.

3.2 Generelle restriktioner, kvalitetssikringskrav samt krav om renere teknologi

Måske vigtigst, i relation til begrænsningen af de miljømæssige konsekvenser af bygge- og anlægsarbejder, er en bevidsthed omkring valget mellem alternative materialer. Dette valg kan være mere eller mindre frit. Der er således i lovgivningen fastsat nogle krav begrundet i forskellige hensyn. Kvalitetskravene er derimod først og fremmest bestemt af de indgåede aftaler og nogle af brancherne fastlagte specialnormer.

3.2.1 Farlige kemiske stoffer

Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges. (Jf. arbejdsmiljølovens § 48). Arbejdsministeren fastsætter, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, stk. 1, regler om oplagring, transport og anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, herunder om emballering, omfyldning og mærkning.

Arbejdsministeren kan give regler om forbud imod fremstilling, import og anvendelse af særlig farlige stoffer og materialer. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49, stk. 2).

Arbejdsministeren kan, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, stk. 2, give regler om forbud mod anvendelse af særlig farlige stoffer og materialer.

Arbejdsmiljøhensyn

Forbud

Arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at stoffer og materialer, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49c, stk. 1). Se herom ovenfor under 2.3.2.

Hvilke stoffer og materialer, der betragtes som farlige fremgår af de centrale administrative bestemmelser, der er udstedt i medfør af arbejdsmiljøloven. Her kan nævnes:

- bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer,
- bekendtgørelse nr. 562 af 16. december 1985 om metallisk bly og dets ionforbindelse,
- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (som ændret ved bekg. nr. 139 af 23. marts 1987),
- bekendtgørelse nr. 764 af 2. december 1987 om visse materialer, som indeholder stoffer, der i deres rene form er kræftfremkaldende,
- bekendtgørelse nr. 52 af 13. januar 1988 om materialer med indhold af flygtige stoffer, herunder organiske opløsningsforbindelser, og
- bekendtgørelse nr. 770 af 11. december 1989 om forbud mod visse stoffer og materialer.

Den projekterendes og rådgivendes pligter m.v., efter lov om arbejdsmiljø, er nærmere præciseret ved bekendtgørelse nr. 501 af 5. oktober 1978.

3.2.2 Begrænsning i, eller forbud mod, anvendelse

Når det findes nødvendigt for at sikre, at et kemisk stof eller produkt ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren, i medfør af kemikalielovens § 30, stk. 1, træffe bestemmelse eller fastsætte regler om begrænsning i, eller forbud mod, anvendelse af stoffer eller produkter. Under samme betingelser kan miljøministeren træffe bestemmelse, eller fastsætte regler om begrænsning i, eller forbud mod, anvendelse af kemiske stoffer eller produkter med nærmere angivne egenskaber. Miljøministeren kan, i medfør af kemikalielovens § 32, fastsætte regler, hvorefter der til særlige formål eller i bestemte produkter, kun må anvendes kemiske stoffer, der er tilladt til sådanne formål eller i sådanne produkter. Der kan, både i medfør af § 30, stk. 1 og i medfør af § 32, stilles krav til stoffets renhed og til koncentrationen af de stoffer, der indgår i et kemisk produkt.

Når det findes nødvendigt for at sikre, at andre varer ikke indebærer fare for sundheden eller medfører skade på miljøet, kan miljøministeren træffe bestemmelse eller fastsætte regler om, at en vare, der indeholder eller afgiver kemiske stoffer eller produkter, ikke må anvendes til nærmere bestemte formål. (Jf. kemikalielovens § 30, stk. 2 og stk. 3).

Når hensynet til miljøbeskyttelsen i øvrigt taler herfor, kan miljøministeren, uden at betingelserne i kemikalielovens § 30 er opfyldt, træffe bestemmelse eller fastsætte regler om begrænsning i, eller forbud mod, anvendelse af de i kemikalielovens § 30 nævnte stoffer, produkter eller varer. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 1).

Miljøministeren kan fastsætte regler, hvorefter der til særlige formål, eller i bestemte produkter, kun må anvendes kemiske stoffer, der er tilladt til sådanne formål eller i sådanne produkter. Der kan stilles krav til de tilladte stoffers renhed og koncentration. Miljøministeren kan udfærdige fortegnelse over de tilladte stoffer og deres anvendelse. (Jf. kemikalielovens § 32). Hjemlen er først og fremmest anvendt ved regulering af pesticider.

Rekvistionsvang

I forbindelse med anvendelsesbegrænsninger efter kemikalielovens § 30 kan miljøministeren, når hensynet til at forebygge sundhedsfare eller miljøskaade gør det særligt begrundet, bestemme eller fastsætte regler om, at bestemte kemiske stoffer eller produkter kun må sælges mod rekvistion til nærmere angivne erhvervsmæssige brugere. (Jf. kemikalielovens § 30b, stk. 1). Hjemlen er først og fremmest anvendt ved regulering af pesticider og gifte.

Administrative bestemmelser

Af centrale administrative bestemmelser, udstedt med hjemmel i disse bestemmelser, bør nævnes:

- bekendtgørelse nr. 289 af 22. juni 1983 om begrænsning af formaldehyd i spånplader, krydsfinerplader og lignende plader, som anvendes i møbler, inventar og lign. (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986),
- bekendtgørelse nr. 396 af 26. juli 1983 om fremstilling og import af cadmiumholdige produkter (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986),
- bekendtgørelse nr. 442 af 6. september 1983 om ændring af gifte og sundhedsfarlige stoffer til specielt angivne formål,
- bekendtgørelse nr. 718 af 9. oktober 1986 om begrænsning i anvendelse af PCB og PCT,
- bekendtgørelse nr. 99 af 16. februar 1987 om plastvarer af polyvinylchlorid,
- bekendtgørelse nr. 120 af 16. februar 1987 om folie af cellulosegenerat,
- bekendtgørelse nr. 791 af 10. december 1987 om kemiske bekæmpelsesmidler og
- bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989 af listen over farlige stoffer.

Anvendelsesforskrifter

3.2.3 Beskyttelse af sundhed

Arbejdsministeren kan, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, fastsætte regler om anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed, herunder regler om emballering, opfyldning og mærkning.

Forbud

Arbejdsministeren kan i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, stk. 2 give regler om forbud mod anvendelse af særligt farlige stoffer og materialer.

Administrative bestemmelser

Af centrale administrative bestemmelser, udstedt i medfør af arbejdsmiljøloven, må nævnes:

- bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer,
- bekendtgørelse nr. 562 af 16. december 1985 om metallisk bly og dets ionforbindelse,
- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (som ændret ved bekg. nr. 139 af 23. marts 1987),
- bekendtgørelse nr. 764 af 2. december 1987 om visse materialer, som indeholder stoffer, der i deres rene form er kræftfremkaldende,
- bekendtgørelse nr. 52 af 13. januar 1988 om materialer med indhold af flygtige stoffer, herunder organiske opløsningsforbindelser,
- bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 om forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende og
- bekendtgørelse nr. 770 af 11. december 1989 om forbud mod visse stoffer og materialer.

Den projekterendes og rådgivendes pligter m.v., efter lov om arbejdsmiljø, er nærmere præciseret ved bekendtgørelse nr. 501 af 5. oktober 1978.

R- og S- sætninger

Miljøministeren kan, i medfør af kemikalielovens § 21, udarbejde en liste over farlige stoffer med angivelse af, hvilken fareklasse og hvilke krav til risikoangivelser og sikkerhedsforskrifter, der gælder for hvert stof på listen. Denne bemyndigelse er anvendt ved udstedelse af bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1989. De R- og S- sætninger, der er anvendt ved klassificeringen skal påføres etiketten med det ordvalg, som er angivet i bekendtgørelsen. D.v.s. risikoangivelserne og sikkerhedsforskrifterne kan udledes ved en sammenholdelse med oversættelsen af R- og S- sætningerne i bekendtgørelsen.

Samme anvendelsesområde

3.2.4 Renere teknologi og råstofhusholdning

Anvendelsesbegrænsninger kan fastsættes, hvis de pågældende stoffer, produkter eller varer kan erstattes af stoffer, produkter, varer eller metoder med samme anvendelsesområder, som i væsentlig grad begrænser forureningen i forbindelse med fremstillingen, brugen eller bortskaffelsen af de pågældende stoffer, produkter eller varer, eller som i øvrigt i væsentlig grad forbedrer mulighederne for anvendelse af renere teknologi. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 2).

Økonomiske forudsætninger

Det er en betingelse for fastsættelse af anvendelsesbegrænsningerne, at den nævnte erstatning af stoffer, produkter eller varer kan ske uden væsentlige samlede meromkostninger for virksomhederne og forbrugerne. (Jf. kemikalielovens § 30c, stk. 3).

Arbejdsministerens kompetence

Arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at et stof eller materiale, der kan være farligt for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49b).

Bevidst produktvalg - et forslag

Den, der anvender eller forbruger varer eller produkter, kan forvente, at der bliver gennemført nye restriktioner ved ændringen af miljøbeskyttelsesloven. Det er således ved det lovforslag, der blev fremsat af miljøministren den 18. januar 1990 foreslået, at der indføres en bestemmelse om, at de ved anskaffelsen og ved bortskaffelsen af varen, eller produktet, skal medvirke til at fremme genanvendelsen og begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelsen. (Jf. forslag til lov om miljøbeskyttelse § 5, stk. 3).

Råstofhusholdning

Miljøministeren kan, med henblik på at sikre en ressourceøkonomisk anvendelse af råstofforekomsterne, efter forhandling med boligministeren og trafikministeren fastsætte regler:

- 1) om mængden og kvaliteten af de råstoffer, der må anvendes ved udførelsen af byggearbejder samt ved udførelsen af bestemte typer anlægsarbejder, og
- 2) om, at der, ved udførelsen af byggearbejder samt ved udførelsen af bestemte typer af anlægsarbejder, skal anvendes affalds- og erstatningsprodukter, eller at der skal ske genanvendelse. (Jf. råstoflovens § 6).

Forslag om nye kompetencer

I det ovennævnte lovforslag er der indføjet en bestemmelse om, at miljøministeren, med henblik på at fremme brugen af renere teknologi kan fastsætte regler om eller bestemme:

- 1) at særlige råvarer, tilsætnings- eller hjælpestoffer ikke, eller kun i nærmere angivet omfang, må forekomme i materialer eller produkter, der anvendes her i landet, og
- 2) at bestemte materialer, eller typer af materialer, skal anvendes i produkter eller varer til nærmere angivne formål, herunder til emballage. (Jf. forslag til ny miljøbeskyttelseslov § 50).

Særlige regler for offentlige myndigheder - forslag

Miljøministeren skal, med henblik på at fremme genanvendelse og renere teknologi og med henblik på at begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelse ifølge lovforslaget have tillagt en kompetence til at fastsætte regler om, eller bestemme, at offentlige myndigheder og offentligt ejede eller kontrollerede virksomheder i videst muligt omfang skal anvende varer eller produkter, som indeholder genanvendte eller genanvendelige materialer. Ministeren skal kunne foreskrive, at offentlige myndigheder, og offentligt ejede eller kontrollerede virksomheder, skal anvende materiale, der af miljømæssige grunde er at foretrække fremfor andre varer eller produkter med samme anvendelse. (Jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 50 nr. 6).

Virke-for-regel

Det foreslås endvidere, at der indføres en regel om, at offentlige myndigheder skal virke for miljøbeskyttelseslovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug. (Jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 6).

Gældende regler

Opførelse og om- og tilbygning af statsbygninger og -anlæg skal, efter de gældende regler, ske på den for staten økonomisk mest fordelagtige måde, idet der her skal tages hensyn til den påtænkte anvendelse og fremtidige drift. Boligministeren fastsætter regler for tilrettelæggelse og gennemførelse af nybyggeri og vedligeholdelse. (Jf. lov om statens byggevirkomhed §§ 1, 2 og 5).

3.3 Generelle regler om arbejdets udførelse, om genanvendelse og om affaldsbortskaffelse

Anvendes der farlige materialer - eller materialer, der på den ene eller den anden måde indebærer miljømæssige risici - er det vigtigt at udvise den nødvendige forsigtighed ved udførelse af arbejdet.

Alternativer

I forbindelse med valget mellem forskellige materialer kan det være relevant at overveje, hvilke konsekvenser valget får for bortskaffelse af de materialerester m.v., der fremkommer i forbindelse med byggeriet.

Arbejdsministerens kompetence

3.3.1 Regler om arbejdets udførelse

Ved bygge- og anlægsvirkomhed, som udføres af mere end 10 personer, skal bygherren eller personer, som han overdrager det til, samordne de foranstaltninger til fremme af de beskæftigedes sikkerhed og sundhed, der skal udføres af arbejdspladsens forskellige arbejdsgivere. Arbejdsministeren kan fastsætte bestemmelser herom. (Jf. arbejdsmiljølovens § 37).

Administrative bestemmelser

Arbejdsministeren har med hjemmel i arbejdsmiljølovens kapitel 8 udstedt bl.a.:

- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (ændret ved bekendtgørelse nr. 139 af 23. marts 1987) og
- bekendtgørelse nr. 344 af 9. juni 1988 om arbejde med montering og nedrivning af isoleringsmateriale indeholdende syntetiske mineral-fibre.

Trafikministerens kompetence

Trafikministeren kan fastsætte almindelige regler og normer for anlæg, vedligeholdelse og drift af de offentlige veje, herunder for vejenes forhold til omgivelserne, for entreprisetingelser og for sådanne forhold, som i øvrigt er af betydning for vejnettets ensartethed og trafiksikkerhed. (Jf. lov om offentlige veje § 6, stk. 1).

Arbejds miljøhensyn

Arbejds miljølovens § 38, stk. 2 foreskriver, at anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning for planlægning, tilrettelæggelse eller udførelse af arbejdet, skal følges. Det betyder, at også normer, udarbejdet som branchenormer (ex. DIF-normer), skal respekteres.

Eksterne miljøhensyn

Miljøministeren kan, med henblik på at forebygge forurening, hvor dette har større betydning for miljøbeskyttelsen, i medfør af kemikalie-lovens § 20, stk. 1, fastsætte regler om på hvilket grundlag et kemisk stof eller produkt skal betragtes som farligt, og hvordan det skal klassificeres.

Boligministerens kompetence

Boligministeren har udfærdiget et bygningsreglement. I dette reglement fastsættes bl.a. regler om foranstaltninger til modvirkning af unødigt råstofforbrug, såvel i bestående som i ny bebyggelse, herunder bestemmelser om anvendelse af bestemte materialer eller konstruktioner og om genanvendelse af materialer. (Jf. hjemlen i byggelovens §§ 5 og 6, stk. 1 litra h).

Miljøministerens kompetence

3.3.2 Hensyntagen til genanvendelse og affaldsbortskaffelse

Miljøministeren kan fastsætte regler om affald, når dette er nødvendigt af hensyn til forebyggelse og imødegåelse af uhygiejniske forhold eller af væsentlige ulemper for omgivelserne. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 4).

Miljøministeren fastsætter regler om kommunale affaldsordninger, herunder bygge- og anlægsaffald m.v. samt:

- 1) regler om kommunernes pligt til at anvise bortskaffelsesmuligheder for affald fra virksomheder, der ikke omfattes af sådanne ordninger, og
- 2) regler om pligt for virksomhederne til at benytte etablerede ordninger eller anviste bortskaffelsesmuligheder. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a, stk. 5).

Holdningspåvirkning - et forslag

Den eksisterende lovgivning foreskriver ikke en almindelig pligt til som bygherre eller rådgiver at være bevidst om affaldsproblemerne. Dette foreslås ændret ved det lovforslag miljøministeren fremsatte den 18. januar 1990. Ved dette forslag pålægges det den, der anvender eller forbruger varer eller produkter, ved anvendelsen af varen eller produktet at medvirke til at fremme genanvendelsen og at begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelsen. (Jf. forslag til lov om miljøbeskyttelse § 5, stk. 3).

Ikke godkendelsespligtige

Bygherren er ansvarlig for bortskaffelsen af affald. Derfor må man som bygherre og rådgiver interessere sig for, at Miljøstyrelsen ved skrivelse af 27. marts 1990 (j.nr. M3012-008) har givet en vejledning om eventuel godkendelsespligt ved deponering af rent, sorteret bygge- og anlægsaffald til bygge- og anlægsformål. Miljøstyrelsen oplyser, at der ikke er godkendelsespligt - d.v.s. sagen behøver ikke at blive forelagt for kommunalbestyrelse eller amtsråd hvis følgende retningslinier overholdes:

Krav om sortering

Byggematerialerne skal være forsorterede og må alene bestå af fraktioner, som er optaget på bilaget til skrivelsen. D.v.s.: 1) forsorterede, rene stenmaterialer, 2) forsorterede, rene uglasserede teglmaterialer

(mursten og teglsten) og 3) forsorteret, rent beton. Byggematerialerne må ikke indeholde rester af maling, lak eller andre forurenede stoffer, ligesom træ og andet organisk materiale, samt tjæreholdige materialer, skal være fjernet. Endvidere må der ikke forefindes PCB-fugemasse eller rester fra skorstene eller lignende i byggematerialet.

Eventuelle planlægningsmæssige betingelser for anlægget skal være opfyldt og øvrige tilladelser skal være indhentet (d.v.s. der skal foreligge en lokalplan, tilladelse fra Trafikministeriet, Kystinspektoratet, etc.)

Krav om styring

Den, der er ansvarlig for bygge- og anlægsarbejdet, bør træffe foranstaltninger, der sikrer, at de tilførte byggematerialer opfylder ovenstående retningslinier. Den ansvarlige skal på forlangende kunne redegøre for kvaliteten og oprindelsen af de byggematerialer, som genanvendes i forbindelse med anlægsarbejdet, jf. §§ 8 og 10 i bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Efter Miljøstyrelsens opfattelse medfører dette, at anlægsarbejdet bør foregå under fornøden kontrol på et indhegnet, eller på anden vis afgrænset område.

Ikke registreringspligtige

Bygge- og anlægsarbejder, der udføres efter ovenstående retningslinier, er ikke registreringspligtige hos Toldvæsenet i henhold til lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift på affald og råstoffer.

Administrative bestemmelser

Med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 4 og § 62a har miljøministeren udstedt bekendtgørelse nr. 664 af 16. december 1982 af reglement om miljøbeskyttelse (ændret ved bekg. 89 af 26. februar 1986 og bekg. nr. 196 af 5. april 1988) og bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald, der begge indeholder centrale regler til beskyttelse af miljøet imod uforsvarlig affaldsbortskaffelse.

Bygherren er pligtig at bortskaffe sit bygge- og anlægsaffald i overensstemmelse med de anvisninger, som kommunen giver, ex. i form af affaldsregulativer. Der skal endvidere betales det fastsatte gebyr herfor.

Kommunen må til gengæld ikke foreskrive urimelige dyre bortskaffelsesordninger, jf. de almindelige krav om et rimeligt forhold mellem mål og midler.

Der er flere kommuner, der, med hjemmel i affaldsbekendtgørelsen, har udstedt regulativer om bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald. Ved regulativerne pålægges der separering af bygge- og anlægsaffaldet fra andet affald samt eventuelt kildesortering af bygge- og anlægsaffaldet.

Regulativbestemmelser

Bygge- og anlægsaffald foreskrives ofte kildesorteret i kategorierne:

- A. Brændbart affald; f.eks. papir, pap, plast, træ.
- B. Ikke brændbart affald; f.eks. jernbeton, beton, tegl, mørtel, opfej, metal.
- C. Restaffald; f.eks. glas, asbest, fugemasse, isoleringsmaterialer m.v.

Affald, omfattet af et regulativs fællesordning, skal på den enkelte producents ansvar og ved dennes foranstaltning separeres fra andet forekommende affald. Ved ukorrekt sortering opkræves der ekstragebyrer.

Affaldsgebyrer

Gebyrer kan fastsættes til dækning af kommunens udgifter til affaldskortlægning og -planlægning, til affaldsordningerne og til de, i medfør af § 62a, stk. 3 og 4, omtalte foranstaltninger og anlæg. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a).

Der kan opkræves et samlet gebyr for ordninger m.v., som kommunalbestyrelsen har iværksat. Gebyrerne påhviler den, der har tinglyst adkomst på ejendommen. Der foreslås indføjet en regel om, at beløbene har samme fortrinsret i ejendommen som offentlige skatter og afgifter,

og at der for beløbene er udpantningsret. (Jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 47).

Affaldsafgifter

Der skal betales en stats-afgift af affald, der tilføres en registreringspligtig virksomhed. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 9). Afgiften beregnes som fastlagt ved lov om afgift af affald og råstoffer §§ 10 og 12.

Bygherrens ansvar

3.3.3 Entrepriseforhold

Risikoen for byggegrundens beskaffenhed og for byggeriets lovlighed er som udgangspunkt bygherrens. Se bl.a. Erik Hørlyck "Totalentreprise" s. 27ff.

Bygherren må endvidere have en oplysningsforpligtelse over for entreprenøren og rådgiveren. En bygherre har derfor pligt til at udfærdige et tilbudsmateriale, der giver de oplysninger, der er nødvendige for udarbejdelse af tilbudsmateriale.

Aftaler og betingelser

I mangel af modstående aftale er retsforholdet mellem entreprenør og bygherre reguleret ved Almindelige Betingelser for Arbejde og Leverancer i Bygge- og Anlægsvirksomhed (AB-72).

Overdragelse

Entreprenøren kan kun med bygherrens samtykke overdrage entreprisen helt eller delvis til en anden. Dog kan han overlade udførelsen af dele af entreprisen til underentreprenører, hvor det er sædvanligt eller naturligt, at disse udføres i underentreprise. (Jf. AB-72 § 4, stk. 3).

Trafikministerens kompetence

Trafikministeriet kan fastsætte almindelige regler og normer for anlæg, vedligeholdelse og drift af de offentlige veje, herunder for vejenes forhold til omgivelserne, for entreprisebetingelser og for sådanne forhold, som i øvrigt er af betydning for vejnettets ensartethed og trafiksikkerhed. (Jf. lov om offentlige veje § 6, stk. 1).

3.3.4 Teknisk rådgivning og bistand

Bygherren antager rådgivere til at løse opgaver, som de formodes at være særlig sagkyndige til at klare. Aftaleforholdet baseres på "Almindelige Betingelser for Teknisk Rådgivning og Bistand" (ABR). Se herom også Byggestyrelsens "Teknisk rådgivning og bistand", 1980 og Byggestyrelsens vejledning om ansvarsforhold ved byggearbejder, 1987 samt Byggestyrelsens cirkulære af 25. juni 1986 om ansvarsforhold ved byggearbejder.

3.4 Godkendelses-, tilladelses- og oplysningsregler m.v.

Intensiv regulering

Den mest intensive regulering af et byggeri er sikret gennem krav om konkrete godkendelser, tilladelser m.v. Sådanne regler er givet for at sikre nogle offentlige hensyn varetaget. De vurderinger, der foretages ved udstedelse af byggetilladelse, ibrugtagningstilladelser m.v., kan ikke af den, der bygger eller senere køber byggeriet, tages som udtryk for en offentlig garanti for, at alt er lovligt udført. Med andre ord hæfter det offentlige ikke, hvis der senere viser sig at være mangler ved ejendommen.

Miljøministerens kompetencer

3.4.1 Godkendelseskrav

Et kemisk stof eller et produkt, som anvendes til et formål, der er nævnt i bilaget til kemikalieloven, skal før anvendelse af stoffet eller produktet

være godkendt af miljøministeren. Miljøministeren kan foretage ændringer i dette bilag. (Jf. kemikalielovens § 33, stk. 1 og 6).

Godkendelse kan meddeles på nærmere fastsatte vilkår om bl.a. stoffets anvendelse og opbevaring m.v. (Jf. kemikalielovens § 35, stk. 3).

Administrative bestemmelser

I medfør af kemikalielovens § 33 er udstedt bekendtgørelse nr. 791 af 10. december 1987 om kemiske bekæmpelsesmidler.

Arbejdsministerens kompetencer

Arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at stoffer og materialer, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes til bestemte formål eller inden for særlige områder, før arbejdstilsynets udtalelse eller godkendelse foreligger. (Jf. arbejdsmiljølovens § 49c, stk. 2).

Arbejdsministeren har, i medfør af arbejdsmiljølovens §§ 49 og 49c, foreskrevet en forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende, jf. bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988.

Godkendelsesansøgningen

Godkendelsesansøgningen skal indsendes til Arbejdstilsynet og den skal indeholde oplysninger om:

- 1) tiltænkt anvendelse,
- 2) hvorfor stoffet/materialet ikke kan erstattes af et mindre farligt stof eller materiale,
- 3) eventuelle tekniske anlæg og processer og
- 4) nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

Yderligere oplysningskrav

Arbejdstilsynet kan om fornødent forlange yderligere oplysninger til brug ved godkendelsesbehandlingen.

Administrative bestemmelser

Arbejdsmiljøministeren har endvidere med hjemmel i arbejdsmiljølovens kapitel 8 udstedt bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer.

Arbejdsgiverens forpligtelse

Ved 1982-bekendtgørelsens § 17, stk. 2 foreskrives det at:

Arbejdsgiveren, inden et stof eller materiale tages i brug, skal sørge for at:

- 1) undersøge, om der foreligger et forbud imod det påtænkte stofs eller materiales anvendelse til formålet, og hvis det ikke er tilfældet,
- 2) undersøge, om der kan anvendes et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale, jf. § 19,
- 3) undersøge, om arbejdet med stoffet eller materialet kan udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt,
- 4) undersøge, om der foreligger begrænsninger i personkredsen, der må omgås det påtænkte stof eller materiale, og
- 5) udarbejde brugsanvisning, jf. bekendtgørelsens § 20.

Vejlovgivningen

Der må ikke uden vejbestyrelsens tilladelse foretages udgravninger eller opfyldes nærmere vejens areal end 3 m, og gravens eller opfyldningens skråning mod vej må ikke være stejlere end svarende til to gange højdeforskellen.

På arealer, der hører til offentlig vej, må der ikke uden vejbestyrelsens tilladelse foretages nogen forandring, herunder foretages opgravning eller optages befæstelse, ligesom der ikke må graves, pløjes eller udføres andre lignende foranstaltninger så nær vejens areal, at dette beskadiges. Såfremt bundforholdene gør det nødvendigt af hensyn til vejens stabilitet, kan vejbestyrelsen stille krav til mindre skråningshældning eller fastsætte en større afstand fra vejen, inden for hvilken udfyld-

ning eller opgravning ikke må finde sted. Også projekter til lægning af nye, eller ændring i bestående, underjordiske ledninger og til anbringelse eller flytning af stangrækker, lysstandere og lignende skal, forinden arbejdets påbegyndelse, godkendes af vejbestyrelsen. (Jf. lov om offentlige veje §§ 101-06).

3.4.2 Byggesagsbehandling

Arbejder, der er omfattet af opregningen i byggelovens § 2, må ikke påbegyndes uden byggetilladelse fra kommunalbestyrelsen, jf. byggelovens § 16. D.v.s. ved:

- a. opførelse af ny bebyggelse og tilbygning til bebyggelse,
- b. ombygning af og andre forandringer i bebyggelse, som er væsentlige i forhold til bestemmelser i loven eller de i medfør af loven udfærdigede bestemmelser, og
- c. ændringer i benyttelse af bebyggelse, som er væsentlige i forhold til bestemmelser i loven eller de i medfør af loven udfærdigede bestemmelser,
- d. nedrivning af bebyggelse.

Ved denne sagsbehandling påser kommunalbestyrelsen, i medfør af byggelovens § 16 A og bygningsreglementets kapitel 1, 1.3, at en række miljølove er overholdt, jf. bygningsreglementets kapitel 13, 13.9.5. stk. 6.

Ifølge reglementet skal kommunalbestyrelsen undersøge, om det anmeldte byggearbejde er i strid med følgende anden lovgivning: byg- og landzoneloven, kommuneplanloven, lov om sommerhuse og camping, naturfredningsloven, bygningsfredningsloven, skovloven, sandflugtloven, miljøbeskyttelsesloven, vandforsyningsloven, arbejdsmiljøloven, lov om offentlige veje, privatvejsloven, lov om varmforsyning og brandloven.

I denne opregning mangler en henvisning til affaldsdepotloven. Det må begrundes med, at loven først træder i kraft den 1. september 1990 og dermed er nyere end bygningsreglementet.

Kommunalbestyrelsen kan kræve, at ansøgeren giver de oplysninger, der er nødvendige for bedømmelse af ansøgningen. (Jf. byggelovens § 16, stk. 1, 2. pkt.).

En byggetilladelse kan opdeles i deltilladelser, hvis byggeriet efter kommunalbestyrelsens skøn kan påbegyndes, uden at alle forhold i byggesagen er endeligt afklaret. (Jf. byggelovens § 16, stk. 1, 3. pkt.).

En tilladelse bortfalder, hvis det af tilladelsen omfattede arbejde ikke er påbegyndt inden 1 år fra tilladelsens dato. Må det antages, at et projekt, der omfatter flere bygninger, ikke kan færdiggøres inden 2 år efter dets påbegyndelse, kan tilladelsen begrænses til en del af projektet. (Jf. byggelovens § 16, stk. 1, 4. pkt.).

Ifølge bygningsreglementets pkt. 1.9, stk. 1 kan kommunalbestyrelsen foreskrive, at der skal opkræves gebyrer for meddelelse af tilladelser efter byggeloven.

3.4.3 Kvalitetssikring

Bygherren skal, i medfør af Byggestyrelsens cirkulære af 12. december 1986 om kvalitetssikring i byggeriet § 5, udarbejde en plan for sit tilsyn med byggeriet under udførelsen. Efter § 6 skal bygherren - til sikring af kontraktsmæssige ydelser - fastsætte nærmere bestemmelser om den dokumentation for entreprisers udførelse, for udførte anlæg og for de

Koordinering

Vagthundeordning

Opdeling af sagsbehandlingen

Forældelse

Gebyrer

Bygherrens kontrol

anvendte materialer, som entreprenøren skal afgive under arbejdet og ved dettes afslutning. Se også Byggestyrelsens Udbud 1983, der indeholder vejledning om udbud af bygge- og anlægsarbejder og om antagelse af tilbud.

Bygherren skal i aftalerne med rådgivere, og i udbudsmaterialet for entreprenører, angive, at de er forpligtet til at overholde kvalitetssikringscirkulærets regler.

Rådgiverens kontrol

Rådgivere skal kvalitetssikre deres ydelser i overensstemmelse med god kvalitetssikringsskik, jf. Byggestyrelsens kvalitetssikringscirkulære § 4. En rådgiver må underrette bygherren, hvis der påtænkes anvendt produkter, der ikke er gængse og anerkendt problemfrie til den tilsigtede brug, eller hvis de er usikre på produkternes egenskaber.

3.4.4 Naboretlige hensyn

Uskrevne regler

Bygge- og anlægsarbejdet må foregå under hensyntagen til de naboretlige regler. Naboretten har karakter af uskrevne, dommerskabte retsgrundsætninger, der er "givet" til beskyttelse af grundejerne imod nabogener.

Der er tale om handlinger i strid med de naboretlige regler, hvis handlingen medfører væsentlige og usædvanlige ulemper eller skader på naboejendommen. Ved vurdering af, om ulemperne overskrider grænsen for det tilladelige, tages der hensyn til ulempernes karakter, varighed og hyppighed.

Miljøregler

En præcisering af disse krav er bl.a. at finde i miljøreglementet og i de vejledninger, der er udstedt i medfør af miljøbeskyttelsesloven. Men kravene er først og fremmest at finde i afsagte domme.

Planregel

Inden for miljøministerens område foreskrives det endvidere, at en lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. (Jf. kommuneplanlovens § 16, stk. 3). En sådan procedure sikrer bl.a. naboerne en indsigelsesmulighed.

3.4.5 Bygge- og anlægsprojekter på forurennet grund

Ved bygge- og anlægsprojekteringer må man være opmærksom på de særlige forskrifter, der gælder for dispositioner på forurennet jord.

Registrerede depoter

I medfør af lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter § 18 må et areal, der er registreret som affaldsdepot, ikke bebygges eller overgå til anden anvendelse, medmindre depotet frigives til det pågældende formål. Registreringen tinglyses på ejendommen, jf. affaldsdepotlovens § 12 stk. 1.

Standsningspligt

Såfremt der under bygge- eller jordarbejder konstateres et depot eller en forurening af jorden, skal arbejdet standses. Forpligtelsen hertil påhviler ejendommens ejer og den, som er ansvarlig for det pågældende arbejde.

Frigivelse

Miljøministeren - eller amtsrådet - kan frigive et affaldsdepot til en nærmere fastsat anvendelse, efter at der er foretaget undersøgelser og afværgeforanstaltninger efter affaldsdepotlovens regler, hvis det godtgøres, at anvendelsen ikke medfører fare for mennesker eller for miljøet, og at anvendelsen ikke vil umuliggøre eller væsentlig fordyre fremtidige undersøgelser eller afværgeforanstaltninger. (Jf. affaldsdepotlovens § 17, stk. 1).

Omkostningsdækning

Undersøgelse og rengøring af grunden foretages som udgangspunkt for det offentliges regning, hvis der er tale om en olieforurening fra før 1. november 1972, en kemikalieforurening fra før 1. april 1976

eller en gammel losseplads. Foreligger der imidlertid uforsvarlige forhold fra grundejerens side - eksempelvis på grund af ulovlige deponeringer - kan omkostningerne væltes over på ham. Omkostningerne kan også kræves dækket af en tidligere grundejer, hvis det er denne, der på uforsvarlig vis har forurennet jorden.

De juridiske problemer er behandlet i Ellen Margrethe Basse, "Forurennet jord - hvem bærer ansvaret?"

Oplysning af egen drift

3.4.6 Oplysningspligt

Det er ved miljøbeskyttelseslovens § 53 pålagt den, der er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening, straks at underrette tilsynsmyndigheden, såfremt driftsforstyrrelser eller uheld medfører væsentlig forurening eller indebærer fare herfor.

Ved bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald er det pålagt grundejeren straks at underrette tilsynsmyndigheden om forurening forårsaget af olie- og kemikalieaffald.

Oplysning efter anmodning

Efter miljøbeskyttelseslovens § 52 har "den, der er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening" en pligt til, efter anmodning fra miljømyndighederne, at give alle oplysninger, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende foranstaltninger. Det samme er foreskrevet ved bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 8.

Affaldsdepotloven

Også efter affaldsdepotloven er der særlige regler om oplysningspligt for grundejeren. Lovens § 19, stk. 1 pålægger enhver grundejer eller bruger, der opdager et depot eller en forurening af jorden, at underrette kommunalbestyrelsen herom. Anmoder depotmyndighederne grundejeren, brugeren eller den ansvarlige for forureningen om oplysninger til brug for udførelse af opgaverne efter depotloven, skal oplysningerne afleveres, jf. affaldsdepotlovens § 11.

Olietankbekendtgørelsen

Ved olietankbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 386 af 21. august 1980) § 14 er det foreskrevet, at brugeren af en tank skal underrette kommunalbestyrelsen om utætheder eller formodninger om sådanne ved tanken. Kommunalbestyrelsen kan i medfør af § 16, stk. 3 forlange den utætte tank gravet op og omkostningerne herved, og ved bortskaffelse af forurennet jord, dækket af grundejeren.

3.5 Regler om tilskud

Omstillingen til - og forsøg med - anvendelse af mere miljøvenlige materialer kan være ret omkostningskrævende. Det er derfor i en vis udstrækning nærliggende at lette denne ved offentlige tilskudsordninger.

3.5.1 Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse

Genanvendelsesprojekter

Tilskud kan ydes til udrednings- og udviklingsprojekter, der har til formål at fremme genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter eller at nedsætte miljøbelastningen væsentligt ved omstilling til mindre forurenende teknologi.

Anvendelsesformål

Tilskud kan ydes såvel til projekter med almennyttigt sigte som til virksomhedernes egne projekter. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 1). Efter forslag til lov om miljøbeskyttelse § 53, stk. 1 foreslås det, at tilskud

Anlægsudgifter

endvidere skal kunne gives til formidlings- og informationsvirksomhed vedrørende genanvendelse og renere teknologi.

Tilskud på indtil 25 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer til produktionsformål inden for genanvendelse. Tilskud på indtil 75 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer i indsamlingsordninger for alle affaldstyper. Det er en betingelse for tilskud til anlægsinvesteringer, at ansøgeren kan sandsynliggøre, at investeringen medfører en varig øget genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter, hvorved miljøbelastningen nedsættes væsentligt, eller hvorved der finder en hensigtsmæssig udnyttelse sted af de pågældende produkter, materialer eller spildprodukter. Der kan ikke ydes tilskud til anlæg, som i væsentlig grad vil påvirke konkurrenceforholdene til ugunst for eksisterende virksomheder. (Jf. genanvendelseslovens § 10a).

Prioriteringsområder

3.5.2 Renere teknologi

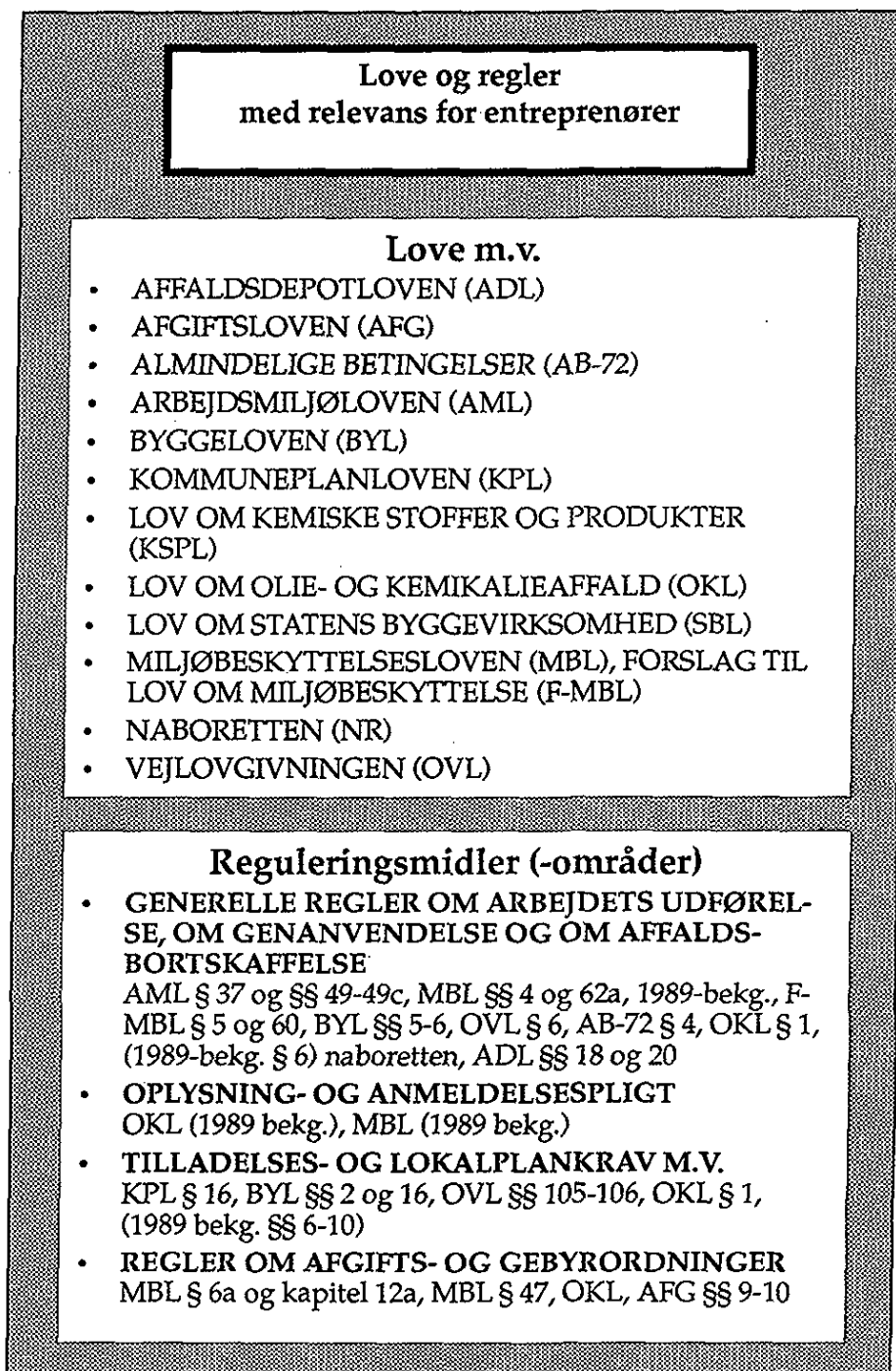
Renere teknologi-programmet støtter projekter vedrørende bygge- og anlæg, især inden for områderne:

- 1) konstruktionsprincipper, der medfører minimering af materialeforbrug,
- 2) forlængelse af bygningers levetid,
- 3) standardisering af byggematerialer med henblik på at fremme genanvendelse og
- 4) erstatning af miljømæssigt betænkelige materialer med mindre betænkelige materialer af hensyn til indeklimate eller genanvendelse. (Jf. "Redegørelse om renere teknologi 1990-92" s. 44).

4 Retsstillingen for entreprenører

En branchelovvejledning for totalentreprenører, nedrivere og andre underentreprenører

Relevante regler for nedrivere og andre ved affaldsbortskaffelsen implicerede personer kan fremstilles skematisk således:

Figur III: Love og regler, der er relevante for producenter og importører. Se i øvrigt Bog 1, afsnit 2.2 og 2.3.

Denne figur viser, hvordan samme reguleringsmidler anvendes i forskellige parallelle love - til dels til varetagelse af samme formål. Synsvinklen er nu totalentreprenørens, nedriverens og andre underentreprenørers, og det betyder, at det i en vis udstrækning er nogle andre love og nogle andre regler, der er relevante.

Der er igen foretaget en sammenskrivning i en branchelovvejledning, hvori de materielle krav, der er formuleret i de gældende regler,

gengives på en måde, der gør det lettere for nedrivere at orientere sig. Samtidig er de nye lovforslag inddraget ligesom centrale standardbetingelser omtales. Entrepriseaftaler udfyldes således af almindelige grund-sætninger, hvor der især er grund til at fremhæve de af Ministeriet for Offentlige Arbejder den 29. november 1972 udfærdigede almindelige betingelser for bygge- og anlægsvirksomhed (AB-72).

4.1 Formål og område

Entreprise og underentreprise

Nedrivningsentreprenører optræder som hovedregel som underentreprenører under total- og byggeentreprenører. Sædvanligvis indgås der aftale med en jernhandler om nedskæring og fjernelse af metaller som underentreprise. Også asbestrensere og andre specialister kan være underentreprenører på et nedrivnings- og renoveringsprojekt. Der vil derfor kort blive redegjort for entreprenørernes entrepriseforhold til såvel hoved- som underentreprenører.

Formålet med at inddrage både de miljøretlige og de almindelige privatretlige reguleringer er at sikre et så fyldigt beslutningsgrundlag som muligt for entreprenører.

4.1.1 Vejledningens formål

Vejledningen skal informere om de regler, der er gennemført med henblik på at værne om et sikkert og sundt arbejdsmiljø, samt om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og i respekt for bevarelsen af dyre- og planteliv. I en vis udstrækning informeres der også om lovforslag.

Højt prioriterede formål

Med de love, som denne vejledning er en sammenskrivning af, tilsigtes særligt:

- 1) at forebygge sundhedsfare og miljøskade i forbindelse med nedrivning og bortskaffelse af bygge- og anlægsmaterialer,
- 2) at begrænse spild af råstoffer og andre ressourcer,
- 3) at fremme anvendelse af renere teknologi, og
- 4) at fremme genanvendelse og at begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

4.1.2 Vejledningens anvendelsesområde

Anvendelsesområde

Vejledningen omfatter opførelse samt nedrivning af bygninger og anlæg samt bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

Vejledningen finder anvendelse ved

- a. ombygning af og andre foranstaltninger i bebyggelser og offentlige anlæg, som er væsentlige,
- b. nedrivning af bebyggelse,
- c. bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

4.1.3 Vejledningens grundlag

Vejledningen er en sammenskrivning af:

- lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989 om miljøbeskyttelse,
- lovbekendtgørelse nr. 834 af 9. december 1986 af byggeloven,
- lov nr. 228 af 19. maj 1971 om statens byggevirksomhed,

- lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 om arbejdsmiljø (som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og lov nr. 380 af 13. juni 1990),
- lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer,
- lovbekendtgørelse nr. 261 af 25. april 1990 om offentlige veje,
- lovbekendtgørelse nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning, som ændret ved lov nr. 270 af 2. maj 1990,
- lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald og
- lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter.

I vejledningen er også medtaget de mest centrale bestemmelser i lovforslag (L 164) fremsat den 18. januar 1990 om miljøbeskyttelse.

4.2 Oplysnings- og undersøgelsespligt

Oplysninger fra den tidligere ejer

Forud for nedrivningsarbejdets påbegyndelse er det vigtigt at få klarhed over bygningernes og grundens tidligere anvendelse. Er der tale om en anvendelse, der kan indebære alvorlige miljørisici, er der en pligt til som entreprenør at tage højde for denne risiko.

Som professionel bygherre skal man iagttage skærpede krav vedrørende undersøgelsespligt. En sådan undersøgelse kan forudsætte bistand fra nedrivningsentreprenører.

Oplysninger om affaldsbortskaffelse

Kommunalbestyrelsen kan pålægge virksomheder - herunder entreprenørvirksomheder - at afgive alle oplysninger vedrørende affaldsbortskaffelsen, herunder oplysning om de af virksomheden eventuelt anvendte transportvirksomheder (bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 § 8, stk. 2).

Oplysninger om olie- og kemikalieaffald

Enhver, der håndterer olie- og kemikalieaffald, skal, efter anmodning fra tilsynsmyndigheden, afgive alle oplysninger, herunder oplysninger om affaldets sammensætning, der er nødvendige for at vurdere de miljømæssige forhold og sikre en miljømæssig forsvarlig bortskaffelse. (Jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 8).

Indberetningspligt

Enhver, der forårsager forurening med olie- eller kemikalieaffald eller konstaterer en sådan forurening, skal straks underrette tilsynsmyndigheden herom (bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 10).

Affaldsdepotloven

Såfremt der under bygge- eller jordarbejder konstateres et depot eller en forurening af jorden skal kommunalbestyrelsen af entreprenøren underrettes herom. Kommunalbestyrelsen skal tillige underrette den stedlige arbejdstilsynsmyndighed.

Entreprisegrundsætninger

Der er en mere vidtgående undersøgelsespligt for entreprenøren ved totalentreprise end i andre entrepriseforhold. Grunden til, at totalentreprenøren har de mest vidtgående forpligtelser, er, at det ved totalentreprise, er entreprenøren, der udfører såvel projekteringen som byggearbejdet, jf. Erik Hørlyck "Totalentreprise" bl.a. s. 11, 29 og 31. Man kan derfor anføre, at bygherren kan forvente, at totalentreprenøren overvejer og undersøger, hvilke vanskeligheder udførelsen af dennes eget projekt må forventes at få, herunder foretager en undersøgelse af, om der lovligt kan graves og bygges som forudsat i byggeprojektet.

4.3 Generelle regler om arbejdets udførelse, om genanvendelse og om affaldsbortskaffelse

Ved udførelse af nedrivningsarbejde skal der naturligvis tages hensyn til de tekniske standarder, der gælder for den pågældende profession. En tilsidesættelse af sådanne normer kan begrunde et efterfølgende erstatningsansvar. Der er endvidere ved lovgivningen givet en række regler, der skal sikre en miljømæssig forsvarlig nedrivning.

Til totalentreprenørens ydelsespligt medhører, at der foretages anmeldelser og søges tilladelser/godkendelser til selve bygge- og anlægsarbejdet.

4.3.1 Regler om arbejdets udførelse

Arbejdsministerens kompetence

Ved bygge- og anlægsvirksomhed, som udføres af mere end 10 personer, skal bygherren eller personer, som han overdrager det til, samordne de foranstaltninger til fremme af de beskæftigedes sikkerhed og sundhed, der skal udføres af arbejdspladsens forskellige arbejdsgivere. Arbejdsministeren kan fastsætte bestemmelser herom. (Jf. arbejdsmiljølovens § 37).

Kompetencer for Trafikministeren

Trafikministeren kan fastsætte almindelige regler og normer for anlæg, vedligeholdelse og drift af de offentlige veje, herunder for vejenes forhold til omgivelserne, for entreprisebetingelser og for sådanne forhold, som i øvrigt er af betydning for vejnettets ensartethed og trafiksikkerhed. (Jf. lov om offentlige veje § 6, stk. 1).

Administrative bestemmelser

Arbejdsministeren har med hjemmel i arbejdsmiljølovens kapitel 8 udstedt bl.a.:

- bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (ændret ved bekendtgørelse nr. 139 af 23. marts 1987) og
- bekendtgørelse nr. 344 af 9. juni 1988 om arbejde med montering og nedrivning af isoleringsmateriale indeholdende syntetiske mineral-fibre.

Ved asbest-bekendtgørelsen reguleres bl.a. bortskaffelse af asbest. Af interesse er især § 36 om pligt til at udarbejde en arbejdsplan for nedrivningsarbejdet forud for arbejdets påbegyndelse.

Administrative bestemmelser

Den projekterendes og rådgivendes pligter m.v. efter lov om arbejdsmiljø er nærmere præciseret ved bekendtgørelse nr. 501 af 5. oktober 1978.

Arbejdstilsynets anvisninger

Arbejde med stoffer og materialer skal planlægges, tilrettelægges og udføres, så det er forsvarligt. Heri ligger:

- at unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås,
- at påvirkninger fra stoffer og materialer under arbejdet skal nedsættes så meget, som det er teknisk rimeligt, og
- at fastsatte grænseværdier skal overholdes (jf. At-meddelelse Nr. 3.02.1, juni 1989 og At-meddelelse Nr. 3.02.2, juni 1989).

Specielt for forurenede jord

For arbejder med jord, forurenede med sundhedsskadelige kemikalier, gælder generelt, at arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således at:

- påvirkning fra den forurenede jord under arbejdet nedbringes så meget, som det er teknisk rimeligt, og
- unødig påvirkning fra den forurenede jord undgås (jf. At-meddelelse Nr. 4.04.16, maj 1990).

Affaldsdepotloven

Såfremt der under bygge- eller jordarbejder konstateres et depot eller en forurening af jorden, skal arbejdet standses. Forpligtelsen hertil

påhviler ejendommens ejer og den, som er ansvarlig for det pågældende arbejde (jf. Affaldsdepotlovens § 20, stk. 1, 1. pkt.).

Et areal, der er registreret som affaldsdepot, må ikke bebygges eller overgå til anden anvendelse, medmindre depotet frigives til det pågældende formål.

4.3.2 Entrepriseforhold

I mangel af modstående aftale er retsforholdet mellem entreprenør og bygherre reguleret ved Almindelige Betingelser for Arbejde og Leverancer i Bygge- og Anlægsvirksomhed (AB-72).

Se Byggestyrelsens vejledning "Totalentreprise i byggeri med offentlig støtte", maj 1985 og cirkulære af 10. maj 1985 om samme emne. Totalentreprise foreligger, når entreprenøren efter aftale med bygherren står for såvel arbejdets udførelse som projekteringen eller den væsentlige del af denne.

Reglernes formål er at fastslå:

- totalentreprise kan vælges på lige fod med andre entreringsformer, når bygherren mener at kunne give afkald på selv at stå for hele detaljeringen af udbudsmaterialet,
- bygherrerne skal leve op til deres bygherreansvar for byggeriets kvalitet og brugsværdi, også når totalentrepriseformen anvendes og
- udbudscirkulærets målsætning om udbredt og lige konkurrence og om klare konkurrenceforhold skal gøre sig fuldt ud gældende også på totalentreprisområdet.

En væsentlig del af bygherrens indsats ved udbud i totalentreprise ligger i at udforme udbudsmaterialet. Heri må bygherren udtrykke sine krav og ønsker til det færdige byggeri.

Entreprenøransvaret er blevet præciseret ved Byggestyrelsens cirkulære af 25. juni 1986 om ansvarsforholdet ved byggearbejder. Se herom Byggestyrelsens Vejledning om ansvarsforhold ved byggearbejder, april 1987. Herved gennemføres der med virkning fra 1. juli 1987 en ny ordning, der i hovedtræk går ud på følgende:

- a. De enkelte ydelser under projektering og opførelse skal kvalitetssikres.
- b. Der skal under udførelsen og i forbindelse med afleveringen sikres en effektiv kontrol med den samlede kvalitet.
- c. Vedligehold og anden drift af byggeriet skal ske efter nærmere fastlagte planer.
- d. Der gennemføres et eftersyn af byggeriet kort før udløbet af en periode på 5 år, regnet fra afleveringen.
- e. Der er fastsat en fælles 5-årig periode for rådgiveres, entreprenørers og leverandørers ansvar for fejl og mangler.
- f. En byggeskadefond er oprettet for byggeri, der efter 30.6.1986 får støtte efter lov om boligbyggeri.

De erstatningsmæssige aspekter i relation til graveskader på ledningsanlæg kan reguleres ved skrevne og uskrevne regler, jf. herom Bo von Eybens "Ansvar for graveskader".

I Byggestyrelsens cirkulære af 12. november 1986 om kvalitetssikring i byggeriet § 4, stk. 1 er det foreskrevet, at entreprenører skal kvalitetssikre deres ydelser i overensstemmelse med god kvalitetssikringsskik og herunder i fornødent omfang udnytte de hjælpemidler, der til enhver tid findes som alment teknisk fælleseje.

Totalentreprise

Bygherrens opgave

Forældelse

Graveskader

Kvalitetssikring

I tilfælde, hvor der foreligger et særligt behov for at sikre byggeriet imod svigt, kan bygherren i rådgiveraftaler og ved udbud stille specielle krav om kvalitetssikring, se herom Byggestyrelsens "Vejledning i Kvalitetssikring", 1986 s. 13.

Loyale oplysninger

En bygherre er forpligtet til at give sin entreprenør loyale og fyldestgørende oplysninger. Efter AB-72 § 6, stk. 5 og 6 er hovedreglen, at bygherren og hans tilsyn under produktionsprocessen skal udøve kontrol med arbejdets udførelse og materialernes kontraktsmæssighed. Entreprenøren skal yde fornøden bistand til udøvelsen af denne kontrol. Efter stk. 7 har bygherren og hans tilsyn ret og pligt til under arbejdets udførelse at reklamere så hurtigt som muligt over ikke-kontraktsmæssige arbejder og materialer.

Overdragelse

Entreprenøren kan kun med bygherrens samtykke overdrage entreprisen helt eller delvis til en anden. Dog kan han overlade udførelsen af dele af entreprisen til underentreprenører, hvor det er sædvanligt eller naturligt, at disse udføres i underentreprise. (Jf. AB § 4, stk. 3).

Underentreprenøren hæfter solidarisk sammen med entreprenøren for de fejl, der kan tilskrives hans forhold.

Den der har indgået aftale med bygherren bærer ansvaret for arbejdets kontraktsmæssige udførelse. Udgangspunktet for den indbyrdes fordeling af ansvar mellem entreprenør og underentreprenør er, at ansvaret for, at der er tale om et forsvarligt arbejde, påhviler den, der udfører arbejdet. Underentreprenøren er ansvarsfri i tilfælde, hvor han ikke har virket selvstændigt, men har udført arbejde i hovedentreprenørens eller bygherrens tjeneste og på forsvarlig vis.

Uskrevne regler

4.3.3 Naboretlige hensyn

Nedrivningsarbejdet må foregå under hensyntagen til de naboretlige regler. Naboretten har karakter af uskrevne, dommerskabte retsgrund-sætninger.

Der er tale om handlinger i strid med de naboretlige regler, hvis handlingen medfører væsentlige og usædvanlige ulemper eller skader på naboejendommen. Ved vurdering af, om ulemperne overskrider grænsen for det tilladelige, tages der hensyn til ulempernes varighed og hyppighed.

Generelle hensyn

4.3.4 Hensyntagen til genanvendelse

Den, der anvender eller forbruger varer eller produkter, bør ved bortskaffelsen af varen eller produktet, medvirke til at fremme genanvendelsen og begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelsen. (Jf. nu et forslag om en egentlig pligt hertil i forslag til lov om miljøbeskyttelse § 5, stk. 3).

Særlige pligter for offentlige myndigheder

Den entreprenør, der bistår det offentlige, skal være opmærksom på, at der muligvis gennemføres skærpede miljøkrav, idet miljøministeren foreslås tillagt kompetence til at udstede regler eller konkret at beslutte, at offentlige myndigheder og offentligt ejede eller kontrollerede virksomheder i videst muligt omfang skal anvende varer eller produkter, som indeholder genanvendte eller genanvendelige materialer, (jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 50 nr. 6), og at statsbygninger og -anlæg skal udføres på den for staten økonomisk mest fordelagtige måde under hensyntagen til den påtænkte anvendelse og fremtidige drift.

Totalentreprise i byggeri med offentlig støtte

Byggestyrelsens cirkulære af 10. maj 1985 om totalentreprise i byggeri med offentlig støtte gælder for byggearbejder, som gennemføres med offentlig støtte efter lov om boligbyggeri, lov om sanering eller lov

om byfornyelse og boligforbedring. Se her om Byggestyrelsens Vejledning om samme emne, maj 1985. Se om regler ovenfor under 3.3.3.

Boligministeren fastsætter regler for tilrettelæggelse og gennemførelse af nybyggeri og vedligeholdelse. (Jf. lov om statens byggevirkomhed §§ 1, 2 og 5).

Boligministerens kompetence

Boligministeren udfærdiger et bygningsreglement. I dette reglement fastsættes bl.a. regler om, at nedrivningen skal ske under hensyntagen til en miljøvenlig bortskaffelse af affaldet, herunder til muligheden for genanvendelse af materialet. (Jf. byggelovens §§ 5 og 6, stk. 1 litra h). Se bekendtgørelse af 1. december 1982 af bygningsreglementet med senere ændringer.

4.3.5 Bortskaffelse af affald

Miljøministerens kompetence

Miljøministeren kan fastsætte regler om affald, når dette er nødvendigt af hensyn til forebyggelse og imødegåelse af uhygiejniske forhold eller imødegåelse af væsentlige ulemper for omgivelserne. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 4).

Miljøministeren fastsætter regler om kommunale affaldsordninger, herunder bygge- og anlægsaffald m.v. samt:

- 1) regler om kommunernes pligt til at anvise bortskaffelsesmuligheder for affald fra virksomheder, der ikke omfattes af sådanne ordninger,
- 2) regler om pligt for virksomhederne til at benytte etablerede ordninger eller anvise bortskaffelsesmuligheder. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a, stk. 5 og bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989).

Administrative bestemmelser

- Med hjemmel i mbl. § 4 og § 62a har miljøministeren udstedt
- bekendtgørelse nr. 664 af 16. december 1982 af reglement om miljøbeskyttelse (ændret vedr. bekg. 89 af 26. februar 1986 og bekg. nr. 196 af 5. april 1988) og
 - bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald.

Affaldsregulativer

Der er flere kommuner, der, med hjemmel i affaldsbekendtgørelsen har udstedt regulativer om bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald. Ved regulativerne pålægges der separering af bygge- og anlægsaffaldet fra andet affald og opdeling i forskellige kategorier. Affaldsregulativerne foreskriver en forsortering i brændbart, ikke-brændbart og restaffald. Se herom ovenfor under 3.3.2.

Olie- og kemikalieaffald er ikke omfattet af de almindelige affaldsbortskaffelsesregler og -regulativer, idet sådant affald skal bortskaffes i overensstemmelse med de krav, der stilles efter lov om olie- og kemikalieaffald og bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989. Der kan i medfør af disse regler udsendes særlige regulativer for olie- og kemikalieaffald.

Pligt til at benytte ordninger

Husejere, virksomheder, institutioner m.v. er forpligtet til at benytte de af kommunalbestyrelsen anviste bortskaffelsesmuligheder.

Bortskaffelsesmåder

Husejere, virksomheder, institutioner m.v. skal over for kommunalbestyrelsen godtgøre, at affaldet er bortskaffet i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens anvisning. (Jf. bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 § 9, stk. 2).

Transport

Transport af olie- og kemikalieaffald, der er klassificeret som farligt affald, skal ske efter de til enhver tid gældende regler om transport af farligt gods. Disse regler administreres af følgende myndigheder:

- 1) Vejtransport: Statens Brandinspektion.
- 2) Søtransport: Søfartsstyrelsen.
- 3) Lufttransport: Statens Luftfartsvæsen
- 4) Jernbanetransport: DSB.

Virksomheder, hvor der fremkommer olie- og kemikalieaffald, skal anmelde dette til kommunalbestyrelsen. (Jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 § 3).

4.3.6 Godkendelsespligt ved deponering

Godkendelsespligt

Etablering af depoter med bygge- og anlægsaffald er godkendelsespligtig efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, jf. listens pkt. G. De virksomheder, der henhører under G1 skal godkendes af amtsrådet, medens virksomheder, der henhører under G2, skal godkendes af kommunalbestyrelsen. Deponering af bygge- og anlægsaffald på søterritoriet er omfattet af amtets godkendelsespligt. Se om godkendelsesbehandlingen Bog 1, s. 57.

Affaldsdepoterne er undtaget

Er der tale om deponering af affald fra et affaldsdepot gælder miljøbeskyttelseslovens krav om godkendelse ikke, jf. affaldsdepotlovens § 23, med mindre depotmyndighederne vælger at behandle hele sagen efter miljøbeskyttelseslovens regler, jf. affaldsdepotlovens § 3, stk. 1.

Ikke godkendelsespligtige

For den, der optræder som totalentreprenør, er det vigtigt at være opmærksom på godkendelsesordninger. Miljøstyrelsen har, ved skrivelse af 27. marts 1990 (j.nr. M3012-008), givet en vejledning om eventuel godkendelsespligt ved deponering af rent, sorteret bygge- og anlægsaffald til bygge- og anlægsformål. Miljøstyrelsen oplyser, at der ikke er godkendelsespligt - d.v.s. sagen behøver ikke at blive forelagt for kommunalbestyrelse eller amtsråd hvis følgende retningslinier opfyldes:

Krav om sortering

Byggematerialerne skal være forsorterede og må alene bestå af fraktioner, som er optaget på bilaget til skrivelsen. D.v.s.: 1) forsorterede, rene stenmaterialer, 2) forsorterede, rene uglasserede teglmaterialer (mursten og teglsten) og 3) forsorteret, rent beton.

Byggematerialerne kan kun betragtes som rene, hvis de ikke indeholder rester af maling, lak eller andre forurenede stoffer, ligesom træ og andet organisk materiale, samt tjæreholdige materialer, skal være fjernet. Endvidere må der ikke forefindes PCB-fugemasse eller rester fra skorstene eller lignende i byggematerialet.

Eventuelle planlægningsmæssige betingelser for anlægget skal være opfyldt og øvrige tilladelser skal være indhentet (d.v.s. der skal foreligge en lokalplan, tilladelse fra Trafikministeriet, Kystinspektoratet, etc.)

Krav om styring

Den, der er ansvarlig for bygge- og anlægsarbejdet, bør træffe foranstaltninger, der sikrer, at de tilførte genbrugsmaterialer opfylder ovenstående retningslinier. Den ansvarlige skal på forlangende kunne redegøre for kvaliteten og oprindelsen af de byggematerialer, som genanvendes i forbindelse med anlægsarbejdet, jf. §§ 8 og 10 i bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Det er Miljøstyrelsens opfattelse at dette indebærer, at anlægsarbejdet bør foregå under fornøden kontrol på et indhegnet, eller på anden vis afgrænset område.

Ikke registreringspligtige

Bygge- og anlægsarbejder, der udføres efter ovenstående retningslinier, er ikke registreringspligtige hos Toldvæsenet i henhold til lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift på affald og råstoffer.

4.4 Tilladelses- og lokalplankrav m.v.

Oftest er den mest direkte kontakt, som en bygherre og dennes entreprenør har med miljømyndighederne, den, som er foranlediget af krav om tilladelser, godkendelser m.v. En totalentreprenør påtager sig som udgangspunkt at foranledige sådanne nødvendige tilladelser m.v. tilvejebragt fra de relevante myndigheder.

4.4.1 Lokalplanpligt

Større bygge- og anlægsarbejder

Inden for miljøministerens område foreskrives det, at en lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. (Jf. kommuneplanlovens § 16, stk. 3). Ved affaldsdepoter gælder denne pligt ikke, jf. affaldsdepotlovens § 23.

4.4.2 Byggesagsbehandling

Afventning af byggetilladelse

Arbejder, der er omfattet af opregningen i byggelovens § 2, må ikke påbegyndes uden byggetilladelse fra kommunalbestyrelsen jf. herom ovenfor under 3.4.2. Kommunalbestyrelsen kan kræve, at ansøgeren giver de oplysninger, der er nødvendige for bedømmelse af ansøgningen.

Kommunalbestyrelsen påser i medfør af bygningsreglementets kapitel 13, 13.9.5. stk. 6 at det ansøgte ikke er i strid med en række nærmere angivne miljølove, jf. herom ovenfor under 3.4.2.

Meddelelse af deltilladelse

En byggetilladelse kan opdeles i deltilladelser, hvis byggeriet efter kommunalbestyrelsens skøn kan påbegyndes, uden at alle forhold i byggesagen er endeligt afklaret. (Jf. byggelovens § 16, stk. 1, 2. pkt.).

Forældelse

En tilladelse bortfalder, hvis det af tilladelsen omfattede arbejde ikke er påbegyndt inden 1 år fra tilladelsens dato. Må det antages, at et projekt, der omfatter flere bygninger, ikke kan færdiggøres inden 2 år efter dets påbegyndelse, kan tilladelsen begrænses til en del af projektet. (Jf. byggelovens § 16, stk. 1, 3. pkt.).

Gebyrer

Ifølge bygningsreglementet kan kommunalbestyrelsen foreskrive, at der skal opkræves gebyrer for meddelelse af tilladelser efter byggeloven.

Koordinering

Byggelovens § 12, stk. 4 pålægger en anmeldelsespligt bl.a. ved udgravninger, der kan få betydning for grunde, bygninger og ledningsanlæg af enhver art, for herved at sikre en koordinering af bl.a. byggelovens og vejlovens administration.

4.4.3 Tilladelseskrav efter vejlovgivningen

Godkendelse af opgravninger m.v.

På arealer, der hører til offentlig vej, må der ikke uden vejbestyrelsens tilladelse foretages nogen forandring, herunder foretages opgravning eller optages befæstelse, ligesom der ikke må graves, pløjes eller udføres andre lignende foranstaltninger så nær vejens areal, at dette beskadiges. Der må ikke uden vejbestyrelsens tilladelse foretages udgravninger eller opfyldes nærmere vejens areal end 3 m, og gravens eller opfyldningens skråning mod vej må ikke være stejlere end svarende til to gange højdeforskellen. Såfremt bundforholdene gør det nødvendigt af hensyn til vejens stabilitet, kan vejbestyrelsen stille krav til mindre skråningshældning eller fastsætte en større afstand fra vejen, inden for hvilken udfyldning eller opgravning ikke må finde sted.

Godkendelse af ledningsarbejde

Også projekter til lægning af nye, eller ændring i bestående, underjordiske ledninger og til anbringelse eller flytning af stangrækker, lys-

standere og lignende skal, forinden arbejdets påbegyndelse, godkendes af vejbestyrelsen. (Jf. lov om offentlige veje §§ 101-06).

4.4.4 Dispensationsadgang vedrørende olie- og kemikalieaffald

Miljømæssig vurdering

Kommunalbestyrelsen kan efter ansøgning meddele virksomheder fritagelse for benyttelsespligten af den affaldsbortskaffelsesordning som generelt er foreskrevet, hvis virksomheden godtgør, at affaldet ved entreprenørvirksomhedens foranstaltning kan håndteres og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt, jf. herom olie- og kemikalieaffaldsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, og § 7 stk. 1. En fritagelse kan højst meddeles for 4 år ad gangen.

4.4.5 Frigivelse af depoter

Frivillig oprydning

I medfør af lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter og bekendtgørelse nr. 582 af 13. august 1990 kan der ansøges om frivilling undersøgelse og rengøring af registrerede depoter. Det er amtsrådet (i København og Frederiksberg, kommunalbestyrelsen), der vurderer en sådan ansøgning.

Frigivelse

Depotet kan frigives til en nærmere fastsat anvendelse, efter at der er foretaget undersøgelser og afværgeforanstaltninger, hvorved det godtgøres, at anvendelsen ikke medfører fare for mennesker eller for miljøet, og at anvendelsen ikke umuliggør eller væsentligt fordyrer fremtidige undersøgelser eller afværgeforanstaltninger. (Jf. affaldsdepotlovens § 17).

Tinglysning

Frigivelsen tinglyses på ejendommen med de vilkår, der gælder for den fremtidige anvendelse af grunden.

Omkostningsdækning

Om de ret indviklede regler for omkostningsdækning se Ellen Margrethe Basse "Forurennet jord - hvem bærer ansvaret?".

4.5 Regler om afgifts- og gebyrordninger

Især gennem de seneste lovændringer er de økonomiske perspektiver i valg af bortskaffelsesmåde, valget mellem genanvendelse og affaldsbortskaffelse m.v. blevet særdeles centrale.

4.5.1 Affaldsgebyrer

Udgiftsdækning

Gebyrer kan fastsættes til dækning af kommunens udgifter til affaldskortlægning og -planlægning, til affaldsordningerne og til de, i medfør af § 62a, stk. 3 og 4, omtalte foranstaltninger og anlæg. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a).

Forslag om ny formulering

Der er i det af miljøministeren, i januar 1990, fremsatte ændringsforslag foreslået indføjet en regel om, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte gebyrer til dækning af udgifter til:

- 1) planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger, herunder anvisningsordninger, samt til sortering, indsamling af affald m.v. og til etablering og drift af virksomheder og anlæg for oparbejdning af affald og affaldsbortskaffelse,
- 2) indsamling og registrering af oplysninger, og
- 3) forskudsvis dækning af planlagte investeringer på affaldsområdet, jf. forslag til miljøbeskyttelseslovens § 46.

Der kan opkræves et samlet gebyr for ordninger m.v., som kommunalbestyrelsen har iværksat. Gebyrerne påhviler den, der har tinglyst adkomst på ejendommen. Der er fremsat forslag om, at der indføres en udtrykkelig regel om, at kommunerne har samme fortrinsret i ejendommen for disse gebyrer, som staten har for offentlige skatter og afgifter. For beløbene foreslås der udpantningsret. (Jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 47).

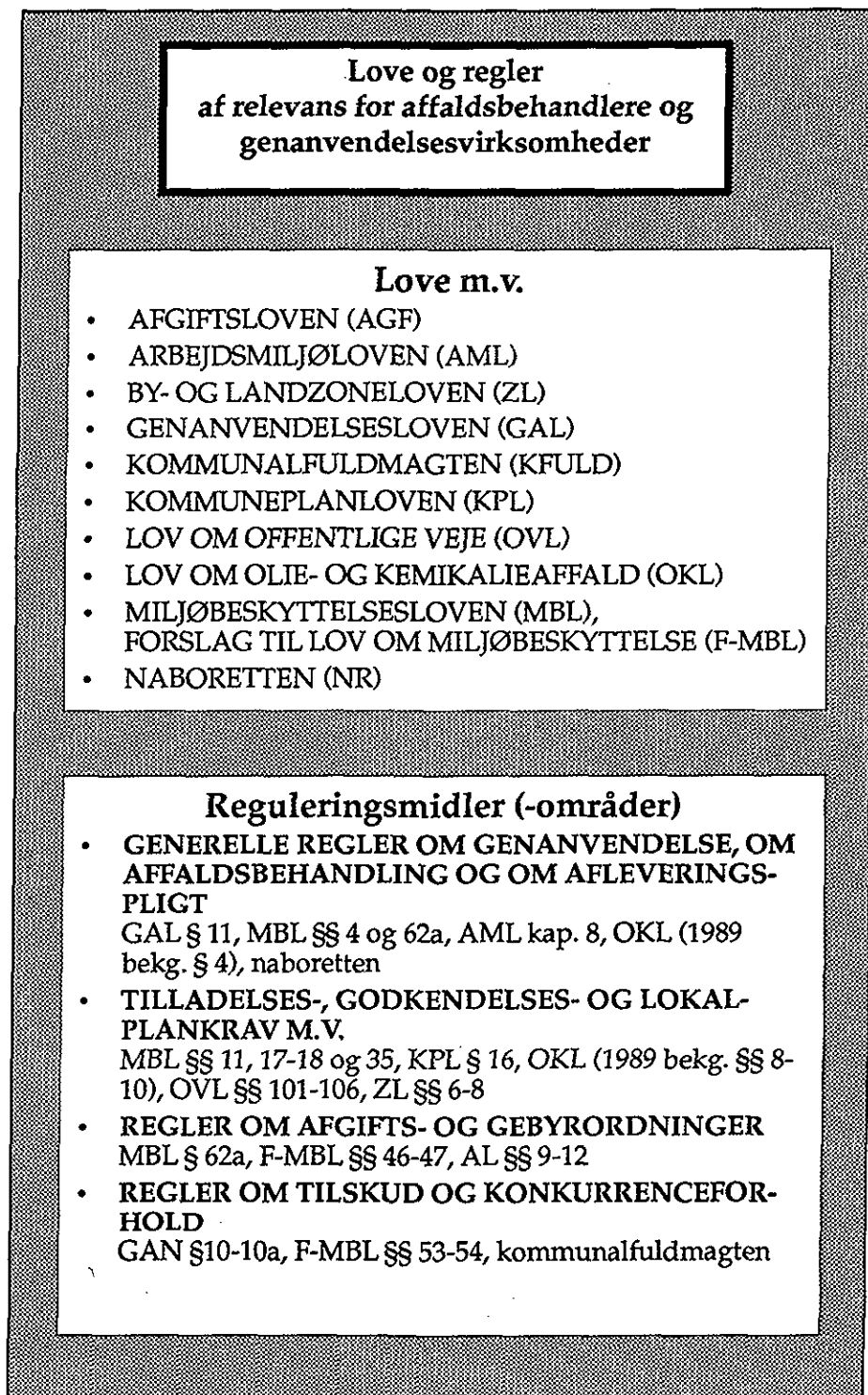
4.5.2 Affaldsavgifter

Der skal betales stats-afgift af affald, der tilføres en registreringspligtig virksomhed. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 9).

Afgiften udgør 130 kr. pr. ton affald. Den afgiftspligtige vægt er affaldets bruttovægt. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 10). Om beregning af denne, se lovens § 12.

5 Retsstillinger ved affaldsbehandling og genanvendelsesvirksomhed

Relevante regler for affaldsbehandlere og genanvendelsesvirksomheder kan skematisk fremstilles således:

*Figur IV.
Se i øvrigt Bog 1, afsnit 2.3.*

Denne figur indeholder, ligesom de tre forudgående figurer, en oversigt over, hvordan samme reguleringsmidler anvendes i forskellige parallel-

le love - til dels til varetagelse af samme formål. Synsvinklen er nu den, der må anlægges af de private og offentlige virksomheder, der forestår affaldsbehandling og genanvendelsesaktiviteter.

I nedenstående branchelovvejledning er angivet de materielle krav, der er formuleret i de gældende regler og enkelte af de i januar 1990 fremsatte forslag om nye regler.

5.1 Formål og område

En branchelovvejledning for affaldsbehandlere og genanvendelsesvirksomheder

Affaldsbehandling og genanvendelse er områder under udvikling og i klar vækst. Der er måske særligt inden for dette område et behov for at få det fornødne overblik over de mange reguleringsområder. For de kommunale affalds- og genbrugsselskaber er der endvidere behov for at få en fornemmelse af, hvor grænserne går for en deltagelse i erhvervs-mæssig drift efter kommunalfuldmagten.

Internt og eksternt miljø

5.1.1 Vejledningens formål

Vejledningen informerer om de regler, der er gennemført med henblik på at værne om et sikkert og sundt arbejdsmiljø samt landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og planteliv. I en vis udstrækning informeres der også om lovforslag.

Højt prioriterede formål

Med de love, som denne vejledning er en sammenskrivning af, tilsigtes særligt:

- 1) at forebygge sundhedsfare og miljøskade i forbindelse med nedbrydning og bortskaffelse af bygge- og anlægsmaterialer,
- 2) at begrænse spild af råstoffer og andre ressourcer og
- 3) at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

5.1.2 Vejledningens anvendelsesområde

Vejledningen omfatter genanvendelse og bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

Relevante love

5.1.3 Vejledningens grundlag

Vejledningen er en sammenskrivning af:

- lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989 om miljøbeskyttelse,
- lovbekendtgørelse nr. 834 af 9. december 1986 af byggeloven,
- lov nr. 228 af 19. maj 1971 om statens byggevirkksomhed,
- lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 (som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og lov nr. 380 af 13. juni 1990) om arbejdsmiljø,
- lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer,
- lovbekendtgørelse nr. 261 af 25. april 1990 om offentlige veje,
- lovbekendtgørelse nr. 919 af 22. december 1989 om by- og landzoner som ændret ved lov nr. 138 af 7. marts 1990,
- lovbekendtgørelse nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning (som ændret ved lov nr. 270 af 20. maj 1990) og
- lovbekendtgørelse nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse.

I vejledningen er også medtaget de mest centrale bestemmelser i lovforslag (L 164) fremsat den 18. januar 1990 om miljøbeskyttelse.

5.2 Generelle regler om genanvendelse, om affaldsbehandling, om affaldsplaner og om afleveringspligt m.v.

Som et meget afgørende og rimeligt nyt virkemiddel inden for dette område, er der udstedt en række regler, der skal sikre en øget bevidsthed omkring de miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser af deponering og anden affaldsbortskaffelse.

5.2.1 Regler om affaldsbortskaffelse

Arbejdsministerens kompetence

Arbejdsministeren fastsætter, i medfør af arbejdsmiljølovens § 49, stk. 1, regler om oplagring, transport og anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for, eller i øvrigt forringe, sikkerhed eller sundhed. Sådanne regler kan også vedrøre oplagring i forbindelse med nedrivning.

Arbejdsministeren har med hjemmel i arbejdsmiljølovens kapitel 8 udstedt bl.a. bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (ændret ved bekendtgørelse nr. 139 af 23. marts 1987). Ved bekendtgørelsen reguleres de krav, der af hensyn til arbejdstagernes helbred, må tages ved bortskaffelse af asbest.

Miljøministerens kompetence

Miljøministeren kan fastsætte regler om affald, når dette er nødvendigt af hensyn til forebyggelse og imødegåelse af uhygiejniske forhold eller af væsentlige ulemper for omgivelserne. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 4).

Administrative bestemmelser

Med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 4 er udstedt:

- bekendtgørelse nr. 664 af 16. december 1982 af reglement om miljøbeskyttelse (ændret vedr. bekg. 89 af 26. februar 1986 og bekg. nr. 196 af 5. april 1988) og
- bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald.

Affaldsregulativer

Se også Vejledning nr. 2/1990 om bortskaffelse af affald.
Der er flere kommuner, der, med hjemmel i affaldsbekendtgørelsen, har udstedt regulativer om bortskaffelse af bygge- og anlægsaffald. Ved regulativerne pålægges der separering af bygge- og anlægsaffaldet fra andet affald.

5.2.2 Affaldsplaner

Krav til affaldsplanen

Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for bortskaffelsen af affaldet i kommunen. Planen skal indeholde oplysninger om:

- 1) eksisterende og planlagte ordninger for indsamling, transport, behandling og slutdisponering, herunder genanvendelse af affaldet,
- 2) afgrænsning af de områder, hvorfra affaldet føres til de enkelte behandlings- og deponeringsanlæg,
- 3) målsætninger for affaldets fordeling på forskellige behandlings- og bortskaffelsesmetoder,
- 4) på hvilke tidspunkter de planlagte ordninger forudsættes i værksat, samt
- 5) omkostninger og finansiering i forbindelse med planens gennemførelse. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a, stk. 1).

5.2.3 Bortskaffelsesordninger

Miljøministeren fastsætter regler om kommunale affaldsordninger, herunder bygge- og anlægsaffald m.v. samt:

- 1) regler om kommunernes pligt til at anvise bortskaffelsesmuligheder for affald fra virksomheder, der ikke omfattes af sådanne ordninger, og
- 2) regler om pligt for virksomhederne til at benytte etablerede ordninger eller anvise miljømæssigt forsvarligt bortskaffelsesmuligheder. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a, stk. 5).

Administrative bestemmelser

Miljøministeren har udstedt bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Ved denne bekendtgørelse er der fastlagt nogle klare forpligtelser:

- 1) Kommunalbestyrelsen skal anvise bortskaffelsesmuligheder for alt affald, der er omfattet af bekendtgørelsen, og som frembringes i kommunen. Anvisningen skal ske til virksomheder eller anlæg, der modtager affald med henblik på genanvendelse, eller til virksomheder eller anlæg, der modtager affald til deponering eller behandling, herunder forbrænding. (Jf. § 7). Anvisning kan herunder ske til private genanvendelsesvirksomheder.
- 2) Der er en pligt for brugere og virksomheder til at følge de anvisninger, der er meddelt af kommunalbestyrelsen, og til at betale det af kommunalbestyrelsen fastsatte gebyr. Det skal over for kommunalbestyrelsen kunne godtgøres, at affaldet bortskaffes i overensstemmelse med anvisningerne. (Jf. § 4 og § 9).
- 3) Der er hjemmel for kommunalbestyrelsen til at indhente oplysninger om affald og oplysninger om miljøpåvirkning ved affaldsbehandling, ligesom der er hjemmel til at foretage undersøgelser heraf, samt til at stille krav om forsortering og rensning af affald. (Jf. § 8 og §§ 11-12).
- 4) Kommunalbestyrelsen skal fastsætte de nærmere regler om indsamlingsordningens omfang og tilrettelæggelse i et regulativ. I dette regulativ fastsættes også gebyrer for affaldsbortskaffelsen. (Jf. § 14).

Fælleskommunale selskaber

Miljøministeren kan træffe bestemmelse eller fastsætte regler om kommuners pligt til at oprette eller tilslutte sig fælleskommunale virksomheder på affaldsbortskaffelsesområdet samt om sådanne fælleskommunale virksomheders placering. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a, stk. 6). Om sådanne selskabsdannelser se Bog 1 s. 151ff.

Ved etablering af sådanne fællesskaber skal der ifølge den kommunale styrelseslovs § 57, indhentes en godkendelse fra de almindelige tilsynsmyndigheder. Det vil som udgangspunkt sige tilsynsrådet i den - eller de - pågældende amtskommuner. I sidste instans er det Indenrigsministeriet, der kan træffe afgørelser ved uoverensstemmelser.

Ophævelse af fælleskommunale selskaber

Adgangen til at ophæve samarbejdet ved en afgørelse truffet af tilsynsrådet/Indenrigsministeriet i medfør af den kommunale styrelseslovs § 60, stk. 2 gælder ikke for sådanne selskaber. Ophævelsen må i stedet reguleres i overensstemmelse med de vilkår, der er aftalt herfor og kodificeret i vedtægten for selskabet.

Uskrevne regler

5.2.4 Naboretlige hensyn

Affaldsbehandlingen må foregå under hensyntagen til de naboretlige regler og miljøbeskyttelseslovens regler. Naboretten har karakter af uskrevne, dommerskabte retsgrundsætninger. Der er tale om handlinger i strid med de naboretlige regler, hvis handlingen medfører væsentlige og usædvanlige ulemper eller skader på naboejendommene. Det er især støj- og lugtproblemer, der her er relevante. Ved vurdering af, om ulemperne overskrider grænsen for det tilladelige, tages der hensyn til ulempernes karakter, varighed og hyppighed. Kriterierne kan bl.a. hentes i de af Miljøministeriet udstedte vejledninger.

Miljølovens regler

Hensynet til naboerne reguleres gennem de almindelige krav, der er formuleret i miljøbeskyttelsesloven, og det i medfør af denne lov udstedte miljøreglement samt vejledninger. Se eksempelvis vejledning nr. 3/1986 "Begrænsning af forurening fra affaldsforbrændingsanlæg".

Generel hjemmel

5.2.5 Arbejdsmiljøhensyn

I arbejdsmiljølovens §§ 49a, 49b og 49c er der hjemmel til at foreskrive forholdsregler, der skal tages af hensyn til sundheds- og ulykkesskader. Om de arbejdsmiljømæssige problemer ved affaldsbehandling se Bog 1 s. 67 f.

Administrative forskrifter

Af centrale administrative regler kan nævnes bekendtgørelse nr. 323 af 7. juli 1983 om arbejdets udførelse, bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer og bekendtgørelse nr. 32 af 29. januar 1979 om arbejdstøj og personlige værnemidler efter lov om arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet har præciseret kravene i At-meddelelse Nr. 3.02.1, juni 1989 om vejledning om stoffer og materialer, At-meddelelse Nr. 3.02.2, juni 1989, Brugsanvisning for stoffer og materialer og At-meddelelse Nr. 4.04.16, maj 1990, Arbejde i jord, forurenet med sundhedsskadelige kemikalier.

De kompetente myndigheder

5.2.6 Transportregler

Transport af olie- og kemikalieaffald, der er klassificeret som farligt affald, skal ske efter de til enhver tid gældende regler om transport af farligt gods. Disse regler administreres af følgende myndigheder:

- 1) Vejtransport: Statens Brandinspektion.
- 2) Søtransport: Søfartsstyrelsen.
- 3) Lufttransport: Statens Luftfartsvæsen.
- 4) Jernbanetransport: DSB. (Jf. bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald § 3).

Anmeldelsesordning

Virksomheder, hvor der fremkommer olie- og kemikalieaffald, skal anmelde dette til kommunalbestyrelsen (jf. bekg. om olie- og kemikalieaffald § 4, stk. 1), og bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med kommunens anvisninger.

5.3 Tilladelses-, godkendelses- og lokalplankrav m.v.

Såvel gennem planlovgivningen som gennem anden miljølovgivning sikres det, at der ikke etableres affaldsordninger, inden en konkret stillingtagen til det enkelte projekt er foretaget af de kompetente myndigheder.

<i>Lokalplanpligt</i>	5.3.1 Lokalplankrav og zonelovstilladelse Inden for miljøministerens område foreskrives det, at en lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres deponeringer eller etableres større bygge- og anlægsprojekter, herunder større affaldsbehandlingsanlæg. (Jf. kommuneplanlovens § 16, stk. 3).
<i>Zoneinddeling</i>	I landzoner må ubebyggede arealer ikke uden tilladelse efter by- og landzonelovens § 9 tages i brug til affaldsdeponering og -behandling. (Jf. by- og landzonelovens § 8). Kompetencen er hos amtsrådet. I områder, der er omfattet af en endelig lokalplan er kompetencen dog hos kommunalbestyrelsen. Det samme er tilfældet i landsbyer, der er entydigt afgrænset i en kommuneplan. Reglerne gælder ikke for registrerede affaldsdepoter, jf. affaldsdepotlovens § 23.
<i>Godkendelsespligt</i>	5.3.2 Miljøgodkendelse Der skal søges en miljøgodkendelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 35, inden der etableres et affaldsbehandlingsanlæg. Hvilke anlæg, der er tale om, fremgår af listen, der er optaget som bilag til loven. I denne sammenhæng er det følgende punkt, der er relevant::
<i>Listevirksomheder</i>	G. Oplagring, deponering eller behandling af affald i øvrigt, d.v.s. 1) anlæg til oplagring eller deponering af affald, herunder fyldpladser, lossepladser og specialdepoter til slam eller slagger, modtagestationer eller modtagepladser for olieaffald eller kemikalieaffald samt affaldsforbrændingsanlæg, og 2) anlæg for behandling eller oparbejdning af affald, herunder omlastningsstationer, formalingsanlæg, komposteringsanlæg og bilophugningspladser.
<i>Forøget forurening</i>	Sådanne anlæg må ikke anlægges eller påbegyndes, før godkendelse hertil er meddelt. De nævnte virksomheder, anlæg eller indretninger må heller ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 35, stk. 1).
<i>Ikke godkendelsespligtige</i>	Miljøstyrelsen har, ved skrivelse af 27. marts 1990 (j.nr. M3012-008), givet en vejledning om eventuel godkendelsespligt ved deponering af rent, sorteret bygge- og anlægsaffald til bygge- og anlægsformål. Miljøstyrelsen oplyser, at der ikke er godkendelsespligt - d.v.s. sagen behøver ikke at blive forelagt for amtsrådet, hvis følgende retningslinier overholdes:
<i>Krav om sortering</i>	Byggematerialerne skal være forsorterede og må alene bestå af fraktioner, som er optaget på bilaget til skrivelsen. D.v.s.: 1) forsorterede, rene stenmaterialer, 2) forsorterede, rene uglasserede teglmaterialer (mursten og teglsten) og 3) forsorteret, rent beton. Byggematerialerne må ikke indeholde rester af maling, lak eller andre forurenede stoffer, ligesom træ og andet organisk materiale, samt tjæreholdige materialer, skal være fjernet. Endvidere må der ikke forefindes PCB-fugemasse eller rester fra skorstene eller lignende i byggematerialet. Eventuelle planlægningsmæssige betingelser for anlægget skal være opfyldt og øvrige tilladelser skal være indhentet (d.v.s. der skal foreligge en lokalplan, tilladelse fra Trafikministeriet, Kystinspektoret, etc.)
<i>Krav om styring</i>	Den, der er ansvarlig for bygge- og anlægsarbejdet, bør træffe foranstaltninger, der sikrer, at de tilførte byggematerialer opfylder ovenstående retningslinier. Den ansvarlige skal på forlangende kunne redegøre for kvaliteten og oprindelsen af de byggematerialer, som genan-

vendes i forbindelse med anlægsarbejdet, jf. §§ 8 og 10 i bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Efter Miljøstyrelsens opfattelse medfører dette, at anlægsarbejdet bør foregå under fornøden kontrol på et indhegnet, eller på anden vis afgrænset område.

Ikke registreringspligtige

Bygge- og anlægsarbejder, der udføres efter ovenstående retningslinier, er ikke registreringspligtige hos Toldvæsenet i henhold til lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift på affald og råstoffer.

Godkendelsesansøgninger

Miljøgodkendelserne udstedes af amtsråd eller kommunalbestyrelse efter ansøgning. Ansøgeren er pligtig til selv at tilvejebringe de nødvendige oplysninger, se herom bekendtgørelse nr. 783 af 21. november 1986 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder.

5.3.3 Dispensationsadgang vedrørende olie- og kemikalieaffald

Olie- og kemikalieaffald

Kommunalbestyrelsen kan, efter ansøgning, meddele virksomheder fritagelse for benyttelsespligten i henhold til olie- og kemikalieaffaldsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, hvis virksomheden godtgør, at affaldet ved virksomhedens foranstaltning kan håndteres og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. En affaldsbehandlings- eller genanvendelsesvirksomheds tilbud om forsvarlig bortskaffelse eller genanvendelse kan i denne sammenhæng være særdeles relevant. En fritagelse kan højst meddeles for 4 år ad gangen.

Andet affald

Der er ikke hjemlet en tilsvarende dispensationsadgang i bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Der er dog ikke noget til hinder for, at der gives dispensationer med individuelle- og sagligt begrundede - anvisninger på en anderledes bortskaffelsesmåde end den ved affaldsregulativet foreskrevne.

5.4 Oplysnings- og anmeldelsesregler

Krav ved håndtering af olie- og kemikalieaffald

Kommunalbestyrelsen kan pålægge de virksomheder eller anlæg, der modtager affald med henblik på genanvendelse, deponering eller behandling, herunder forbrænding, at afgive alle oplysninger om modtaget affald, herunder oplysninger om hvilke affaldstyper og hvilke mængder, der er modtaget fra hver enkelt virksomhed. (Jf. bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald).

Objektivt ansvar

Enhver, der håndterer eller bortskaffer olie- og kemikalieaffald, er ansvarlig for, at der ikke herved sker eller opstår fare for forurening af luft, jord og vand. (Jf. olie- og kemikalieaffaldsbekendtgørelsens § 9).

Underretningspligt

Enhver, der forårsager forurening med olie- og kemikalieaffald eller konstaterer en sådan forurening på sin ejendom, skal straks underrette tilsynsmyndigheden herom. (Jf. olie- og kemikalieaffaldsbekendtgørelsens § 10).

5.5 Regler om afgifts- og gebyrordninger

Afgifts- og gebyrordninger er et vigtigt styringsmiddel inden for den gældende affaldspolitik. Ved vurdering af retsstillingen for affaldsbehandlere er det vigtigt at være opmærksom på, at gebyrerne tilfalder affaldsbehandleren som et vederlag, hvis der i det kommunale affaldsregulativ er foreskrevet en sådan betaling.

	5.5.1 Affaldsgebyrer Affaldsbehandlere kan kræve gebyrer til dækning af deres udgifter. Gebyrernes størrelse fastsættes af kommunalbestyrelsen ud fra hvile-i-sig-selv-princippet. Gebyrer kan fastsættes til dækning af kommunens udgifter til affaldskortlægning og -planlægning, til affaldsordningerne og til de i medfør af § 62a, stk. 3 og 4 omtalte foranstaltninger og anlæg. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 62a). Der er i det af miljøministeren fremsatte lovforslag til en ny miljøbeskyttelseslov indføjet en regel, som er lidt anderledes end den gældende. Det foreslås som en ny præcisering, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte gebyrer til dækning af udgifter ved: 1) planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger, herunder anvisningsordninger, samt til sortering, indsamling af affald m.v. og til etablering og drift af virksomheder og anlæg for oparbejdning af affald og affaldsbortskaffelse, 2) indsamling og registrering af oplysninger og 3) forskudsvis dækning af planlagte investeringer på affaldsområdet.
<i>Hvile-i-sig-selv-princippet</i>	
<i>Omkostningsdækning</i>	
<i>Forslag om nye gebyrregler</i>	
<i>Hvem påhviler gebyret?</i>	Der kan opkræves et samlet gebyr for ordninger m.v., som kommunalbestyrelsen har iværksat. Gebyrerne påhviler den, der har tinglyst adkomst på ejendommen, og beløbene har samme fortrinsret i ejendommen som offentlige skatter og afgifter, jf. tinglysningslovens § 4.
<i>Forslag om udpantningsret</i>	For beløbene foreslås der nu ved miljøbeskyttelsesloven indføjet en bestemmelse om, at kommunen for tilgodehavende har en udpantningsret. (Jf. forslag til miljøbeskyttelsesloven § 47).
<i>Aflevering til registreringspligtige virksomheder</i>	5.5.2 Affaldsafgift Der skal betales statsafgift af affald, der tilføres en registreringspligtig virksomhed. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 9). Afgiften tilfalder statskassen. Afgiften udgør 130,- kr. pr. ton affald. Den afgiftspligtige vægt er affaldets bruttovægt. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 10). Registrerede virksomheder skal opgøre den afgiftspligtige vægt for en afgiftsperiode på grundlag af den mængde affald, der er tilført virksomheden i perioden, fratrullet vægten af den del af det afgiftspligtige affald, der igen er fraført virksomheden i perioden. Hvis vægten af det fraførte affald er større end vægten af det tilførte affald i perioden, overføres den overskydende vægt til fradrag i de efterfølgende afgiftsperioder. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 12).
<i>Opfølgelsen af afgiftspligten</i>	
<i>Registrering hos toldvæsenet</i>	5.5.3 Registreringspligt Virksomheder, der modtager affald fra kommunale renovationsordninger, herunder affald, der er anvist af kommunalbestyrelsen til deponering eller forbrænding, skal registreres hos toldvæsenet. (Jf. lov om afgift af affald og råstoffer § 11). Genanvendelsesvirksomheder, der bortkører lige så meget affald, som de modtager, er ikke registreringspligtige. Reglerne om registrerede virksomheders regnskabsførelse og afregning m.v. findes i lov om afgift af affald og råstoffer, kapitel 3.

5.6 Regler om tilskud og konkurrenceforhold

Ved udvikling af mere miljøvenlige bortskaffelsesmåder, såvel som ved udvikling af nye genanvendelsesmuligheder, er der som udgangspunkt behov for, at det offentlige giver en støtte i udviklingsfasen. Kun ved en sådan støtte bliver det muligt at udvikle produktionsprocesser og produkter, der er privatøkonomisk rentable.

5.6.1 Udrednings- og udviklingsprojekter vedrørende genanvendelse

Støtteværdigt

Tilskud kan ydes til udrednings- og udviklingsprojekter, der har til formål at fremme genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter eller at nedsætte miljøbelastningen væsentligt ved omstilling til mindre forurenende teknologi. Tilskud kan ydes såvel til projekter med almennyttigt sigte som til virksomhedernes egne projekter. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 1). Efter forslag til lov om miljøbeskyttelse § 53, stk. 1 ligger der nu et forslag om, at tilskud endvidere skal kunne gives til formidlings- og informationsvirksomhed vedrørende genanvendelse og renere teknologi.

Anvendelsen af projektsresultater

Til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat kommer en bredere kreds af virksomheder, den offentlige sektor eller samfundet i øvrigt til gode, kan der ydes tilskud på indtil 100 pct. Tilskud kan ydes til udvikling af produkter, der øger muligheden for genanvendelse. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 2). Efter lovforslaget til en ny miljøbeskyttelseslov § 53, stk. 2 skal dette støtteområde udvides, således at også processer, metoder og produktionsudstyr skal være omfattet.

Til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat alene tilhører den eller de ansøgende virksomheder, kan der ydes tilskud på indtil 75 pct. Der kan ydes tilskud til udvikling af processer, metoder eller produktionsudstyr. Endvidere kan der ydes tilskud til udvikling af produkter, der øger muligheden for genanvendelse. (Jf. genanvendelseslovens § 10, stk. 3). Også her foreslås der en udvidelse af støtteområdet ved forslag til miljøbeskyttelse § 53, således at det støtteværdige udvides til at omfatte processer, metoder og produktionsudstyr.

Anlægsinvesteringer

Tilskud på indtil 25 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer til produktionsformål inden for genanvendelse. Tilskud på indtil 75 pct. kan ydes til anlægsinvesteringer i indsamlingsordninger for alle affaldstyper. Det er en betingelse for tilskud til anlægsinvesteringer, at ansøgeren kan sandsynliggøre, at investeringen medfører en varig øget genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter, hvorved miljøbelastningen nedsættes væsentligt, eller hvorved der finder en hensigtsmæssig udnyttelse sted af de pågældende produkter, materialer eller spildprodukter. Der kan ikke ydes tilskud til anlæg, som i væsentlig grad vil påvirke konkurrenceforholdene til ugunst for eksisterende virksomheder. (Jf. genanvendelseslovens § 10a).

5.6.2 Kommunalfuldmagten

Lokalt afgrænsede fællesbehov

Kommunalbestyrelsen kan iværksætte foranstaltninger, der tilgodeser lokalt afgrænsede fællesbehov, og som har økonomisk baggrund i kommunens skattegrundlag. Der er tradition for, at kommunerne medvirker til at sikre borgernes forsyning og renovation, hvorfor affaldsbehandlingen klart falder inden for kommunalfuldmagtens grænser. Også kommunale genbrugsprojekter er blevet accepteret som faldende inden for kommunalfuldmagtens grænser.

Hvile-i-sig-selv-princippet

Den kommunale forsyningsvirksomhed skal have som formål at sikre borgernes interesser som aftagere, og de skal "hvile i sig selv" økonomisk. Det betyder, at der skal være sikret en rentabilitet. En sådan kan dels sikres gennem tvangsmæssig udnyttelse af affaldsordningen (jf. anvisningspligten og udnyttelsespligten) og dels gennem en gebyrordning, der sikrer en omkostningsdækning.

Financiering over ejendomsskatten

En kommune kan godt beslutte, at en affaldsordning skal betales over skatten, hvis det skattepolitisk er acceptabelt i den pågældende kommune. Om det lovlige i en skattefinansiering se UfR 1977.779ØL, hvor en kommune fik medhold i, at man var berettiget til at lade de med ordningen forbundne udgifter afholde af skatteindtægterne og ikke behøvede at sikre dette ved opkrævning af et særligt gebyr. Den garanti, der er tillagt borgeren til beskyttelse af hans retsstilling som aktuel eller potentiel forbruger, er først og fremmest at finde i et krav om, at enhver kommunal virksomhed skal fungere efter forud fastsatte regulativer, således at borgeren kan sikres en mulighed for at opnå en efterprøvelse af om afgørelsen, der vedrører ham, følger gældende regler. Efterprøvelsen kan ske ved en højere administrativ instans eller ved domstolene.

Lige adgang for borgerne

En forsyningsvirksomhed, der er kommunal, eller kommunalt støttet, kan ikke være et fællesanlæg for et begrænset antal ejendomme eller være anlæg, der på anden måde tjener en sluttet kreds. Der må være en ligelig adgang for borgerne i kommunen til at udnytte det fælles anlæg.

Ikke i konkurrence med private

Affaldsproducenterne i genanvendelsesvirksomheder, der er drevet som en kommunal eller blandet kommunal/privat virksomhed, må kun forarbejdes så langt, som det er nødvendigt for, at varerne kan afsættes. Ved en kombination af skat og brugerbetaling indføres der "marginal cost pricing" for at fremme en affaldsbortskaffelse på nogle samfundsøkonomiske principper, som ikke kan tilvejebringes ved en ren privat drift - og sådan drift må ikke skabe urimelige konkurrencevilkår for private virksomheder.

Kommunalfuldmagten

De foran gengivne kompetencer og begrænsninger kaldes også under ét for kommunalfuldmagten. Kommunalfuldmagtens grænser er bestemt af hensynet til de andre sektorer, hvor opgaver varetages i en anden organisationsform og på et andet økonomisk grundlag. Inden for disse grænser er der endelig en grænse for, hvor langt fuldmagten rækker til at påtvinge kommunens medlemmer fællesløsninger i stedet for at lade dem klare deres behov gennem et frit forbrugsvalg i et frit marked.

6 Kompetence- og sagsbehandlingsvejledning

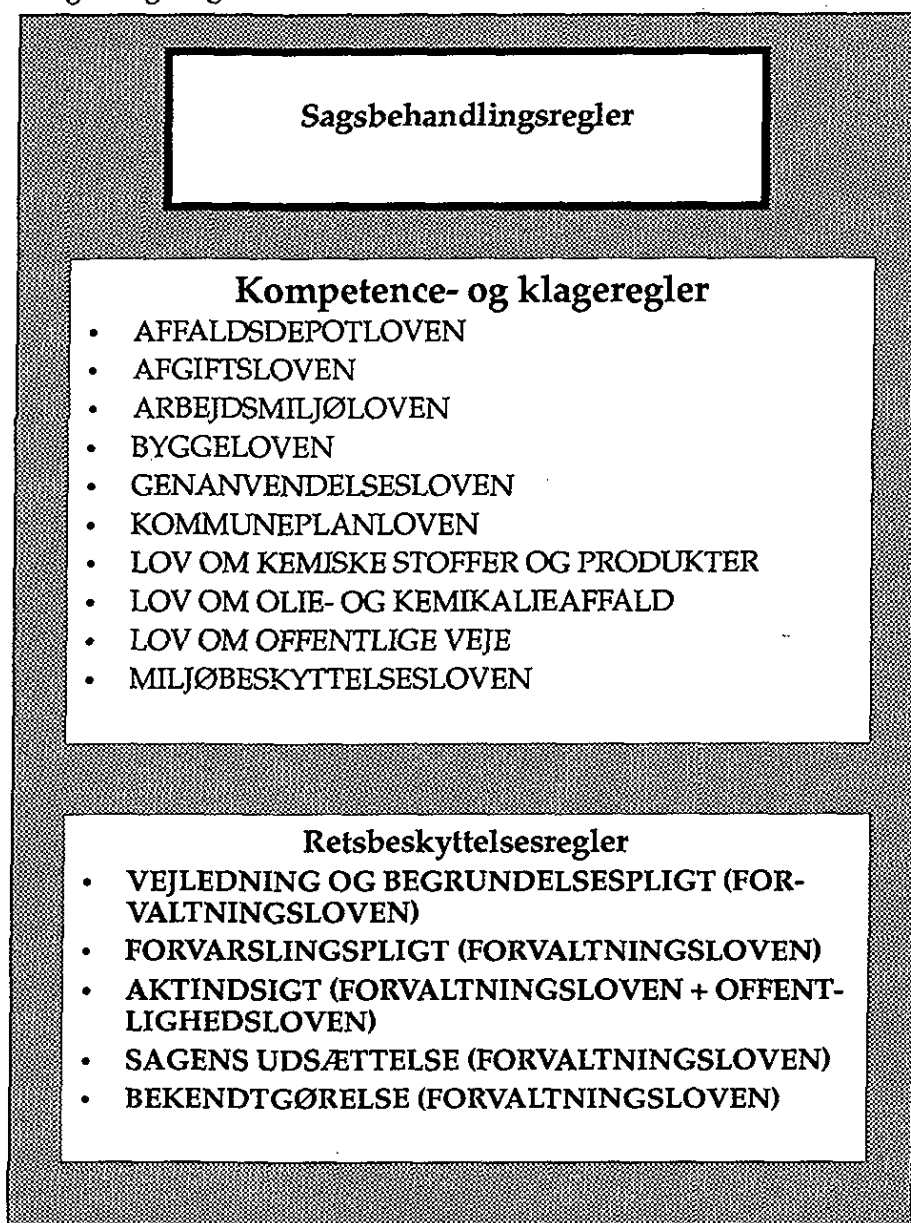
Rette myndighed

Formkrav

Oftest er det største problem for dem, der skal vurderes af offentlige myndigheder, at finde ud af, hvilke myndigheder, der inden for parallelle love, er de rigtige myndigheder. Her er der imidlertid hjælp at hente i de almindelige forvaltningsretlige regler, som på forskellig vis pålægger forvaltningsmyndighederne at bistå borgerne.

Som ansøger eller som klager er der visse formkrav og fristkrav som skal iagttages for herved at opnå et retskrav på en behandling af den pågældende sag. Det offentliges behandling af sagen kan blive udsat eller afskåret ved mangelfuld ansøgning m.v. fra den private.

I den følgende vejledning gives derfor en vis indføring i de forvaltningsretlige regler.

Figur V: Love der er relevante ved vurdering af sagsbehandling

Denne vejledning vedrører det rent formelle: hvem der kan optræde på det offentliges vegne, og hvordan sagsbehandlingen skal tilrettelægges.

Det kan muligvis opfattes som utrolig kedeligt og upraktisk stof, men desværre viser praksis, at hverken de private eller myndighederne altid ved tilstrækkeligt om disse regler. Da reglerne er givet for at sikre rigtige afgørelser, kan det være nødvendigt at bruge tid på at få indsigt i de formelle regler, og at sikre deres overholdelse.

6.1 Vejledningens formål

Vejledningen skal medvirke til at skabe et overblik for borgerne over myndighedsstrukturen inden for råstofanvendelse, genanvendelse og affaldsbortskaffelse af bygge- og anlægsaffald.

Højt prioriterede formål

Med de love, som denne vejledning er en sammenskrivning af, tilsigtes særlig varetagelse af følgende materielle mål:

- 1) at forebygge sundhedsfare og miljøskade i forbindelse med fremstilling, import og anvendelse af bygge- og anlægsmaterialer,
- 2) at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- 3) at fremme anvendelse af renere teknologi og
- 4) at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

De kompetente myndigheder kan - og skal i en vis udstrækning - derfor i deres behandling af sager inddrage sådanne hensyn i sagsbehandlingen, bl.a. gennem høring af myndigheder, der har centrale kompetencer.

6.2 Vejledningens grundlag

Relevante love

Vejledningens regler er fælles for de under kapitel 2 til 5 omhandlede brancher.

Vejledningen er en sammenskrivning af kompetence- og sagsbehandlingsregler fra:

- lov nr. 571 af 19. december 1985 om forvaltning,
- lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen,
- lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989 om miljøbeskyttelse,
- lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989 om kemiske stoffer og produkter,
- lovbekendtgørelse nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse og begrænsning af affald,
- lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 (som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og lov nr. 380 af 13. juni 1990) om arbejdsmiljø,
- lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer,
- lov nr. 834 af 9. december 1986 af byggeloven
- lovbekendtgørelse nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning (som ændret ved lov nr. 270 af 2. maj 1990),
- lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald og
- lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter.

6.3 Rette myndighed?

Den myndighed, som loven har tillagt en kompetence, er valgt på grund af nogle særlige egenskaber hos denne. Det kan være et lokalt politisk mandat, det kan være en særlig sagkundskab, og det kan være en særlig interessepræsentation. Denne sammenhæng mellem organisationen og kompetencefastlæggelse begrundes, at lovens kompetenceregler skal overholdes. Se herom Ellen Margrethe Basse "Erhvervsmiljøret" s. 78 ff.

6.3.1 Byggesagsbehandling og miljøgodkendelse

Ved ansøgninger om byggetilladelser, ansøgning om nedrivningstilladelse og anmodning om udarbejdelse af lokalplanforslag skal man henvende sig til kommunalbestyrelsen, jf. byggelovens § 16 og kommuneplanlovens § 16. Det samme gælder som hovedregel ved ansøgning om miljøgodkendelse, jf. miljøbeskyttelseslovens § 35. Ved miljøgodkendelse af oplagring og deponering af affald er kompetencen dog hos amtsrådet.

Ved bebyggelse i landzoneområder skal der i medfør af by- og landzonelovens § 9 jf. §§ 6-8 søges om tilladelse til at anvende arealet til andet end landbrugsformål. Er området omfattet af en lokalplan er kompetencen hos kommunalbestyrelsen. Det samme er tilfældet i landsbyer, der entydigt er afgrænset i en kommuneplan.

Kommunalbestyrelsen skal inden meddelelse af bygge- og nedrivningstilladelser påse, at byggeriet eller nedrivningen ikke er i strid med følgende anden lovgivning: By- og landzonelov, kommuneplanlov, lov om sommerhuse og campering, naturfredning, bygningsfredningslov, skovlov, sandflugtslov, miljøbeskyttelseslov, vandforsyningslov, arbejdsmiljølov, lov om offentlige veje, privatvejslov, sanerings- og byfornyelseslove, lov om midlertidig boligregulering, lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger, lov om varmemforsyning og brandlov.

Byggelovens § 12, stk. 4 pålægger den, der udgraver o.lign., en anmeldelsespligt over for ejere af omliggende grunde, bygninger og ledningsanlæg af enhver art, jf. § 12, stk. 1. Anmeldelsen skal foretages skriftligt mindst 14 dage forud for arbejdets påbegyndelse. Gravetilladelse betinges af, at anvendelsespligten opfyldes.

6.3.2 Vejanlæg

Ved ansøgning om udgravning eller opfyldning nærmere vejes areal end 3 meter, projekter om lægning af nye, eller ændringer i bestående, underjordiske ledninger, og projekter om anbringelse eller flytning af visse indretninger, skal ansøgningen sendes til kommunalbestyrelsen, hvis der er tale om kommunale veje, eller til amtskommunen, hvis der er tale om amtskommunale veje. De statsejede veje henhører under Trafikministeriet.

Samtidig bør der indgives en anmeldelse om gravearbejdet o.lign. til ledningsejere, hvis anlæg kan blive berørt af arbejdet. Vejlovgivningen indeholder dog ikke direkte regler om, at en sådan anmeldelse skal foretages. Enkelte vejbestyrelsesmyndigheder indfører vilkår om sådan anmeldelse i gravetilladelserne.

Kommunalbestyrelsens kompetencer

"Vagthundeordning"

Anmeldelsespligt

Ansøgninger til vejbestyrelsen

Anmeldelse

Kompetencen hos?

6.3.3 Godkendelse af materialer m.v.

Ansøgning om godkendelse af materialer og konstruktioner m.v. indsendes til Boligministeriets godkendelsessekretariat for materialer og konstruktioner.

Ved ansøgning om godkendelse af bekæmpelsesmidler efter lov om kemiske stoffer og produkter skal man henvende sig til Miljøstyrelsen.

Ansøgning om forhåndsgodkendelse af stoffer og materialer, der anses for kræftfremkaldende indsendes til Arbejdstilsynet.

Brug af brandbeskyttende maling til træ og træbaserede plader skal godkendes af kommunalbestyrelsen.

Anvisningspligt

6.3.4 Anvisningsordninger

Ved bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald er der pålagt kommunerne en anvisningspligt og borgerne en benyttelsespligt for bortskaffelse af alt affald. Kommunen skal senest den 1. januar 1990 oplyse, hvilke bortskaffelsesmuligheder, der er.

En tilsvarende anvisningspligt er fastlagt for olie- og kemikalieaffald ved bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 fra 1. januar 1991.

Bygge- og anlægsaffald er omfattet af kommunens anvisningspligt, medmindre der sker en reel genanvendelse.

Miljømæssig forsvarlig

I helt særlige tilfælde, hvor mængden eller arten af affaldet bevirker, at det ikke kan behandles i sædvanlige anlæg, kan kommunen opfylde anvisningspligten ved at pålægge bygherren, nedriveren eller andre ansvarlige selv at foranstalte en miljømæssig forsvarlig bortskaffelse.

Konkret anvisning

Kommunalbestyrelsen kan konkret foreskrive en anderledes bortskaffelse af affald end den, der følger af regulativet. En sådan fravigelse skal være sagligt begrundet.

Ansøgning til Arbejdstilsynet

6.3.5 Dispensationsadgang

Ansøgninger om dispensationer fra de generelle restriktioner i relation til brug af materialer med asbest, blyholdig emalje m.v. indsendes til Arbejdstilsynet.

Ansøgning til
kommunalbestyrelsen

Ansøgning om dispensation fra de af kommunen anviste bortskaffelsesordninger for olie- og kemikalieaffald indsendes til kommunalbestyrelsen. Er der tale om bortskaffelse af sådant affald fra et affaldsdepot er kompetencen dog hos amtsrådet. Ansøgeren skal dokumentere, at en dispensation vil være miljømæssigt forsvarlig. Til gengæld kan kommunalbestyrelsen (amtsrådet) ikke helt frit vurdere om en dispensation skal meddeles. Afslag skal være sagligt begrundede.

Kommunalbestyrelsen kan, i medfør af byggelovens § 22 og kommuneplanlovens § 47, meddele dispensation fra de almindelige bebyggelsesregulerende bestemmelser, når det skønnes foreneligt med de hensyn, der ligger til grund for de pågældende bestemmelser. Ved dispensation fra regler, der skal beskytte naboerne, skal der først foretages en nabohearing.

6.3.6 Frigivelse af affaldsdepot

Kompetencen til at tillade affaldsdepoter, der er registreret i medfør af affaldsdepotlovens § 12, anvendt til nærmere fastlagte formål, er tillagt amtsrådene, i København og Frederiksberg kommunalbestyrelsen. Jf. herom bekendtgørelse nr. 582 af 13. august 1982.

6.3.7 Støtteansøgninger

Ansøgninger om støtte efter genanvendelseslovens regler eller efter renere-teknologi-programmet fremsendes til Rådet vedrørende Genanvendelse og Mindre Forurenende Teknologi (Genanvendelsesrådet). Miljøstyrelsens genanvendelseskantor fungerer som sekretariat for Rådet.

6.4 Hvem er Klageinstans

To-instans-princippet

Det er et almindeligt princip i dansk forvaltningsret, at der skal være adgang til at påklage en afgørelse til mindst én administrativ instans. Hvor første instans træffer en afgørelse på grundlag af et skøn, er der dog i en række love sket en begrænsning af klageadgangen. For dem, der ønsker at klage over en afgørelse, er det vigtigt at undersøge, hvilken myndighed, der har kompetencen inden for det pågældende område. Sendes klagen et forkert sted hen, kan klageren risikere, at klagefristen herved bliver overskredet, og at der derfor ikke længere er en klageadgang.

Klagefristen

Klagefristen er normalt 4 uger fra den dag, klageren har modtaget sin afgørelse. Også i forhold til domstolsprøvelse kan der være fastlagt en søgsmålspligt, der skal iagttages.

Kun retlige spørgsmål kan påklages

6.4.1 Byggesagsbehandling

Kommunalbestyrelsens afgørelser vedrørende ansøgninger om bebyggelse eller nedrivning kan efter byggelovens § 23 påklages til statsamtet, og i Københavns og Frederiksberg kommuner til boligministeren, hvis klagen vedrører retlige spørgsmål. Er der derimod tale om en klage over det af kommunen udøvede skøn, afvises klagen.

Retlige spørgsmål er først og fremmest spørgsmål om fortolkning af lovens regler, men det er også spørgsmål om konkret sagsbehandling, om overholdelse af de fysiske planer og om iagttagelse af de forvaltningsretlige grundsætninger.

Domstols- og ombudsmandsprøvelse

Der er ingen muligheder for at klage over klageinstansens afgørelser til anden administrativ myndighed. Derimod kan klageinstansens afgørelse indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene.

Det kommunale skøn kan ikke prøves af Planstyrelsen

6.4.2 Lokalplanafgørelser

Kommunalbestyrelsens afgørelser vedrørende lokalplanlægning kan påklages til Planstyrelsen i medfør af kommuneplanlovens § 48. Det er alene retlige spørgsmål, der kan påklages. Blandt de spørgsmål, som kan prøves, er forholdet til kommuneplanen og regionplanen.

Klageinstansens afgørelse kan indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene.

Klageadgang til Miljøstyrelsen

6.4.3 Forureningssager

Kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser vedrørende miljøgodkendelser, påbud og forbud kan påklages til Miljøstyrelsen efter miljøbeskyttelseslovens § 70.

Klageadgang til Miljøankenævnet

Den afgørelse, som Miljøstyrelsen træffer som klageinstans kan påklages til Miljøankenævnet efter miljøbeskyttelseslovens § 76. Dette klagesystem foreslås ændret ved forslag (164) til lov om miljøbeskyttelse, således at der fremover kun er adgang til at klage til Miljøstyrelsen,

med mindre der er tale om principielle spørgsmål. Miljøankenævnet foreslås erstattet af Miljøklagenævnet. (Jf. ny § 101).

I alle tilfælde kan klageinstansens afgørelse indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene.

6.4.4 Depotaftgørelser

Afgørelser truffet i medfør af affaldsdepotloven kan ikke påklages til højere administrativ myndighed. Sådanne afgørelser kan alene indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene. På grund af afgørelsernes økonomiske konsekvenser må der forventes en del retssager på dette område.

6.4.5 Materiale godkendelser

Miljøstyrelsens afgørelser vedrørende godkendelse af bekæmpelsesmidler kan, i medfør af lov om kemiske stoffer og produkter § 55, påklages til Miljøankenævnet.

Arbejdstilsynets afgørelser vedrørende godkendelsesansøgninger og dispensationer kan indbringes for Direktoratet for Arbejdstilsynet jf. arbejdsmiljølovens § 81.

I relation til de her behandlede klagesager er der ikke tale om en begrænsning af det, der kan påklages.

Klageinstansens afgørelse kan indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene.

6.4.6 Afgørelser vedrørende støtte

Genanvendelsesrådets afgørelser kan ikke påklages til en højere administrativ klageinstans. Er man utilfreds med en sagsbehandling eller en afgørelse, er der derfor alene mulighed for at få foretaget en efterprøvelse hos Folketingets Ombudsmand og hos domstolene. Ombudsmanden har dog ikke beføjelse til at underkende den efterprøvede afgørelse, men alene henstille til myndigheden, at der træffes en anderledes afgørelse.

6.5 Borgernes rettigheder under myndighedsbehandlingen

Borgerne er som udgangspunkt de svageste i konfliktsituation med det offentlige. Derfor har domstolene i en række principielle sager fastslået, at det offentlige på forskellig vis er pligtig at hjælpe borgerne med at varetage deres interesser. En sådan pligt for forvaltningen gælder også, hvor der er tale om at varetage private interesser i konflikt med nogle offentlige sektorinteresser, som den pågældende myndighed er oprettet til varetagelse af.

De ved domstolene fastlagte principper for god sagsbehandlingspraksis er næsten alle inddraget i de nye generelle love for korrekt forvaltning, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985 om forvaltning og lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen.

Forvaltningsloven og offentlighedsloven indeholder begge minimumsregler. Det betyder, at borgerne aldrig må stilles dårligere end efter disse regler. Er der i andre love - som eksempelvis miljøbeskyttelsesloven - sikret en bedre beskyttelse af borgerne, er det disse specialregler, der skal anvendes.

*Klageadgang til
Miljøankenævnet*

*Klageadgang til Direktoratet
for Arbejdstilsynet*

*Retssikkerhed og
sagsbehandling*

Nye forvaltningslove

6.5.1 Vejlednings- og begrundelsespligt

Vejledningspligt

En forvaltningsmyndighed skal i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. (Jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1).

Klagevejledning

Afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysninger om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om en eventuel tidsfrist. Det gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. (Jf. forvaltningslovens § 25, stk. 1 og miljøbeskyttelseslovens § 66).

Videresendelsespligt

Afgørelser, der kun kan indbringes for domstolene under iagttagelse af en lovbestemt frist for sagens anlæg, skal ledsages af oplysninger herom. (Jf. forvaltningslovens § 26).

Begrundelsespligt

Modtager en forvaltningsmyndighed en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, videresendes henvendelsen så vidt muligt til rette myndighed. (Jf. forvaltningslovens § 7, stk. 2).

Skriftlig begrundelse

En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. (Jf. forvaltningslovens § 22).

Den, der har fået en afgørelse meddelt mundtligt, kan forlange at få en skriftlig begrundelse for afgørelsen, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. En begæring herom skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at parten har modtaget underretning om afgørelsen. (Jf. forvaltningslovens § 23, stk. 1).

Krav til begrundelsen

En begæring om en skriftlig begrundelse efter stk. 1 skal besvares snarest muligt. Hvis begæringen ikke er besvaret inden 14 dage efter, at begæringen er modtaget af vedkommende myndighed, skal denne underrette parten om grunden hertil samt om, hvornår begæringen kan forventes besvaret. (Jf. forvaltningslovens § 23, stk. 2).

En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, kan begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. (Jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1 og miljøbeskyttelseslovens § 65a).

Interesseafvejning

Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. (Jf. forvaltningslovens § 24, stk. 2).

Begrundelsens indhold kan begrænses i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne, til varetagelse af sit tarv, findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser. (Jf. forvaltningslovens § 15).

Belastende oplysninger

6.5.2 Forvarslingspligt

Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse. (Jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1).

Forvarsling kan undlades

Bestemmelsen i forvaltningslovens § 19 stk. 1 gælder ikke, hvis:

- 1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,
- 2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,
- 4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,
- 5) den pågældende afgørelse vil berøre en videre, ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelæggelsen af oplysningerne for parten i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, eller
- 6) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en udtalelse til sagen inden afgørelsen træffes. (Jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2).

Særlige regler i miljøbeskyttelsesloven

Inden der træffes afgørelse efter miljøbeskyttelsesloven om påbud eller forbud, skal adressaten for disse beslutninger skriftligt underrettes om sagen og gøres bekendt med sin adgang til aktindsigt og til at udtale sig efter forvaltningslovens regler. Adressaten bør i denne forbindelse opfordres til at bidrage med oplysninger, der kan belyse omkostninger, fordele og ulemper ved beslutningen. Underretning kan undlades, hvis øjeblikkelig afgørelse er påkrævet, eller hvis underretning må anses for åbenbart unødvendig. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 68).

Ulovlig virksomhed

Pligten efter miljøbeskyttelseslovens § 68 til at underrette gælder ikke ved meddelelse om standsningspåbud over for en virksomhed, der er i strid med gældende forbudsbestemmelser, eller over for en virksomhed, som er påbegyndt uden fornøden tilladelse eller godkendelse.

6.5.3 Indsigt i sagens dokumenter

Partens krav

Den, der er part i en sag, hvori der er, eller vil blive, truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Begæringen skal angive den sag, hvis dokumenter den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med. (Jf. forvaltningslovens § 9, stk. 1).

Tavshedspligt

Bestemmelser om tavshedspligt for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, begrænser ikke pligten til at give aktindsigt efter forvaltningslovens kapitel 4. (Jf. forvaltningslovens § 9, stk. 2).

Aktindsigten

En parts ret til aktindsigt omfatter med de i forvaltningslovens §§ 12-15 nævnte undtagelser:

- 1) alle dokumenter, der vedrører sagen, herunder genpart af de skrivelser, der er udgået fra myndigheden, når skrivelserne må antages at være kommet frem til adressaten, og
- 2) indførsler i journaler, registre og andre fortegnelser vedrørende den pågældende sags dokumenter. (Jf. forvaltningslovens § 10, stk. 1).

Ikke-parters krav

Enhver kan, med de undtagelser, der er nævnt i offentlighedslovens §§ 7-14, forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået

til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. En forvaltningsmyndighed kan give aktinsigt i videre omfang, medmindre andet følger af regler om tavshedspligt m.v. (Jf. offentlighedslovens § 4, stk. 1).

Krav til aktindsigtsbegæringen

Begæringen fra ikke-parter skal angive de dokumenter eller den sag, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med (Jf. offentlighedslovens § 4, stk. 3).

6.5.4 Sagens udsættelse

Partens krav

Den, der er part i en sag, kan på ethvert tidspunkt af sagens behandling forlange, at sagens behandling udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Modifikation

Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis:

- 1) udsættelsen vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 2) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse, eller
- 3) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes. (Jf. forvaltningslovens § 21).

6.5.5 Underretning om afgørelse

Retsvirkninger

Det følger af de almindelige forvaltningsretlige regler, at en afgørelse skal bekendtgøres over for dem, den er rettet til, for at der kan skabes rettigheder og pligter. I en vis udstrækning er der ved lovene pålagt overholdelse af nogle formkrav i forbindelse med sådan underretning.

Krav om skriftlighed

Kommunalbestyrelsens og amtsrådets beslutninger - der træffes i medfør af miljøbeskyttelsesloven meddeles skriftligt til den eller de for de pågældende forhold ansvarlige. I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden samt i tilfælde, hvor øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, kan beslutninger om påbud eller forbud meddeles mundtligt. En mundtlig beslutning skal snarest muligt tillige meddeles skriftligt. (Jf. miljøbeskyttelseslovens § 65, stk. 1).

Underretning af 3.mand

Underretning om den trufne beslutning meddeles samtidig skriftligt til privatpersoner, som må antages at have en individuel, væsentlig interesse i at få kendskab om beslutningen, samt organisationer, som må antages at være klageberettiget efter miljøbeskyttelseslovens § 74, stk. 2-5. Underretning til de nævnte personer og organisationer kan eventuelt ske ved offentlig annoncering. Ved meddelelse af miljøgodkendelser efter §§ 35 - 38 skal der altid foretages offentlig annoncering.

6.6 Indgivelse af ansøgninger og klager

Ved indgivelse af ansøgninger, klager m.v. til en offentlig myndighed, er der behov for at sikre sig en dokumentation for, at et sådant initiativ er taget.

Sagsoplysning

Samtidig er der normalt også et behov for, at der tilføres sagen nogle supplerende oplysninger, som kan sikre, at den private interesser varetages på forsvarlig vis. Endelig kan det, i det offentliges interesse,

<i>Processuelle skadevirkninger</i>	bl.a. for at reducere omkostningerne ved sagsoplysning, være pålagt den private at bistå myndighederne med konkrete oplysninger. Er der tale om en ansøgning eller en klage, har den private en naturlig interesse i at få så mange oplysninger som muligt, der taler til fordel for denne, med i sagen. Derfor er særlige regler om oplysningspligt kun nødvendige, hvis der gennem sådanne regler kan sikres en mere effektiv og korrekt sagsoplysning.
<i>Sanktioner ved urigtige oplysninger</i>	Urigtige oplysninger kan sanktioneres på forskellig vis, bl.a. ved at en opnået begunstigende afgørelse bortfalder som ugyldig, hvis den hviler på urigtige faktiske oplysninger, der er afgivet imod bedre viden.
<i>Hvor er kravene formuleret?</i>	Kravene, der stilles til den private deltagelse i sagen - herunder formkrav og fristen - er ikke at finde i de almindelige forvaltningslove, men derimod i de relevante særlove.

<i>Bygge- og nedrivningstilladelser</i>	6.6.1 Særlige krav til ansøgninger Ansøgninger om bygge- og nedrivningstilladelser samt ansøgninger om brug af brandbeskyttende maling til træ og træbaserede plader skal opfylde de ved bygningsreglementet fastsatte krav, jf. bekendtgørelse af 1. december 1982 af et bygningsreglement med tillæg og vejledninger.
<i>Miljøgodkendelser</i>	Ansøgninger om miljøgodkendelser skal opfylde de ved bekendtgørelse nr. 783 af 21. november 1986 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder m.v. fastsatte krav.
<i>Godkendelse af stoffer og materialer</i>	Ansøgninger om forhåndsgodkendelse efter arbejdsmiljølovens regler skal opfylde de krav, som er opstillet ved bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 om forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for kræftfremkaldende.
<i>Lokalplan</i>	Der er ikke fastsat særlige krav for henvendelse om udarbejdelse af lokalplaner for et område.
<i>Dispensation for bortskaffelsesordninger</i>	Der er ej heller særlige krav til dispensationsansøgninger efter lov om olie- og kemikalieaffald, men virksomheden skal godtgøre, at affaldet ved virksomhedens foranstaltning kan håndteres og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. (Jf. bekg. nr. 804 af 15. december 1989).
<i>Eksport af affald</i>	Ved udførelse af affald, der er omfattet af bekendtgørelse nr. 457 af 25. juni 1987 om grænseoverskridende transport af farligt affald, skal en ansøgning om fritagelse for afleveringspligten ledsages af korrekt udfyldte og eventuelt myndighedspåtegnede ledsagedokumenter. (Jf. bekg. nr. 804 af 15. december 1989).

6.6.2 Klageindgivelse

Klage kan indgives såvel skriftligt som mundtligt, med mindre andet er foreskrevet. Klagen skal indgives af én, der er beskyttet ved de regler, der regulerer det pågældende område eller af én, der er befuldmægtiget hertil, af en der er berørt af afgørelsen m.v.

<i>Skriftlighed</i>	Af hensyn til behovet for at kunne dokumentere indgivelse af en klage, anbefales det altid at indgive en klage skriftligt. Herved sikres også de bedste muligheder for, at klagerens synspunkter forelægges den klagebehandlende myndighed.
---------------------	--

<i>Klagefristen</i>	Når ikke andet er bestemt, er klagefristen 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede.
---------------------	--

Fristen regnes i hele dage. Hvis ikke andet er foreskrevet, skal klagen være kommet frem til klageorganet inden fristens udløb. Udløber kla-

gefristen på en lørdag eller en helligdag, må det i almindelighed antages, at fristen bliver forlænget til den påfølgende hverdag.

Fristoverskridelse

En overskridelse af klagefristen bevirker, at klageren ikke længere har krav på at få efterprøvet afgørelsen. Som hovedregel kan klageinstansen selv beslutte at realitetsbehandle en for sent indkommen klage, hvis overskridelsen skønnes at være undskyldelig, og der ikke er modstående hensyn, der taler imod en sådan behandling.

Suspension af afgørelsen

Udgangspunktet er, at en rettidig klage har opsættende virkning, d.v.s. at den påklagede afgørelse ikke kan anvendes, hverken af myndigheder eller af private.

Klageinstansen kan dog, efter en konkret vurdering, normalt bestemme, at klagen ikke suspenderer retten eller pligten til at efterkomme den påklagede afgørelse.

7 De enkelte myndigheders opgaver

I Bog 1 er der en beskrivelse af de mange relevante love, og de inden for de enkelte love kompetente myndigheder.

Uoverskuelighed

De største problemer ved reguleringsområdet er nok den oplevelse af uoverskuelighed, der let kommer til at præge borgernes retsposition.

En anden uheldig konsekvens af kompetenceforholdene kan være en langsom og sagsbehandling og eventuelt manglende sammenhæng i de afgørelser, der træffes af de involverede myndigheder over for den enkelte.

Uensartethed

De mange rammelove, med mulighed for lokale skønsudøvelser, kan give anledning til en uensartethed i de lokale myndigheders praksis, som kan medføre ulige konkurrencevilkår. Samtidig kan de mange ret komplicerede regler også medføre, at der træffes urigtige afgørelser på grund af misforståelser af reglerne, bl.a. i de kommunale forvaltninger. Sådanne forhold skaber ligeledes en vis ulighed for de regulerede.

Behov for koordinering

For myndighederne kan de mange konkurrerende kompetencer også skabe en usikkerhed og et behov for nye koordineringsmidler.

7.1 Kommunernes opgaver

Lokal kompetence

Som det fremgår af nedenstående figur VI har kommunalbestyrelserne kompetencen inden for en række lovområder, og er dermed centrale myndigheder ved gennemførelsen af kravene om en mere miljøbevidst omgang med bygge- og anlægsmaterialer.

Virkemidler

Til realisering af de målsætninger, som bl.a. ligger i Miljøministeriets "Handlingsplan for bygge- og anlægsaffald" 1990-92 og Miljøstyrelsens handlingsplan for bygge- og affaldsområdet af 24. januar 1989, har kommunalbestyrelserne en række virkemidler, som også er angivet i figur VI. En nærmere redegørelse for disse virkemidler og deres anvendelighed findes i Bog 1, afsnit 3 "Styringsmidler".

Her skal alene fremhæves de helt centrale elementer til sikring af en sammenhængende og miljøbevist administration på området. Særlig vigtig er bekendtgørelse om bortskaffelse af affald, hvorfor der gøres en del ud af de herved fastlagte pligter samt håndhævelsen af disse.

**Love og reguleringsmidler
anvendt af kommunalbestyrelser**

Love m.v.

- BYGGELOVEN (BYL)
- BY- OG LANDZONELOVEN (BZL)
- DEN KOMMUNALE STYRELSESLOV (KSL)
- GENANVENDELSESLOVEN (GAL)
- MILJØBESKYTTESLOVEN (MBL), FORSLAG TIL NY MILJØBESKYTTESLOV (F-MBL)
- KOMMUNALFULDMAGTEN
- KOMMUNEPLANLOVEN (KPL)
- LOV OM FRIKOMMUNEFORSØG (FKL)
- LOV OM KEMISKE STOFFER OG PRODUKTER (KSPL)
- LOV OM OLIE- OG KEMIKALIEAFFALD (OKL)
- VEJLOVGIVNINGEN (OVL)

Reguleringsmidler (-områder)

- ANMELDELSER, OKL - bekg. 1989
- SAGSOPLYSNING, MBL §§ 40 og 52
- GODKENDELSESBEHANDLING MED VILKÅRS-STYRING
MBL §§ 35, 41, OKL-bekg. 1989
- TILLADELSER MED VILKÅRSSTYRING
MBL §§ 14 og 18, BL § 16, ZL §§ 6-8a
- PÅBUD/FORBUD
MBL §§ 42 og 44, KPL § 17
- KOMMUNEPLANER/LOKALPLANER og AFFALDS-BORTSKAFFELESPLANER
KPL §§ 2 og 16, MBL § 62
- AFFALDSREGULATIVER M.V.
MBL § 4, MBL § 62a (bekg. 1989), GAL § 11
- GEBYROPKRÆVNING/SKATTEFINANSIERING
MBL § 62a, bekg. 1989
- OFFENTLIG ANVENDELSE,
F-MBL § 6
- FYSISKE PÅVIRKNINGER/HINDRINGER
se kommunalfuldmagten
- AFFALDS- OG GENBRUGSVIRKSOMHED
se kommunalfuldmagten og de almindelige selskabsregler
- KOORDINERINGSBEFØJELSER
BYL §§ 16-16A
- TILSYNSBEFØJELSER
MBL kap. 7, KSPL kap. 10, ZL kap. 6, KPL kap. 7, BL §§ 16-16A

Figur VI. Se iøvrigt Bog 1.

7.1.1 Sammenfatning af de overordnede kompetencer

Virkemidler

Kommunen har en række opgaver i medfør af bl.a. miljøbeskyttelsesloven, kommuneplanloven, byggeloven og vejlovgivningen. Ved udførelse af disse opgaver er der adgang til at vælge mellem forskellige virkemidler bl.a. påbud, forbud, vilkår, gebyrordninger og afleveringspligt.

Vagthundeordning

Kommunen har en særlig pligt til at fungere som vagthund efter byggelovens § 16 stk. 3 sammenholdt med bygningsreglementets kapitel 1,1.3., se herom Bog 1 s. 32f. Denne pligt indebærer, at kommunen, inden der gives en byggetilladelse eller en nedrivningstilladelse, efter byggelovens regler skal påse, at en række miljølove overholdes. Kommunalbestyrelsen har med andre ord en vigtig opgave som koordinator ved byggesagsbehandling. Når kommunen skal tage stilling til ansøgninger om miljøgodkendelse eller om bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald, gælder der ikke en tilsvarende pligt til at sikre en overholdelse af anden lovgivning.

Miljø- og genbrugsbevidst affaldsbortskaffelse

Kommunalbestyrelsen har endvidere en pligt til at sørge for en miljø- og genbrugsbevidst affaldsbortskaffelse i kommunen. (Jf. herom Bog 1, s. 49ff). Til opfyldelse af denne pligt er der anvist en række midler, hvor der især er grund til at fremhæve affaldsplanlægningen, affaldsregulativerne og de fælleskommunale affaldsordninger. Men også de muligheder, der ligger for at benytte kommunale midler til etablering og drift af særlige affaldsordninger for bygge- og anlægsaffald (jf. Bog 1, s. 70ff), muligheden for at indgå i fællesskaber med såvel andre kommuner som private (Bog 1, s. 149ff) og muligheder for at indkræve såvel gebyrer som forhøjelse af ejendomsskatten, er vigtige i denne sammenhæng. (Jf. Bog 1, s. 123ff).

Kommunalfuldmagten m.v.

Kommunen må ikke overskride kommunalfuldmagtens grænser, ligesom de almindelige grundsætninger om saglighed, lighed og proportionalitet skal iagttages. Kommunalfuldmagtens grænser er bestemt af hensynet til de private virksomheder inden for parallelle eller konkurrerende erhverv, samt hensynet til at sikre borgerne i kommunen et vist frit forbrugsvalg (se Bog 1 s. 68). Det er endvidere et vigtigt princip bag kommunalfuldmagten, at der er sikret en vis gennemskuelse med hensyn til ligevægten mellem ydelserne (se Bog 1 s. 105).

Hvile-i-sig-selv-princippet

Da kommunens genbrugsvirksomhed udgør en konkurrence i forhold til anden parallel virksomhed, forudsættes det, at den kommunale virksomhed økonomisk kan hvile i sig selv gennem de opkrævede gebyrer. (Se herom Bog 1 s. 69).

Kommunen kan i forhold til bortkørsel af affald godt lade dette betale over skatten, jf. UfR 1977.779ØL og Bog 1 s. 69.

7.1.2 Pligter og rettigheder fastlagt ved affaldsbekendtgørelsen

Indsamlingsordninger

I medfør af bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald § 3 kan kommunalbestyrelsen iværksætte indsamlingsordninger eller andre fælles ordninger for bl.a. bygge- og anlægsaffald.

Anvisningspligt

Kommunalbestyrelsen skal anvise bortskaffelsesmuligheder for sådant affald, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2. Anvisningen skal ske til virksomheder eller anlæg, der modtager affald til deponering eller behandling, herunder forbrænding, jf. § 7 stk. 3. Se om denne anvisning også vejledning nr. 2/1990 om kommunernes pligt til at bortskaffe affald. Anvisningen vil i praksis være at finde i affaldsregulativer, jf. om sådanne UfR 1986.864 H og Bog 1 s. 54.

Tilsynspligt

Kommunalbestyrelsen skal sikre sig, at der føres et tilsyn med at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med de fastlagte retningslinier, jf. § 8, stk. 1. For at forenkle dette tilsyn er der hjemlet kommunalbestyrelsen en ret til at kræve oplysninger udleveret fra virksomheder, herunder fra virksomheder, der borttransporterer affaldet, jf. § 8, stk. 2 og § 10.

Håndhævelsespligt

Det er de almindelige regler om tilsyn og håndhævelse, som er fastlagt ved miljøbeskyttelseslovens kapitel 7, der finder anvendelse ved vurdering af, om kommunalbestyrelsen har handlet korrekt.

Affaldsbegrebet

Der er især grund til at fremhæve § 50a, der pålægger kommunalbestyrelsen at gribe ind over for ulovlige forhold. Det indgreb, som foretages, skal stå i rimeligt forhold til den miljømæssige interesse, der er på spil. Der må med andre ord ikke kræves uforholdsmæssigt omkostningskrævende bortskaffelsesordninger anvendt, hvis de samme miljømæssige fordele kan opnås med mindre indgribende foranstaltninger.

Der er ikke i affaldsbekendtgørelsen taget stilling til, hvad der kan karakteriseres som affald. Miljøministeriet har heller ikke i øvrigt taget stilling til dette begreb. Aktuelt må fortolkningsbidrag hentes fra EF-domme, der har fastslået, at det ikke er en betingelse for at anse stoffer eller ting for affald, at indehaveren af et stof eller en genstand ved opgivelsen heraf ikke har tænkt sig, at stoffet eller genstanden på nogen måde skulle genbruges økonomisk af andre personer.

7.1.3 Koordinering og effektivitet i sagsbehandlingen

Langsommelighed i vurdering af affald og den konkrete bortskaffelse af dette kan være økonomisk belastende for en virksomhed. Der kan derfor opfordres til, at den enkelte sagsbehandler tænker og handler ud fra et krav om effektivitet, helhedsvurdering, inddragelse af de relevante myndigheder og selvstændighed i udøvelse af skønnet inden for lovens rammer.

Et eksempel

Skal der eksempelvis tages stilling til, om en mængde affald må karakteriseres som kemikalieaffald, er det vigtigt at sagsbehandleren:

- 1) læser de relevante love grundigt og overvejer om affaldet er omfattet af bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald, § 2. D.v.s. enten er omfattet af én af de i bilaget opregnede affaldskategorier eller har tilsvarende uheldige egenskaber,
- 2) anmoder virksomheden om så mange faktiske oplysninger som muligt så hurtigt som muligt. (Jf. bekendtgørelsens § 8 stk. 2 og § 10),
- 3) vurderer affaldet ud fra de i området eksisterende bortskaffelsesmuligheder og vælger en lokal løsning, hvor den er miljømæssigt forsvarlig,
- 4) spørger de myndigheder, der har kendskab til administrativ praksis (d.v.s. overordnede styrende myndigheder) og/eller som selv har nogle kompetencer i sagen (d.v.s. stjernehøring),
- 5) undlader at spørge myndigheder uden kompetence i sagen, idet en sådan høring kun virker forsinkende og kan afstedkomme varetægelse af usaglige hensyn.

Behov for stjerne-høringer

Tilsvarende overvejelser vedrørende lovgivning, faktum og praksis må præge vurderingen af andre afgørelser om affaldsbortskaffelse, nedrivningstilladelse, byggetilladelse, miljøgodkendelse m.v.

I en vis udstrækning har lovgivningen foreskrevet, hvilke myndighedsvurderinger eller lovområder, der skal inddrages. Jf. som eksempel herpå byggelovens § 16, stk. 3 sammenholdt med bygningsreglementets kapitel 1, 1.3. Jo flere områder, der foreskrives inddraget, jo større er behovet for en bevidst tilrettelæggelse af en effektiv og fuldstændig høringsrunde.

Behov for rådgivning

Er der en usikkerhed med hensyn til et affaldsprodukts karakter kan der være behov for at inddrage ekspertise - eksempelvis fra de rådgivende ingeniører eller fra brancheorganisationer. Det er vigtigt at sådan ekspertise inddrages så hurtigt som muligt, således at en usikkerhed vedrørende faktum ikke kommer til at forårsage en urimelig lang sagsbehandlingstid med de frustrationer og aggressioner imod de nye affaldsregler, der måtte følge heraf.

Smidighed og effektivitet

Smidighed og effektivitet i sagsbehandlingen er nok et af de vigtigste midler til at begrænse de barrierer, der kan frygtes at opstå imod efterlevelse af affaldsreglerne.

Når forholdene er tilstrækkeligt afklarede, kan kommunen indføre vilkår om bygge- og anlægsmaterialets genanvendelse i den udstrækning, det er økonomisk og teknisk muligt. At et sådant vilkår er sagligt fremgår af byggelovens § 1, hvorefter der kan tages hensyn, der sigter mod at modvirke unødigt råstofforbrug i bebyggelser.

Frikommuner

Efter lovbekendtgørelse nr. 571 af 8. august 1990 er der i en række kommuner (frikommuner) en mulighed for at fravige de almindelige kompetenceregler med henblik på at opnå en mere effektiv behandling af bl.a. miljøsager.

7.2 Amtskommunernes opgaver og kompetencer

Som det fremgår af nedenstående figur VII har amtsrådene ikke den samme centrale betydning ved reguleringen af bygge- og anlægssaffaldsområdet, som kommunalbestyrelserne. Amtsrådene har således færre og mindre afgørende kompetencer inden for lovområdet.

Deres kompetencer ligger mere på det planlægningsmæssige område, og som rådgivnings- og kontrolinstans i forhold til kommunalbestyrelserne. Særlig vigtige er de af amtsrådene udarbejdede affaldsredegørelser, der blev færdige i 1989.

Den nærmere beskrivelse af de virkemidler, der er tillagt amtsrådet, og en vurdering af virkemidlernes anvendelighed, er at finde i Bog 1, afsnit 3 "Styringsmidler". Hertil må tilføjes de beføjelser, som amtsrådene har fået tillagt ved affaldsdepotloven til at undersøge, rengøre og frigive affaldsdepoter.

Skematisk kan amtsrådets kompetenceforhold og styringsmidler angives således:

**Love og regler
med relevans for amtskommunerne**

Love

- AFFALDSDEPOTLOVEN (ADL)
- BY- OG LANDZONELOVEN (BZ)
- DEN KOMMUNALE STYRELSESLOV (KSL)
- LANDS- OG REGIONPLANLOVEN (LRPL)
- LOV OM FRIKOMMUNER (FK)
- MILJØBESKYTTELSESLOVEN (MBL), FORSLAG TIL NY MILJØBESKYTTELSESLOV (F-MBL)
- NATURFREDNINGSLOVEN (NPL)
- RÅSTOFLOVEN (RL), FORSLAG TIL NY RÅSTOFLOV (F-RL)
- VEJLOVGIVNINGEN (OVL)

Reguleringsmidler (-områder)

- **SAGSOPLYSNING**
MBL §§ 40 og 52, ADL §§ 11 og 13
- **GODKENDELSESBEHANDLING MED VILKÅRS-
STYRING**
MBL §§ 35, 41 og 44a
- **TILLADELSER MED VILKÅRSSTYRING**
MBL §§ 11 og 17 og § 35, Z §§ 6, 7 og 8, RL § 7
- **PÅBUD/FORBUD**
MBL §§ 14, 18, 42 og 44
- **REGIONPLANER, AFFALDSPLANER og AFFALDS-
REDEGØRELSE**
LPRL § 6, MBL §§ 61b, 61d, 62a, 62b og 63
- **OFFENTLIG ANVENDELSE**
F-MBL §§ 6 og 50 stk. 6
- **TILSYNSBEFØJELSER**
MBL kap. 7, RL kap. 5, ZL kap. 6, NFL kap. 12
- **VETOORDNINGER**
KPL § 25, MBL § 62a stk. 4

Figur VII.

7.2.1 Koordinerende beføjelser

Amtsrådene forestår den regionale administration af miljøet og har som sådan nogle veto- og indgrebsbeføjelser over for den kommunale administration. Koordineringen sker først og fremmest gennem udøvelse af planlæggende beføjelser, herunder ved udarbejdelse af affaldskort og -redegørelser, se herom Bog 1 s. 51 ff.

7.2.2 Specielt om forurennet jord

Affaldsdepotlovens anvendelsesområde

Affaldsdepotloven, der trådte i kraft den 1. september 1990, regulerer rengøring af: 1) depoter, der indeholder kemikalieaffald, der er spildt, henlagt eller nedgravet før den 1. april 1976, 2) depoter indeholdende olieaffald, der er spildt, henlagt eller nedgravet før 1. november 1972, 3) lossepladser m.v. uden olie- og kemikalieaffald, der er taget i brug før den 1. oktober 1974, og som ikke er i drift på affaldsdepotlovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Registrering

Et af de vigtigste virkemidler i affaldsdepotloven er adgangen til at registrere forurenede grunde, som depoter, med de deraf følgende rådighedsbegrænsninger jf. § 18. Registreringen foretages af amtsrådet.

Undersøgelse og rengøring

Amtsrådet beslutter, hvordan undersøgelsesarbejdet og de afværgende foranstaltninger skal foretages, jf. affaldsdepotlovens § 4 - 5. Er der grundlag for indgreb i medfør af miljøbeskyttelseslovens regler, kan amtsrådet beslutte sig for at anvende miljøbeskyttelsesloven i stedet, jf. affaldsdepotlovens § 3.

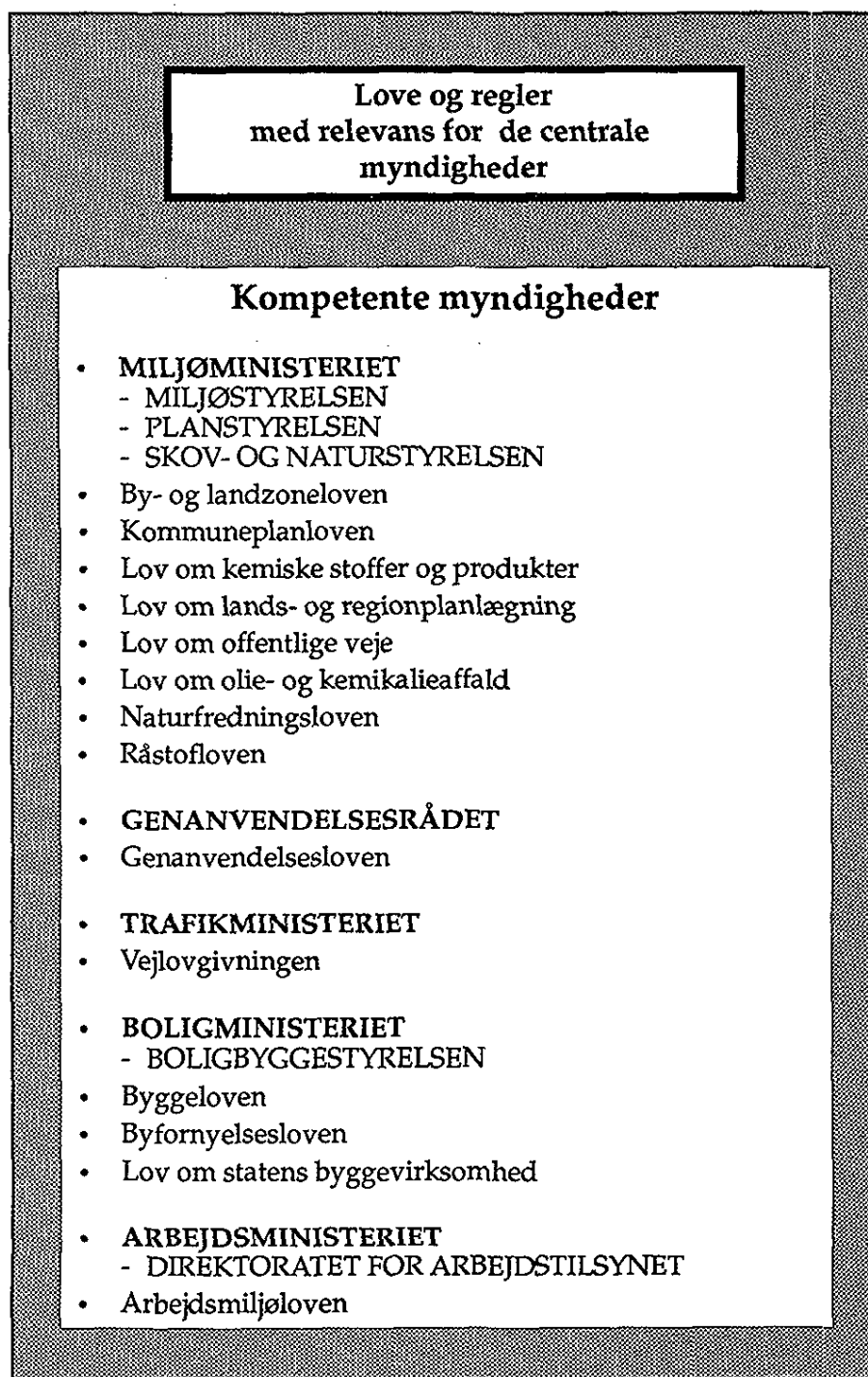
Frivillig oprydning

Amtsrådet kan tillade, at bygherre eller anden med rådighed over depotet at udføre en frivillig undersøgelse og rengøring for de pågældendes regning. Efter at der er foretaget de nødvendige foranstaltninger kan depotet frigives til et nærmere angivent formål, jf. lovens § 17.

7.3 De centrale myndigheders opgaver

Som det fremgår af nedenstående figur VIII, er kompetencerne på det centrale niveau delt mellem forskellige sektormyndigheder.

Skematisk kan kompetenceforholdene angives således:

Figur VIII. Den nærmere redegørelse for kompetenceforholdene findes i Bog 1, afsnit 2.

I de foranstående kapitler 2 - 5 er der nærmere redegjort for de kompetencer, som de her nævnte centrale myndigheder er blevet tillagt.

Miljøministeriet har således en lang række centrale beføjelser vedrørende beskyttelsen af det eksterne miljø. Det er dette ministerium, der har til opgave at beskytte imod forurening, at fremme genanvendelsen og at begrænse affaldsbortskaffelsesproblemer.

Boligministeriet

Inden for byggesagsbehandlingen er Boligministeriet den øverste administrative myndighed med de deraf følgende kompetencer til generelt og konkret at sikre en acceptabel udvikling inden for byggesektoren.

Arbejdsministeriet

Endelig er der grund til at fremhæve, at det er Arbejdsministeriet, der har kompetence til at sikre forsvarlige miljømæssige forhold på arbejdspladserne, d.v.s. det interne miljø.

Varetagelse af lovens formål

Overordnet må det fastholdes, at det er forskellige hensyn, de her nævnte fire ministerier skal varetage. Hensynene er typisk opregnet i lovens indledende formålsparagraffer. Som en moderne tendens - bl.a. understøttet af Brundtlandkommissionens "Vores fælles fremtid" - er der i de fleste loves formålsbestemmelser inddraget hensynet til en miljømæssig bæredygtig udvikling. På det seneste er denne målsætning blevet understøttet af nogle overordnede handlingsplaner som f.eks. Energi 2000.

Central styring

De centrale myndigheder har til opgave at tilvejebringe nogle generelle regler og retningslinier, som kan binde eller vejlede de lokale myndigheder i deres skønsudøvelse. De centrale myndigheder har endvidere til opgave at efterprøve de afgørelser - truffet på lokalt/regionalt niveau - som påklages. Om sådan klageadgang se ovenfor i kapitel 6.

Lokalt skøn

Hvis loven tillægger eksempelvis kommunalbestyrelsen en kompetence til at vurdere bygge- og anlægsaffaldets bortskaffelse ud fra de lokale ressourcer og behov, er kommunalbestyrelserne pligtige at udøve et sådant skøn og de overordnede centrale myndigheder er pligtige at give kommunerne mulighed for en sådan skønsudøvelse. Man må ikke - hverken lokalt eller centralt - "sætte skøn under regel". D.v.s. man må ikke undlade at vurdere særlige omstændigheder i den enkelte sag, som kan begrunde, at de i vejledninger fastsatte - eller gennem praksis udviklede - regler, konkret bør fraviges.

8 Stikordsregister

A			
administrative regler	10, 17		
affald			
afgift	15, 30-31, 44, 53, 58, 61, 70, 74		
anvisning	60		
begrænsning	15, 37		
behandling	63-67, 71		
bortskaffelse	14, 21, 36, 40-43, 51-54, 56-58, 60, 64-66, 74, 76, 85, 87-88		
deponering	68, 75, 87		
kortlægning/planer	43, 60, 70		
olie- og kemikalie	53, 57, 60, 69, 88		
oplysningspligt	53		
regulativ	65, 87		
anmeldelsespligt	23, 75		
arbejds miljø	14-17, 19, 23-25, 28-29, 36, 52, 64		
B			
branchelovvejledning	9-10, 14, 36, 51, 64		
by- og landzoneloven	64, 68, 75		
byggeloven	36-37, 42, 46, 52, 57, 59, 74-77, 87, 89		
bygningsfredningsloven	75		
D			
datablade	17		
dispensation	31, 60, 69, 76, 78, 82		
dokumentation	24, 81		
E			
egenkontrol	22, 24		
emballage	14-17, 19, 22, 25, 27-28, 31, 37, 41		
entrepenører	44, 47, 51-52, 55-56		
F			
fyldpladser	68		
G			
gebyr	29, 31, 43, 60, 70, 87		
genanvendelse	14-15, 21-22, 32-33, 36, 40-42, 48-49, 52, 54, 56-57, 64-65, 71, 74, 76-77, 89		
godkendelse	10, 16, 19, 26-29, 44-45, 66, 68-69, 76, 78, 80, 82		
I			
import	19, 37, 39, 74		
K			
kemikalieloven	14-20, 22-31, 36, 38-40, 42, 44-45		
klagesystem	10, 77		
klassificering	14-16, 25, 29		
kommuneplanloven	47, 59, 75, 77, 87		
kvalitetssikring	18, 25, 37, 46-47, 55-56		
L			
lokalplan	47, 58-59, 67-68, 75, 77, 82		
lov om kemiske stoffer og produkter, se kemikalieloven			
M			
markedsføring	16, 23, 28		
miljøbeskyttelsesloven	21-22, 26-27, 31-32, 41-44, 47, 56-57, 60-61, 65-67, 70-71, 75, 77, 79-81, 87-88		
mærkning	16, 25, 28, 37		
fare	15-16		
miljø	14, 27		
regel	10, 16, 27		
N			
naboret	47, 56, 67, 76		
naturfredningsloven	75		
nedrivning	36, 41, 47, 52, 54, 57, 59, 65, 75, 77, 82, 87		
O			
oplagring	19, 75		
oplysningspligt	25-26, 53		
P			
producent	13-14, 22-26, 28-29, 31, 36		
R			
renere teknologi	14, 18, 20-21, 32-33, 36-38, 40-41, 49, 52, 71, 74, 77		
rådgivere	10, 25, 36, 47		
råstofhusholdning	22, 40		
råstofloven	22, 30, 40		
S			
sagsbehandling	9-10, 46, 73-74, 77-78, 88-89		
sundhedsfare	14, 20, 24, 36, 39, 52, 64, 74		
T			
tilbagekaldelse	27, 29		
tilsyn	20, 30, 46, 56, 88		
toldloven	30		
transport	19, 37, 57, 65, 67, 82		
U			
underentreprenør	44, 51-52, 56		
undersøgelsespligt	22, 53		
V			
vandforsyningslov	75		
varmeforsyningsloven	75		
vejledning			
forvaltningsretlige	73		
kompetencefordeling	10, 74		
sagsbehandling	10, 74, 79		
vejløvgivningen	37, 42, 44, 46, 53-54, 60, 64, 75, 87		
Ø			
økonomiske hensyn	20, 56, 71		

9 Regeloversigt

Afgiftsloven

Lov nr. 838 af 19. december 1989 om afgift af affald og råstoffer.
Bekendtgørelse nr. 876 af 20. december 1989 om afgift af råstoffer.

Affaldsdepotloven

Lov nr. 420 af 13. juni 1990 om affaldsdepoter.
Bekendtgørelse nr. 582 af 13. august 1990 om henlæggelse af visse opgaver ved frivillige oprydninger efter lov om affaldsdepoter til amtsrådene samt Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser.

Almindelige betingelser

Almindelige Betingelser for arbejde og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed udfærdiget af Ministeriet for Offentlige Arbejder den 29. november 1972 (AB).

Arbejdsmiljøloven

Lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985 om arbejdsmiljø, som ændret ved lov nr. 220 af 22. april 1987 og ved lov nr. 380 af 13. juni 1990
Bekendtgørelse nr. 501 af 5. oktober 1978 om projekterendes og rådgiveres pligter m.v. efter lov om arbejdsmiljø
Bekendtgørelse nr. 466 af 14. september 1981 om materialeregistrering
Bekendtgørelse nr. 540 af 2. september 1982 om stoffer og materialer
Bekendtgørelse nr. 692 af 21. december 1984 om registrering af stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende
Bekendtgørelse nr. 199 af 26. marts 1985 om wpoxy, harpikser og isocyanates m.v.
Bekendtgørelse nr. 562 af 16. december 1985 om metallisk bly og dets ionforbindelse
Bekendtgørelse nr. 660 af 24. september 1986 om asbest (som ændret ved bekg. nr. 139 af 23. marts 1987)
Bekendtgørelse nr. 764 af 2. december 1987 om visse materialer, som indeholder stoffer, der i deres rene form er kræftfremkaldende
Bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 om forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende
Bekendtgørelse nr. 344 af 9. juni 1988 om arbejde med montering og nedrivning af isoleringsmateriale indeholdende syntetiske mineralfiber
Bekendtgørelse nr. 770 af 11. december 1989 om forbud mod visse stoffer og materialer
Bekendtgørelse nr. 535 af 12. juli 1990 om registrering af stoffer og materialer, som anses for kræftfremkaldende
At-meddelelse Nr. 3.02.1, juni 1989 Vejledning om stoffer og materialer
At-meddelelse Nr. 3.02.2, juni 1989 Brugsanvisning for stoffer og materialer
At-cirkulære Nr. 5/1989 Indsats mod kræftfremkaldende stoffer
At-meddelelse Nr. 4.04.16, maj 1990 Arbejde i jord, forurenet jord med sundhedsskadelige kemikalier

Brandloven

Lov nr. 53 af 25. februar 1976 om brandsikring af ældre beboelsesbygninger
Lovbekendtgørelse nr. 365 af 28. juli 1983 om brand.

By- og landzoneloven

Lovbekendtgørelse nr. 919 af 22. december 1989 om by- og landzoner, som ændret ved lov nr. 138 af 7. marts 1990

Byfornyelsesloven

Lovbekendtgørelse nr. 498 af 28. juni 1990 om byfornyelse og boligforbedring

Bygge-loven

Lovbekendtgørelse nr. 495 af 29. juni 1990 af bygge-loven
Bekendtgørelse af 1. december 1982 af et bygningsreglement (ændret ved bekg. af 28. februar 1985) med tillæg og vejledninger
Byggestyrelsens Udbud 1983, Vejledning om udbud af bygge- og anlægsarbejder og om antagelse af tilbud, maj 1983
Byggestyrelsens Redegørelse for leverandøransvar, maj 1985
Byggestyrelsens cirkulære af 12. december 1986 om kvalitetssikring i byggeriet

Byggestyrelsens Basisbetonbeskrivelser for bygningskonstruktioner, 1986

Byggestyrelsens Vejledning om ansvarsforhold ved byggearbejder, 1987

Byggestyrelsens vejledning nr. 122 af 12. december 1989 om kvalitetssikring

Bygningsfredningslov

Lovbekendtgørelse nr. 81 af 10. februar 1986 om bygningsfredning

Forvaltningsloven

Lov nr. 571 af 19. december 1985 om forvaltning
Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling af afskrifter og fotokopier
Cirkulære nr. 71 af 9. april 1987 om forvaltningslovens betydning for det kommunale tilsyn
Vejledning om forvaltningsloven, Justitsministeriet 1986

Frikommuneloven

Lovbekendtgørelse nr. 571 af 8. august 1990 om frikommuner

Genanvendelsesloven

Lovbekendtgørelse nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse og begrænsning af affald
Bekendtgørelse nr. 475 af 20. september 1984 om tilskud til genanvendelse og mindre forurenende teknologi
Bekendtgørelse nr. 600 af 18. september 1987 om montering af genanvendelsesemballage

Kommuneplanloven

Lovbekendtgørelse nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning, som ændret ved lov nr. 138 af 7. marts 1990 og lov nr. 270 af 2. maj 1990

Kommunale styrelseslov

Lovbekendtgørelse nr. 31 af 22. januar 1990 som ændret ved lov nr. 136 af 7. marts 1990 og lov nr. 389 af 13. juni 1990.

Lands- og regionplanlægningsloven

Lovbekendtgørelse nr. 921 af 22. december 1989 om lands- og regionsplanlægning

Lov om kemiske stoffer og produkter (kemikalieloven)

Lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989 om kemiske stoffer og produkter
Bekendtgørelse nr. 409 af 17. september 1980 om anmeldelse af kemiske stoffer (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986)
Bekendtgørelse nr. 221 af 4. maj 1981, hvorefter regler om påbudte undersøgelsesmetoder for kemiske stoffer, der udstedes af Miljøstyrelsen, ikke offentliggøres i Lovtidende
Bekendtgørelse nr. 289 af 22. juni 1983 om begrænsning af formaldehyd i spånplader, krydsfinerplader og lignende plader, som anvendes i møbler, inventar og lignende (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986)
Bekendtgørelse nr. 396 af 26. juli 1983 om fremstilling og import af cadmiumholdige produkter (ændret ved bekg. nr. 616 af 15. september 1986)
Bekendtgørelse nr. 442 af 6. september 1983 om ændring af bekendtgørelse om anvendelse af gifte og sundhedsfarlige stoffer til specielt angivne formål
Bekendtgørelse nr. 52 af 1. maj 1985 om undersøgelsesmetoder ved anmeldelse af kemiske stoffer og produkter
Bekendtgørelse nr. 662 af 14. oktober 1987 om klassificering, emballering, mærkning, salg og opbevaring af farlige kemiske stoffer og produkter
Bekendtgørelse nr. 724 af 18. november 1987 om klassificering, emballering og mærkning af farlige stoffer, der kan anvendes som opløsningsmiddel
Bekendtgørelse nr. 725 af 18. november 1987 om klassificering, emballering og mærkning af farlige malervarer, som ændret ved bekendtgørelse nr. 259 af 24. april 1990
Bekendtgørelse nr. 791 af 10. december 1987 om kemiske bekæmpelsesmidler

Bekendtgørelse nr. 52 af 13. januar 1988 om materialer med indhold af flygtige stoffer, herunder organiske opløsningsmidler
 Bekendtgørelse nr. 202 af 24. februar 1988 om forhåndgodkendelse af visse stoffer og materialer, der anses for at være kræftfremkaldende
 Bekendtgørelse nr. 805 af 15. december 1988 af listen over farlige stoffer
 Bekendtgørelse nr. 640 af 4. oktober 1989 om anmeldelse af nye kemiske stoffer
 Bekendtgørelse nr. 685 af 7. november 1989 om anvendelse af og kontrol med principper for god laboratoriepraksis
 Miljøstyrelsens vejledning nr. 3/1975 Farlige stoffer og præparater. Vejledning vedrørende klassificering
 Miljøstyrelsens vejledning nr. 1/1977. Bekendtgørelser om farlige stoffer og præparater
 Miljøstyrelsens Vejledning nr. 2/1980. Kemiske stoffer. Anmeldelse. Vejledning nr. 2/1981 Kemiske stoffer og produkter. Klassificering m.v.
 Lovinformation nr. 2/1987 Klassificering af farlige malevarer og farlige opløsningsmidler.

Lov om olie- og kemikalieaffald

Lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald
 Bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald

Lov om statens byggevirkksomhed

Lov nr. 228 af 19. maj 1971 om statens byggevirkksomhed

Miljøbeskyttelsesloven

Lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989 om miljøbeskyttelse
 Lovforslag nr. L164 af 18. januar 1990 om miljøbeskyttelse
 Bekendtgørelse nr. 664 af 16. december 1982 af reglement om miljøbeskyttelse (ændret vedr. bekg. 89 af 26. februar 1986 og bekg. nr. 196 af 5. april 1988)
 Bekendtgørelse nr. 181 af 25. marts 1986 om grænseværdierne for indledning af cadmium med processpildevand fra visse industrianlæg

Bekendtgørelse nr. 520 af 8. august 1986 om grænseværdier for udledning af hexachlorcyklohexan til vandmiljøet
 Bekendtgørelse nr. 736 af 27. oktober 1986 om grænseværdier for kviksølv ved udledning af spildevand fra visse industrianlæg
 Bekendtgørelse nr. 783 af 21. november 1986 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder
 Bekendtgørelse nr. 457 af 25. juni 1987 om grænseoverskridende transport af farligt affald
 Bekendtgørelse nr. 928 af 11. december 1987 om grænseværdier for udledning af visse farlige stoffer i vandmiljøet
 Bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald
 Vejledning nr. 3/1989 "Begrænsning af forurening fra affaldsforbrændingsanlæg".
 Vejledning nr. 2/1990 om bortskaffelse af affald
 Vejledning nr. 6/1990 "Begrænsning af luftforurening fra virksomheder".

Naturfredningsloven

Lovbekendtgørelse nr. 530 af 10. oktober 1984 om naturfredning

Offentlighedsloven

Lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen
 Bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier
 Cirkulære nr. 71 af 9. april 1987 om lovens betydning for de kommunale tilsyn
 Vejledning om lov om offentlighed i forvaltningen, Justitsministeriet 1986.

Råstofloven

Lovbekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 1989 om råstoffer
 Lovforslag nr. L163 af 18. januar 1990 om råstoffer
 Bekendtgørelse nr. 134 af 15. marts 1983 om afgift på råstoffer
 Bekendtgørelse nr. 876 af 20. december 1989 om afgift af råstoffer

Vejlovene

Lovbekendtgørelse nr. 261 af 25. april 1990 om offentlige veje
 Lovbekendtgørelse nr. 262 af 25. april 1990 om private fællesveje

10 Handlingsplaner og vejledninger

Miljøministeriets "Handlingsplan for bygge- og anlægsaffald" 1990-92 af 24. januar 1989

Miljøstyrelsens cirkulæreskrivelse af 25. april 1990 j.nr. M31-0008 om etablering af behandlingsanlæg for bygge- og anlægsaffald "Redegørelse om renere teknologi 1990-92", Miljøstyrelsen 1. december 1989

Miljøprojekt nr. 128/ 1990 "Nedsivning fra byggeaffald".

Miljøprojekt nr. 129/ 1990 om "Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald", med mere udførlig litteratur og anden kildeangivelse

Miljøprojekt nr. 150/ 1990 "Prognose for bygge- og anlægsaffald - hovedrapport".

Bo von Eyben: "Ansvar for graveskader. Erstatningsreglige problemer i forbindelse med ledningsregistrering og ledningsbeskadegelse", FULS 1990

Ellen Margrethe Basse: "Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 1", Miljøprojekt nr. 129, Miljøstyrelsen 1990

Ellen Margrethe Basse: "Forurenet jord - hvem bærer ansvaret?" G.E.C. Gads forlag 1990.

Ellen Margrethe Basse: "Erhvervsmiljøet. De juridiske og økonomiske reguleringer af erhvervslivets miljøforhold". G.E.C. Gads Forlag 1987.

Registreringsblad

Udgiver:

Miljøstyrelsen, Strandgade 29,
1401 København K

Serietitel, nr.: Miljøprojekt, 160

Udgivelsesår: 1991

Titel:

Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 2

Undertitel:

Branchelov-, kompetence- og sagsbehandlingsvejledninger -
forslag til koordinering og forenkling af regler

Forfatter(e):

Basse, Ellen Margrethe

Udførende institution(er):

Miljøstyrelsen. Rådet vedr. genanvendelse og mindre
forurenende teknologi (spons); Miljøsamarbejdet i Århus

Resume:

Bogens formål er at skabe et mere overskueligt beslutningsgrundlag både for regeludstedende myndigheder og for de bygherrer, entreprenører osv. der reguleres. Lovgivningen er i dag sektoropdelt og regulerer samme områder på forskellig vis. Resultatet er en uoverskuelig regulering med deraf følgende uheldige konsekvenser for retsbevidstheden og for ressourceforbruget i det offentlige. I bogen samles parallelle regler i fælles afsnit, og én af forudsætningerne for regelforenkling og -koordinering er hermed tilvejebragt.

Emneord:

byggematerialer; farlige stoffer; godkendelser; afgifter;
mærkning; planlægning; byggeri; lovgivning; regulering;
styringsmidler; byggeaffald

ISBN: 87-503-8926-2

ISSN: 0105-3094

Pris (inkl. moms): 90,-

Format: A4

Sideantal: 100

Md./år for redaktionens afslutning: december 1990

Oplag: 1100

Andre oplysninger:

Del 1 udgivet som Miljøprojekt 129

Tryk: P. J. Schmidt A/S, Vojens

Nr. 144 : Reparationsmaling af automobiler	Nr. 153 : Danmarks udledning af industrielt spildevand
Nr. 145 : Genanvendelse af nedknust tegl	Nr. 154 : Miljømærkning af produkter
Nr. 146 : Restprodukter fra røggasrensning ved affaldsforbrænding 1	Nr. 155 : Spredning af forurening i moræner
Nr. 147 : Blæserensningsmetoder	Nr. 156 : Drikkevandskvalitet i Danmark
Nr. 148 : Storskraldsordninger med genanvendelse	Nr. 157 : Anvendelse af nedknust beton i ny beton
Nr. 149 : Emissionsundersøgelse for pejse og brændeovne	Nr. 158 : Bortskaffelse af havneslam
Nr. 150 : Prognose for bygge- og anlægsaffald - hovedrapport	Nr. 159 : Miljøvenlig affedtning i jernindustrien
Nr. 151 : Prognose for bygge- og anlægsaffald - bilagsdel	Nr. 160 : Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 2
Nr. 152 : Kemikalier i husholdningen	

Genanvendelse af bygge- og anlægsaffald - del 2

Bogens formål er at skabe et mere overskueligt beslutningsgrundlag bade for regeludstedende myndigheder og for de bygherrer, entreprenører osv. der reguleres. Lovgivningen er i dag sektoropdelt og regulerer samme områder på forskellig vis. Resultatet er en uoverskuelig regulering med deraf følgende uheldige konsekvenser for retsbevidstheden og for ressourceforbruget i det offentlige. I bogen samles parallelle regler i fælles afsnit, og én af forudsætningerne for regelforenkling og -koordinering er hermed tilvejebragt.

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen

Strandgade 29, 1401 København K, tlf. 31 57 83 10

Pris kr. 90,- inkl. 22% moms

ISBN: 87-503-8926-2

ISSN: 0105-3094